

Melding med forslag om utredningsprogram

DALANE KJERNEKRAFT AS

Sammendrag

Dalane Kjernekraft AS eies av Norsk Kjernekraft, Dalane Energi og Lund kommune. Formålet med selskapet er å utrede mulighetene for å bygge et kjernekraftverk i Lund kommune, og å legge til rette for en eventuell utbygging.

Lund er en kommune i Dalane-regionen, hvor det er en tydelig trend mot økt energibehov knyttet til etablering av industri og grønn teknologi. Eksempelvis har Egersund havn blitt et knutepunkt for hydrogendistribusjon, med produksjon av hydrogen på kysten i Norge og det planlegges etablert datasenter i Bjerkreim og flere andre steder i regionens nærhet. Uten ny tilførsel av kraft vil strømprisene kunne øke eller at industriell utvikling utsettes eller plasseres andre steder.

Dalane Kjernekraft vil utrede muligheten for å bidra til å løse disse utfordringene ved å etablere et kjernekraftverk med kapasitet på opptil 1200 MW og en årsproduksjon på 10 TWh (10 milliarder kilowattimer, kWh). Kjernekraftverket vil bestå av flere små modulære reaktorer (SMR) som oppføres i takt med økt behov for kraft.

Dersom kraftverket bygges ut i sin helhet, vil det ha omtrent 400 årsverk pluss noen titalls innleide og sikkerhetsvakter [1]. I tillegg vil det skape arbeidsplasser i form av lokale og regionale ringvirkninger, muliggjøre ny kraftkrevende industri og legge til rette for klimatiltak og effektivisering av eksisterende industri [2].

Med denne meldingen med forslag til utredningsprogram starter vi den formelle regulatoriske prosessen for å utrede dette.

Den mest aktuelle lokaliteten for kjernekraftverket er Kjerrsdalen på Eikeland gård i Lund kommune. Dalane Kjernekraft har inngått en intensjonsavtale med grunneieren, og det er gjennomført flere folkemøter i Lund kommune om etablering av kjernekraftverk. I tillegg vurderes også andre lokaliteter, ettersom det foreligger muligheter for gode synergier mellom kjernekraftverket, etablering av nye E39, industrielle virksomheter og eksisterende kraftverk.

Denne meldingen beskriver lokalitetene, og forklarer hvordan kjernekraftverket vil bidra til å oppfylle lokale, regionale og nasjonale ambisjoner og forpliktelser innen energi og klima. Meldingen oppsummerer grundige analyser som EUs vitenskapspanel og FN har gjennomført, og som viser at kjernekraft er minst like trygt og bærekraftig som sol- og vindkraft, og at det finnes gode løsninger for avfallet. I tillegg beskrives lokale forhold for oppføring og drift av et kjernekraftverk, og hvilke temaer som vil beskrives i en fremtidig konsekvensutredning.

Spørsmål om planene eller tiltaket, kan sendes til:

Funksjon/stilling	Navn	Telefon	E-post
Daglig leder	Steffen Oliver Sæle	41264117	Steffen.oliver.saele@norsk-kjernekraft.com

INNHOLD

1.	INNLEDNING	1
1.1	Om forslagstiller	1
1.2	Tilgang til kompetanse	2
1.3	Bakgrunn	2
1.4	Formål.....	2
1.5	Tiltaksområdet - Eikeland.....	3
1.6	Influensområdet.....	7
1.7	Arealbruk	7
1.8	Alternative arealer.....	8
2	Begrunnelse for tiltaket: Behov og plassering.....	12
2.1	Energibehovet i Dalane	12
2.2	Fremtidens kraftbehov i øvrige deler av regionen.....	12
2.3	Norges historiske erfaring med kjernekraft	13
2.4	Kjernekraft spiller godt sammen med vann- og vindkraft	13
2.5	Kjernekraft trenger svært lite areal.....	14
2.6	Kjernekraftverk har lang levetid.....	14
2.7	Kjernekraft produserer både elektrisitet og varme	14
2.8	Kjernekraft produserer energi uten klimagassutslipp.....	15
2.9	Kjernekraft er trygg og velkjent teknologi.....	15
2.10	Kraftverket vil ha 200-500 ansatte i driftsfasen	15
2.11	Tilgang til arbeidskraft.....	16
2.12	Tilgang til ekspertise.....	16
3	Beskrivelse av tiltaket.....	18
3.1	Beskrivelse av kraftverket	18
3.2	Brenselforsyning.....	19
3.3	De mest aktuelle SMR-teknologiene	21
3.4	Tiltakets levetid	28
4	Hvordan Tiltaket vil bidra til å oppnå myndighetenes mål	28
4.1	Kjernekraftverket vil bidra til å nå målene i klimaloven.....	28
4.2	Tiltaket vil bidra til å oppfylle bærekraftsmål	28
5	Lover, forskrifter og internasjonale konvensjoner	30
5.1	Atomenergiloven.....	31

5.2	Forurensningsloven	32
5.3	Plan- og bygningsloven og konsekvensutredningsforskriften.....	33
5.4	Strålevernloven	33
5.5	Sikkerhetsloven	34
5.6	Energiloven.....	34
5.7	Arbeidsmiljøloven.....	34
5.8	Miljøinformasjonsloven.....	35
5.9	Vannressursloven	35
5.10	Brann- og eksplosjonsvernloven	35
5.11	Sivilbeskyttelsesloven.....	36
5.12	El-tilsynsloven.....	36
5.13	Folkehelsesloven.....	37
5.14	Internasjonale konvensjoner.....	37
6	Dagens situasjon, tiltaket og forventede virkninger	38
6.1	Stråling.....	38
6.2	Naturlig radioaktivitet	40
6.3	Beredskap	40
6.4	Mulige konsekvenser som følge av behov for kjøling	44
6.5	Drikkevannsforsyning	46
6.6	Naturmangfold	47
6.7	Kulturminner og kulturmiljø.....	53
6.8	Friluftsliv og mulige konsekvenser	54
6.9	Naturfare	55
6.10	Grunnforhold.....	56
6.11	Værforhold	60
6.12	Løsninger for håndtering av radioaktivt avfall og annet farlig avfall	61
6.13	Konsekvenser med tanke på klimagassutslipp.....	63
6.14	Reindrift og mulige påvirkninger.....	63
6.15	Samfunnsmessige virkninger.....	63
7	Utredningsprosess.....	65
7.1	Omfang og metoder for vurderingen	65
7.2	Krav om melding med forslag til utredningsprogram	67
7.3	Omfanget av utredningsprogrammet	69

7.4	Interessenter	72
7.5	Medvirkning.....	72
7.6	Planprosess.....	73
7.7	Fremdrift.....	74
7.8	Konsekvensutredningsprosessens varighet	74
7.9	Ansvarlige myndigheter.....	74
7.10	Andre relevante myndigheter	75
8	Utredningsprogram	77
8.1	Utredningsalternativer	77
8.2	Tidslinjer	78
8.3	Involvering av interessenter	78
8.4	Nettilknytning.....	79
8.5	Utnyttelse av overskuddsvarme.....	80
8.6	Lokalt og regionalt næringsliv	81
8.7	Påvirkning på kraftmarkedet	81
8.8	Tidligere konsekvensutredning og eksisterende reguleringsplan	81
8.9	Naturmangfold på land	81
8.10	Vannmiljø og naturmangfold i vann	82
8.11	Forurensning til luft, vann og grunn	83
8.12	Folkehelse.....	84
8.13	Naturfare, inkludert flomfare, skredfare og jordskjelvrisiko	84
8.14	Samfunnssikkerhet, beredskap og ulykkesrisiko.....	85
8.15	Fysisk sikring	86
8.16	Kompetansebehov.....	86
8.17	Landskap.....	87
8.18	Infrastruktur, trafikk, tekniske installasjoner og forsvarshensyn.....	87
8.19	Fiskeri og skipstrafikk	87
8.20	Kulturminner og kulturmiljø.....	88
8.21	Nærmiljø og friluftsliv.....	88
8.22	Jordressurser, skogressurser og mineralressurser	88
8.23	Støy.....	89
8.24	Elektromagnetiske felt	89
8.25	Avfall.....	90

8.26	Klimagassutslipp	90
8.27	Sårbarhet for klimaendringer	90
8.28	Økosystemtjenester	90
8.29	Livsløpsanalyse	91
8.30	Samlede virkninger	91
9	Referanser	92

1. INNLEDNING

Dalane Kjernekraft legger herved frem melding med forslag om utredningsprogram for etablering av et kjernekraftverk i Lund kommune.

Meldingen inneholder opplysninger i henhold til forskrift om konsekvensutredninger § 9, samt norsk lovverk for kjernekraft. Meldingen med forslag om utredningsprogram utløses av plan- og bygningsloven, energiloven, atomenergiloven og forurensningsloven, og konsekvensutredningen har til hensikt å utrede prosjektet iht. alle relevante lover.

Hensikten med meldingen er å gi berørte parter en beskrivelse av tiltaket, beskrive kjente miljøverdier som kan bli berørt, og foreslå temaer som skal konsekvensutredes.

Dalane Kjernekraft foreslår å benytte Miljødirektoratets metode M-1941 for konsekvensutredningen.

1.1 Om forslagstiller

Dalane Kjernekraft AS
Elganeveien 1,
4373 Egersund
Steffen.oliver.saele@norsk-kjernekraft.com

I 2025 gikk Lund kommune, Dalane Kjernekraft og Norsk Kjernekraft sammen om å opprette selskapet Dalane Kjernekraft AS, med formål om å utføre utredninger og kartlegginger som beslutningsunderlag for eventuell videre utvikling av et kjernekraftverk i Lund kommune. Lund kommune eier 20 prosent av Dalane Kjernekraft, mens Dalane Energi og Norsk Kjernekraft eier 40 prosent hver.

Om Norsk Kjernekraft

Norsk Kjernekraft ble stiftet for å møte den raskt økende etterspørselen etter miljøvennlig energi. Selskapet utvikler kjernekraftprosjekter i samsvar med norsk regelverk og internasjonale standarder. Selskapet har robuste norske eiere med lang erfaring med industribygging. De ansatte har bakgrunn som spesialister innenfor ulike områder som er relevante for kjernekraftbransjen. Medlemmene av styret har på sin side lang erfaring innenfor utvikling og drift av olje og gassfelt, hvor mye erfaring kan overføres til kjernekraftindustrien.

Om Dalane Energi

Dalane Energi er et regionalt energikonsern som produserer og distribuerer fornybar energi, med hovedvirksomhet innen vannkraft og strømnett i Sør-Rogaland. Selskapet eies av kommunene Eigersund, Bjerkreim, Lund og Sokndal, og har lange tradisjoner for lokal verdiskaping. Dalane Energi er involvert i hele verdikjeden – fra produksjon og nett til sluttbruker og utvikling av nye energiløsninger. Konsernet har de senere årene styrket satsingen på grønn omstilling og innovasjon, blant annet gjennom engasjement i hydrogenproduksjon, ladeinfrastruktur og kjernekraft. Målet er å sikre trygg og bærekraftig energiforsyning til regionen og bidra til utvikling av fremtidsrettet industri.

Om Lund kommune

Lund kommune er en industrikommune i Dalane-regionen, med lang erfaring som vertskap for kraftproduksjon og prosessindustri. Kommunen er medeier i Dalane Energi og har etablert selskapet Dalane Kjernekraft AS i samarbeid med Norsk Kjernekraft for å utforske kjernekraft som en framtidig energiløsning. Lund kommune ønsker å bidra aktivt til at Norge når sine klimamål for 2050. Kommunen ser behov for økt kraftproduksjon for å styrke det eksisterende næringslivet og skape grunnlag for ny

industriutvikling. Ambisjonen er å være en offensiv og framtidsrettet energikommune i det grønne skiftet.

1.2 Tilgang til kompetanse

Dalane Kjernekraft vil benytte norske og internasjonale selskaper med nødvendig kompetanse, som underleverandører, til konsekvensutredningen og for å øke eksisterende kompetanse og arbeidskraft i selskapet. Dalane Kjernekraft skal ha en klar forståelse og kunnskap om tjenester som leveres og resultatene av disse, og således fungere som en kompetent kunde.

Dalane Kjernekraft vil benytte nettverket som Norsk Kjernekraft har bygget opp med europeiske og nordamerikanske kjernekraftoperatører, reaktorleverandører og ingeniørselskaper og vil også benytte oss av deres erfaringer og kompetanse der det er formålstjenlig.

Nærliggende entiteter som Universitetet i Stavanger og olje- og verftsindustrien i Rogaland vil også kunne tas i bruk. Her foreligger betydelige synergier blant annet relatert til automatisering, energifag og prosjektstyring for store prosjekter.

1.3 Bakgrunn

Kraft- og effektunderskuddet i Dalane hindrer næringsutvikling og klimatiltak i regionen. Dette var en av hovedårsakene til at Dalane Kjernekraft ble etablert i 2025. Umiddelbart etter opprettelsen, startet selskapet en kartlegging av kommunen for å finne det best egnede stedet for et kjernekraftverk. Kartleggingen vurderte en rekke temaer som er relevante for å velge et sted for et kjernekraftverk, inkludert grunnforhold, beredskap, flomfare, forurensningsfare, sikringshensyn, tilgang på vann, tilgang på vei, tilgang på kraftnett, tilstrekkelige store arealer, topografi, mulighetene for utnyttelse av varme fra kraftverket, hensyn til kulturminner, naturvern, landskapsvern, jordvern og vern om mineralressurser.

Basert på denne kartleggingen, ble tiltaksområdet identifisert som best egnet. Dalane Kjernekraft har inngått en intensjonsavtale med grunneieren. Som følger av flere planer for utvikling av infrastruktur og industri i regionen, vil arealvurdering også fortsette. Det er identifisert flere arealer som kan være egnet, avhengig av øvrige utviklinger. Det er også gjennomført en rekke folkemøter om kjernekraft i Lund kommune.

1.4 Formål

En melding med forslag til utredningsprogram er det første av flere steg i reguleringsprosessen som norsk lovgivning krever for bygging og drift av kjernekraftverk. Gjennom denne meldingen varsles myndigheter og andre interessenter om at Dalane Kjernekraft ønsker å utrede oppføring og drift av et kjernekraftverk på tiltaksområdet, og meldingen beskriver et program for hvordan hensynet til samfunn og miljø vil bli ivaretatt.

Formålet med konsekvensutredningen vil være å skape et beslutningsgrunnlag som skal være tilstrekkelig for at myndighetene skal kunne gi tilsagn om godkjenning av planlagt byggested iht. atomenergiloven § 7, samt å danne en del av grunnlaget for senere søknader om konsesjon etter atomenergiloven § 4 og energiloven § 3-1, samt søknad om tillatelse etter forurensningslovens § 11.

Krav til melding med forslag til utredningsprogram er nærmere beskrevet i KU-forskriften og i Miljødirektoratets digitale håndbok «M-1941 Håndbok om konsekvensutredning av klima og miljø» [3].

1.5 Tiltaksområdet - Eikeland

Tiltaksområdet indikeres i Figur 1-1. Hvit indikator viser området tiltenkt for selve reaktorbygget. Dette området er om lag 140 dekar. Røde indikatorer viser områder som kan tenkes brukt for støttende infrastruktur som trafostasjon, beredskapsbygg, midlertidig avfallslager, pumpestasjon etc. Totalt sett kan mellom 400 og 600 dekar tenkes utnyttet her, avhengig av løsninger for planering og masseutskifting. Nærmere definering av arealplan vil bli gjennomført i konsekvensutredningen.

Lokasjonen er plassert mellom Eidsvatnet og Steinsvatnet, rett sør for eksisterende E39. Anleggets lokasjon relativt til regionen vises i Figur 1-2. Tilsiget er av en slik størrelse at enkeltgjennomstrømskjøling kan være aktuelt for deler av anleggets kapasitet. Avhengig av anleggets endelige størrelse, vil imidlertid lavprofilerte kjøletårn også bli aktuelt.

Området er i dag eid av Risa-familien og er regulert for landbruk, selv om her foreligger noen anleggsveier og lignende. En eventuell plassering her må ta høyde for nærhet til hyttefelt og bolig og bør utformes med tanke på visuell og lydmessig skjerming.

Anleggsvei kan anlegges delvis gjennom eksisterende veinett til området, og delvis gjennom eksisterende anleggsvei. For særlig tunge komponenter kan det bli aktuelt å transportere disse via Eidsvatnet på lekter.

Figur 1-1 Tiltaksområdet

Nøkkelfakta om tiltaksområdet er vist i tabell 1-1.

Figur 1-2 Rød pil indikerer lokalisering relativt til regionen.

Tabell 1-1 Fakta om lokaliteten.

Variabel	Verdi
Geolokalitet (ca.)	58.451899 °N, 6.348450 °Ø
Gårdsnr / Bruksnr	80/1
Høyde over havet	160-185 m for reaktor og inntil 390 for mulig støttefunksjoner
Maksimalt areal (ca.)	600 dekar (600 000 m ²)
Dagens formål:	LNFR
Foreslått og innregulert formål:	Industri/energiproduksjon
Nærmeste vei	E39
Kommune	Lund
Fylke	Rogaland

Figur 1-3 viser eksempel på hvordan planområdet kan bli utformet, basert på Halden Kjernekrafts planutforming. Detaljutformingen vil bli noe annerledes for inneværende tiltak, men figuren indikerer omtrent de bygninger og infrastruktur som vil være aktuelt. Anlegget, dersom fullført i sin helhet, vil ha tilsvarende kapasitet, 1200 MW. Figur 1-4 viser området som omhandles i denne meldingen sett fra nordøst. Figur 1-5 viser skisse av mulig områdeplan for tiltaket, med indikatorer

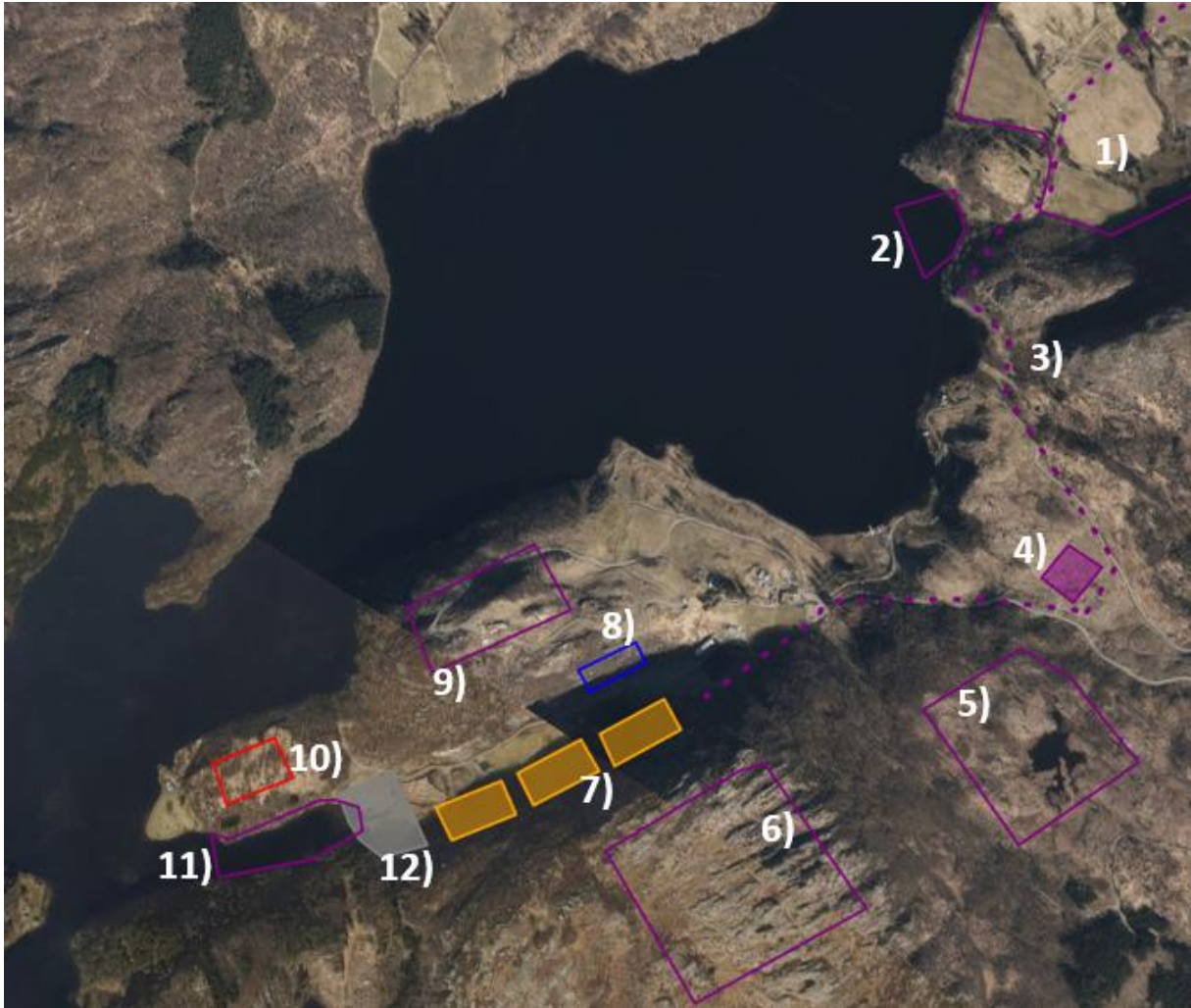
forklart under figuren. Planen vil naturlig nok være gjenstand for endringer som følger av konsekvensutredningen og øvrige forhold, for eksempel topografiske.

Figur 1-3 Eksempel på tilsvarende planlagt tiltak i Halden fra melding om konsekvensutredning levert av Halden Kjernekraft.

Figur 1-4 3D bilde av arealet i Lund sett fra nordøst

Figur 1-5 Mulig områdeplan for tiltaket.

Symbolforklaring:

- 1) Matproduksjonsmuligheter økt ved eventuell bruk av overskuddsvarme fra kraftverk.
- 2) Mulig midlertidig havn for frakt av svært tunge komponenter dersom nødvendig.
- 3) Tenkt vei som i det vesentligste unngår bebyggelse. Stiplet lilla linje.
- 4) Beredskap, herunder bla. brannvesen.
- 5) Bruksmuligheter enten for midlertidige byggeformål, støttende infrastruktur eller for industri.
- 6) Mulige bruksmuligheter før støttende infrastruktur enten på eller i fjell. Eventuell utvidelse av kraftproduksjon i selve fjellet. Ved infrastruktur på fjell, plasseres dette noe sydvest for å unngå synlighet fra adkomstvei.
- 7) Selve «kraftverksbyggene». Tre stk., total kapasitet 7,5 TWh tegnet inn.
- 8) Pumpehus for distribusjon av vann, herunder særlig kjølevann. Kan evt. anlegges i fjell.
- 9) Mulige bruksmuligheter for støttende infrastruktur under drift eller under bygging. Kan plasseres noe sydvest for å unngå synlighet fra adkomst.

10) Mulig gunstig lokasjon for transformatorstasjon.

11) Ved planering av område kan overskuddsmasse benyttes for å utvide funksjonelt areal. Markert vik særlig grunn og gunstig for dette. Funksjoner som administrasjon, verksted, midlertidig havn og lavprofilerte kjøleanordninger kan plasseres her.

12) Parkering. Dersom mulig, plasseres dette noe skjult og med optimal funksjonalitet rettet mot både «kraftverksbygg» og administrasjonsbygg.

Kjøling: Inntak og avkast i Eidsvannet og Steinsvannet.

Generelt vil områdeplan avhenge av hvilke energimengder som regionen trenger, hvilke endelige teknologivalg som fattes, ønskelige arkitektoniske uttrykk etc.

1.6 Influensområdet

Ifølge kapittel 3.1.3 i Miljødirektoratets veileder M-1941 inkluderer influensområdet tiltaksområdet og områder utenfor tiltaksområdet som kan bli påvirket av tiltaket. Med påvirkning menes også visuelle virkninger. For dette tiltaket vil størrelsen på områdene som omfattes av anleggets beredskapsplaner være definerende for influensområdets utstrekning, som beskrevet i kapittel 6.3.

1.7 Arealbruk

Sammenlignet med andre former for klimavennlig energiproduksjon, vil anleggets arealbruk være flere størrelsesordener mindre pr. mengde energi som produseres. Det totale påvirkede arealet vil avhenge av hvor mange SMR som oppføres, hvilken teknologi som benyttes, tekniske og miljømessige forhold og om det anlegges næringsliv for eksempel for å ta i bruk kraftverkets varme. Dersom kjernekraftverket bygges med totalt 1200 MW elektrisk effekt, anslås det totale fotavtrykket til 400 dekar. Eventuelle næringer for bruk av varme eller strøm vil ikke omfattes av denne meldingen.

Innenfor dette arealet forventes det at masser tas ut og enten omplasseres på arealet, deponeres eller benyttes som masser til anlegg av vei, voller og annen infrastruktur. Deler av arealet vil planeres, for å legge til rette for kraftverket samt for å legge til rette for anlegg som er nødvendige under byggefasen. Andre deler av arealet vil i liten grad endres. Innenfor arealet vil mulige virkninger derfor variere. Inngrepene kan ha ulik grad av negativ eller positiv konsekvens.

Det vil søkes å minimere fotavtrykket i den grad dette er mulig. Det vil søkes å etablere et positivt arkitektonisk og planmessig uttrykk for anlegget og omgivelsene, samt at eventuelt identifiserte verdier bevares eller unngås påvirkning i størst mulig grad.

Eventuelle behov for nye kraftledninger vil beslaglegge ytterligere areal, og det kan ha virkninger for flere konsekvensverdier.

1.8 Alternative arealer

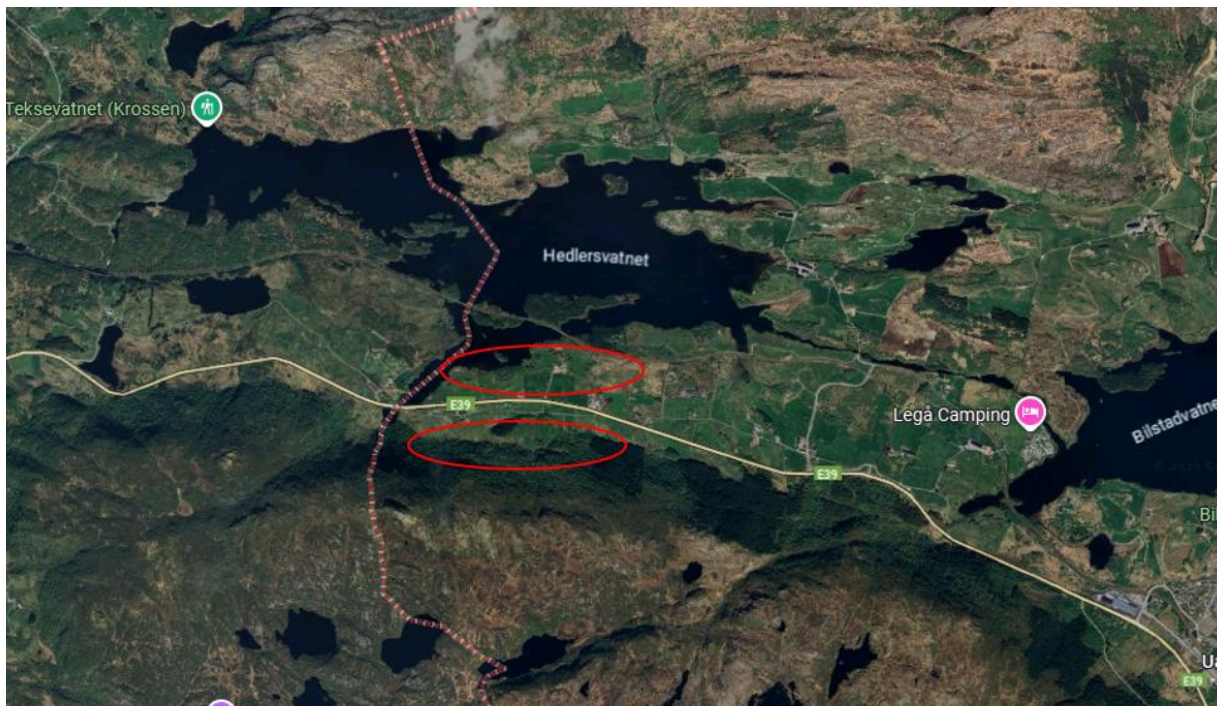
Vurdering av andre arealer er en del av normal konsekvensutredning. Som følge av andre planer i regionen, herunder særlig industrielle og nye E39, holdes mulighetene åpne for å vurdere andre arealer der synergier i større grad kan hentes ut. Disse synergiene kan være i form av totalt sett lavere bruk av landbruksarealer og natur, utnyttelse av prosessvarme eller spillvarme, mindre utbygging og oppgradering av nett, deling av infrastruktur eller forenklede kjølemuligheter. Noen aktuelle alternative arealer presenteres i det videre.

Tekse – på grensen til Eigersund kommune

Lokasjon helt vest i Lund, på grensen til Eigersund kommune. Se Figur 1-6. Lokasjonens aktualitet utløses i forbindelse med planer om oppgradering av eksisterende E39. I området vil det potensielt etableres et større veikryss, med muligheter for etablering av industrielt område. I dag er området regulert for landbruk. Foreløpig er det usikkert hvordan utbyggingen og reguleringen vil bli, men her foreligger betydelige synergimuligheter.

Etablering i området vil kreve bruk av lavprofilerte kjøletårn ettersom tilsiget ikke er tilstrekkelig for enkeltgjennomstrømskjøling. Her kan også være aktuelt med delvis fjellanlegg.

Det markerte området i figuren er indikativt og illustrerer ikke faktisk tiltenkt planområde. Her er særlig modning av reguleringsplan for nye E39 utslagsgivende.

Figur 1-6 Mulig alternativ lokasjon ved Tekse

Ualand

Lokasjon vest i Lund. I området er det kun en mindre del som i dag er regulert for næringsvirksomhet, rett vest for Vartdal Plastindustri. Del av lokasjonen som allerede er næringsregulært ligger svært tett opp mot eksisterende jernbane.

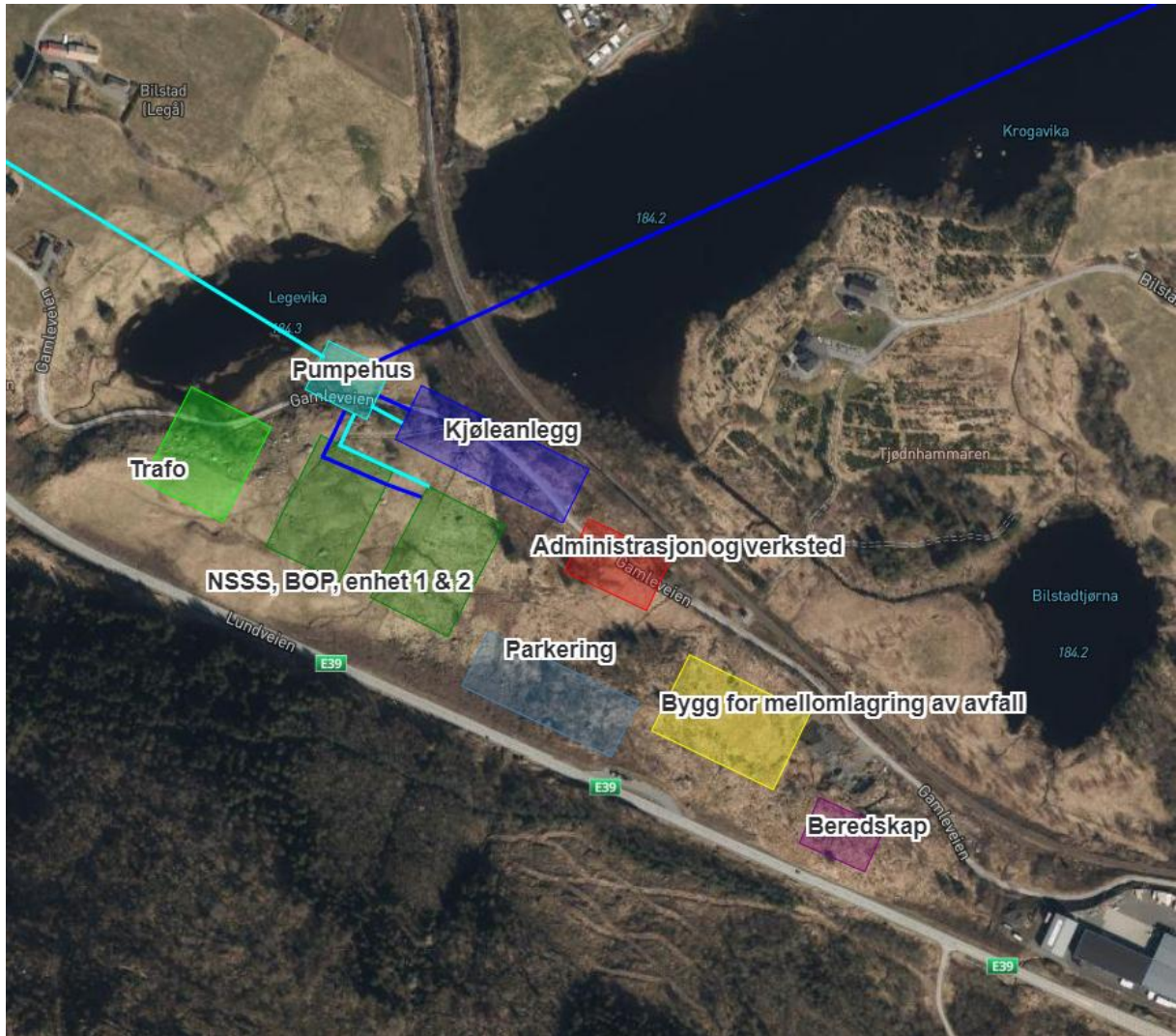
Figur 1-7 viser oversikt over hele området. Markør lengst til venstre og i midten viser næringsregulert areal. Figur 1-8 viser en komprimert arealplan for området, som kan være aktuell dersom relativt små reaktorer velges. Planen reflekterer imidlertid ikke hensynssoner og sikkerhetssoner mot for eksempel jernbane. Ved lokalisering på Ualand, vil det derfor også måtte tas i bruk arealer enten nord eller sør for allerede næringsregulert område.

Også utvikling av dette arealet må ses i sammenheng med planer for nye E39, herunder hvor veien endelig anlegges, samt hvilke masseutskiftninger som muliggjøres.

Ved lokalisering på Ualand kan overskuddsvarme og/eller prosessvarme bidra til kutt i klimagassutslipp og eventuelt økt produksjon for Vartdal Plastindustri.

Figur 1-7 Mulig alternativ lokalisering ved Ualand

Figur 1-8 Illustrasjon over mulig arealutnyttelse ved Ualand.

Elve – på grensen til Sokndal

Lokasjon helt sør i Lundevatnet, på grensen til Sokndal. Lokasjonen kan være aktuell som delvis fjellanlegg. Større komponenter bør transporteres på lekter over Lundevatnet, eventuelt kan det etableres transporttunell med forbindelse til kyst (om lag 1-2 km). Løsning avhenger også av reaktorteknologivalg, herunder modulenes størrelse og tyngde. Tilkomst via Tellenes Vindpark kan vurderes.

Lokasjonen er av interesse som følger av sin nærhet til Moi Demning, lokalisert helt sør ved Lundevatnet, og vindkraftverk i vest, med tilhørende infrastruktur og nettforbindelser, herunder Åna-Sira trafostasjon og nettforbindelse derfra på 300 kV, som også potensielt oppgraderes til 420 kV.

Lokasjonen vil gi særlig gode muligheter for effektiv kjøling som følger av mulighetene for bruk av Lundevatnet som kilde, en svært stor innsjø. Synergier kan også oppnås med eksisterende nettverk av vannkraftproduksjon i Åna-Sira vassdraget, der også avkastet fra vannkraftverket kan nyttes som kjølevannsressurs.

Det markerte området i figuren er indikativt og illustrerer ikke faktisk tiltenkt planområde, men viser det generelle området som kan være aktuelt for utnyttelse.

Figur 1-9 Mulig alternativ lokalisering ved Elve. I stor grad fjellanlegg.

2 BEGRUNNELSE FOR TILTAKET: BEHOV OG Plassering

2.1 Energibehovet i Dalane

Dalane-regionen omfatter kommunene Eigersund, Lund, Sokndal og Bjerkreim, og er del av konsesjonsområdet Sør-Rogaland. Regionen står overfor et økende kraftunderskudd som følge av sterk industriell vekst og elektrifisering. Statnett har varslet at hele Sør-Norge kan få kraftunderskudd innen 2028, og Dalane er blant områdene hvor utfordringene allerede merkes. Regionen har betydelig eksisterende vannkraftproduksjon, men produksjonen er ikke tilstrekkelig til å dekke fremtidig forbruksvekst.

Samtidig har Dalane store industriambisjoner og høy aktivitet innen grønn teknologi, inkludert hydrogenproduksjon og elektrifisering av industri. Dette forsterker behovet for ny, stabil kraftproduksjon. Dalane Energi, Lund kommune og Norsk Kjernekraft har derfor tatt initiativ til å vurdere kjernekraft som et langsiktig og bærekraftig bidrag til forsyningsikkerheten.

Kraftunderskuddet får følgende konsekvenser for Dalane:

- Eksisterende industri får utfordringer med å erstatte fossil energi med elektrisitet, noe som bremser klimakutt og reduserer konkurransekraft.
- Begrensede muligheter for nyetableringer og grønn industriutvikling.
- Risiko for svekket forsyningsikkerhet, særlig på kalde vinterdager.
- Vedvarende høyt prisnivå på strøm, som rammer både husholdninger og næringsliv.

Ny, stabil og lokal kraftproduksjon vil bidra til å avhjelpe disse utfordringene og sikre grunnlaget for videre industriell verdiskaping i regionen.

2.2 Fremtidens kraftbehov i øvrige deler av regionen

I Statnetts områdeplan for Sør-Rogaland og Agder (2025) kommer det tydelig fram at regionen står overfor stor forbruksvekst, særlig knyttet til elektrifisering av industri, nye etableringer og datasentre. Entiteter innen sistnevnte kategori har vist stor interesse i regionen. I Dalane-regionen er det konkret meldt inn planer om betydelig økt forbruk fra industriaktører i Eigersund og Sokndal. Statnett peker på at nettkapasiteten i området allerede er presset, og at det er behov for omfattende forsterkninger og ny kraftproduksjon for å kunne imøtekomme veksten.

Det er i Sør-Rogaland og Agder samlet meldt inn nye forbruksplaner på om lag 3000 MW, med stor andel knyttet til industriformål. Statnett understreker at det særlig i indre strøk av Agder og Rogaland kan bli aktuelt med rasjonering av kraft i enkelte timer dersom effektbehovet overstiger kapasiteten. Samtidig er muligheten for import begrenset, spesielt i perioder med kulde og lite vind. Dette gjør regionen sårbar for både effektmangel og høye strømpriser.

Statnett konkluderer med at det ikke er mulig å dekke det framtidige forbruket i Sør-Rogaland og Agder kun gjennom nettutbygging. Det må komme ny og stabil kraftproduksjon nær forbruket for å sikre forsyningsikkerhet, industriell vekst og robuste samfunn i møte med et mer uforutsigbart europeisk kraftmarked.

2.3 Norges historiske erfaring med kjernekraft

Kjernekraft har siden midten av forrige århundre blitt brukt som en ren, stabil og kostnadseffektiv energikilde. I dag er det over 400 atomreaktorer i drift i verden, og land som USA, England, Frankrike, Canada, Sverige og Finland har utnyttet teknologien i mange tiår.

Norge var tidlig ute med å utvikle atomreaktorer, og allerede i 1951 hadde vi vår første reaktor i drift. Norge var dermed det sjette landet i verden som bygget og driftet en atomreaktor. Totalt sett har vi hatt fire forskningsreaktorer i Norge, alle satt i drift på 50- og 60-tallet.

Tidlig på 70-tallet, før Norge gikk inn i oljealderen, var det bred enighet i embetsverket og blant politikere om at kjernekraft skulle supplere vannkraft, og det var planlagt for å bygge kjernekraftverk flere steder i Norge. Lovverk og forskrifter ble etablert, med mål om oppstart i 1980. Kjernekraft ble ansett som den billigste energikilden å bygge ut nest etter vannkraft, og som en trygg, stabil og ren energikilde som tok lite plass og brukte lite materialer.

Norge ble sett på som spesielt egnet for kjernekraft, siden vi har en lang kyst med tilgang til vann og stabile grunnforhold. Dette er forhold som bidrar til å kutte byggetid og kostnad, samtidig som energiproduksjonen fra kraftverket øker. I tillegg hadde Norge bygget opp en svært høy kompetanse etter å ha forsket på kjernekraft helt siden før 1950 og etablert programmer for kjernefysikk og kjernekjemi på universiteter og høyskoler, samt etablert institusjoner som Institutt for atomenergi, IFA (nå IFE, Institutt for energiteknikk) og Statens strålevern (nå Direktorat for strålevern og atomberedskap, DSA).

Selv om Norge aldri endte opp med å bygge kjernekraft den gangen, er det viktig å ta med seg at forskningen og kompetansen bestod. Den siste reaktoren ble ikke tatt ut av drift før i 2019 og universiteter og høyskoler beholdt sine utdanningsprogrammer. Institusjoner som IFE og DSA lever i beste velgående, og etterlever og håndhever de gjeldende lover og regler for atomenergi som ble etablert på 50- 60- og 70-tallet. Den pågående planleggingen av dekommisjonering av anleggene på Kjeller og i Halden skaper ny kompetanse innen avvikling av atomanlegg og håndtering av radioaktivt avfall.

2.4 Kjernekraft spiller godt sammen med vann- og vindkraft

Fra tidlig på 70-tallet og frem til Parisavtalen ble undertegnet i 2015, ble økt energiforbruk i stor grad tilført fra fossile energikilder, også i Norge. Med økt oppmerksomhet om klimaendringene, har nyere norsk energi- og miljøpolitikk fokusert på å øke kraftproduksjonen hovedsakelig gjennom en storstilt satsning på vindkraft.

Hvis kjernekraft tillates å spille sammen med vindkraft, solenergi og vannkraft, så vil det gjøre det norske kraftsystemet langt mer robust og mer samfunnsøkonomisk lønnsomt. Kjernekraft er en regulerbar kraftkilde som kan produsere året rundt uavhengig av været. Dette gir økt forsyningssikkerhet, også når forbruket er høyt og det blåser lite.

Klimaendringene gjør været mer uforutsigbart og voldsomt, og øker dermed risikoen som følger med et væravhengig kraftsystem, som det norske. Kjernekraft vil gjøre det norske kraftsystemet mindre væravhengig, øke forsyningssikkerheten, og bidra til å støtte og balansere produksjonen fra væravhengige energikilder.

Uten kjernekraft vil væravhengige energikilder måtte støttes og balanseres gjennom storstilt utbygging av annen infrastruktur og mindre energieffektiv kraftproduksjon. Eksempler på slik infrastruktur kan være pumpekraftverk, batterier, hydrogenfabrikker og hydrogenkraftverk. Slik infrastruktur vil imidlertid ikke øke energiproduksjonen i seg selv, men kun søke å dekke gapene som oppstår ved ugunstige værforhold. De vil forbruke mer energi enn de kan levere tilbake til kraftsystemet, og dermed være netto forbrukere av kraft. Slik infrastruktur øker dermed den samlede kostnaden for forbrukeren. Som følge av de betydelige mineral- og materialressursene som kreves for at en slik infrastruktur skal kunne fungere i nødvendig skala, kanskje særlig når det gjelder batterier, er det vanskelig å se for seg at dette vil være en realistisk løsning de nærmeste tiårene.

Kjernekraft tilknyttet strømmettet vil gjøre at vannkraftproduksjon kan utnyttes mer fleksibelt og effektivt, samt redusere behovet for kostbare oppgraderinger med begrenset produksjonsgevinst. Eksempelvis er mange vannkraftoppgraderinger, på samme måte som batterier, primært ment for å være balanserende og støttende for den økende mengden vind- og solkraft. Slike oppgraderinger er derfor heller ikke tiltak som øker energiproduksjonen, og har derfor generelt sett stor samfunnsmessig kostnad relativt til mengden tilgjengelig energi.

2.5 Kjernekraft trenger svært lite areal.

I tillegg til å redusere utslipp har Norge også forpliktet seg til å bevare natur og biologisk mangfold. Kunming-Montreal-avtalen forplikter Norge til å bevare 30 prosent av våre land- og havområder innen 2030, samt å restaurere 30 prosent av dagens forringede natur [4]. Arealkonflikter er i dag en viktig begrensende faktor for utbygging av andre klimavennlige energikilder. Kjernekraft kan gjøre det mulig å oppfylle Norges forpliktelser etter både Parisavtalen og Kunming-Montreal-avtalen.

2.6 Kjernekraftverk har lang levetid

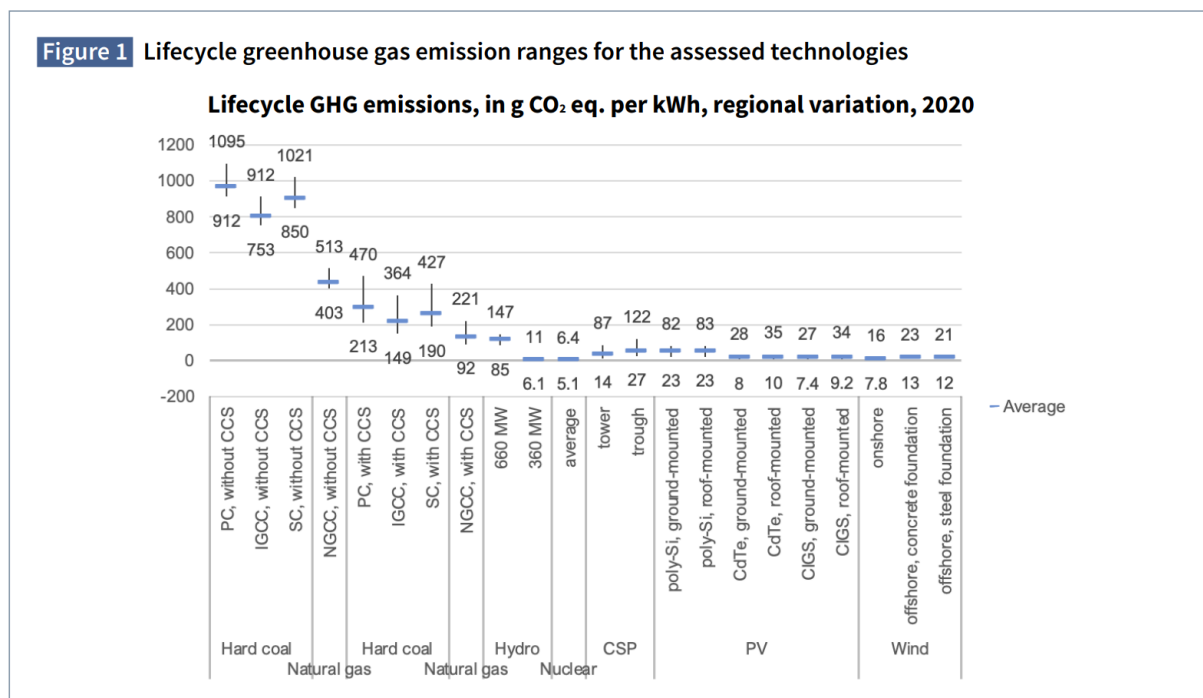
Teknologiene som først og fremst vurderes for dette prosjektet har en forventet levetid på mellom 60 og 80 år. Med godt vedlikehold kan levetiden sannsynligvis forlenges til 100 år eller mer. Utbygging av kjernekraftverk vil derfor komme flere kommende generasjoner til gode.

2.7 Kjernekraft produserer både elektrisitet og varme

Et kjernekraftverk produserer omtrent dobbelt så mye overskuddsvarme som strøm, og dersom kun deler av denne varmen benyttes, vil dette øke kjernekraftverkets totale energiproduksjon betydelig. Bruk av denne varmen kan avlaste strømmettet og redusere behovet for elektrifisering betydelig, uten at dette går på bekostning av oppnåelse av klimamål. Varmen kan brukes til å effektivisere produksjon av hydrogen, hydrogenderivater (som ammoniakk og metanol), matproduksjon og en rekke andre formål. Utnyttelse av varmen i tillegg til kraftproduksjon, gir lavere kostnad pr. enhet energi produsert.

2.8 Kjernekraft produserer energi uten klimagassutslipp.

I livsløpssammenheng er utslipp knyttet til bygging og drift lavere eller betydelig lavere enn for andre fornybare energiformer. Dette vises av omfattende livsløpsanalyser utført av FNs økonomiske kommisjon for Europa, UNECE [5], se figur 2-1. Klimagassregnskapet for kjernekraft kan også forbedres ytterligere ved å forlenge kraftverkets levetid, utnytte overskuddsvarmen, benytte materialer med lavt CO₂-avtrykk og bruke leverandører med lave utslipp i verdikjeden.

Figur 2-1 Livsløpsutslipp av klimagasser for ulike energikilder. Kilde: UNECE [5]

2.9 Kjernekraft er trygg og velkjent teknologi

Kjernekraft er godt utprøvd teknologi og har vist seg å være den energiformen som sammen med sol og vind forårsaker færrest dødsfall pr. mengde energi produsert. HMS-kompetansen og erfaringen som Norge har opparbeidet seg gjennom olje- og gassindustrien vil komme til anvendelse i byggefasen så vel som i driftsfasen av kjernekraftverket.

2.10 Kraftverket vil ha 200-500 ansatte i driftsfasen

I driftsfasen vil kraftverket ha opptil 500 ansatte og innleide dersom kjernekraftverkets kapasitet på 1200 MW realiseres i sin helhet. Kompetansebehov for bygging, drift og dekommisjonering av SMR er beskrevet i en rapport som har blitt utarbeidet at selskapet Kärnkraftsäkerhet och Utbildning (KSU), som utdanner operatører for kjernekraftverk i Sverige og andre land [1].

IAEA stiller krav til at driftsorganisasjonen for kjernekraftverk skal være bemannet med kompetente ledere og tilstrekkelig kvalifisert personell for sikker drift av anlegget (krav 4, IAEA SSR-2/2 (Rev. 1)) [6]. Dette kravet er innarbeidet i de norske generelle vilkårene for konsesjon etter atomenergiloven for atomanlegg, konsesjonsvilkår nummer 5 – Ressurser [7].

Kompetent personell er avgjørende for sikker og vellykket produksjon av kjernekraft. Bygging, drift og dekommisjonering av kjernefysiske anlegg er en tverrfaglig innsats hvor det er behov for folk med kompetanse innen naturvitenskap, teknologi, økonomi, informasjonsteknologi, sikkerhet, beredskap, jus, prosjektledelse, elektrofag, sveising, konstruksjon, prosessteknikk og andre fagområder.

Tiltakshaveren vil sikre tilgang på tilstrekkelig kompetanse vha. langsiktig HR-planlegging og spesialiserte opplæringsprogrammer for å rekruttere erfarne og nyutdannede fageksperter, samt omskolere fageksperter fra annen relevant næring (f.eks. petroleumsindustri og kraftforsyning). Vi vil samarbeide med nasjonale og regionale utdanningsinstitusjoner for å sikre tilgang på kvalifisert personell.

Mulighetene for å lære av og å samarbeide med annen industri vil bli undersøkt. For eksempel kan det være en mulighet å etablere noe som ligner på Operatørenes Forening For Beredskap (OFFB), som er en brukerstyrt og ikke-kommersiell beredskapsorganisasjon som eies av flere operatørselskap på norsk sokkel. De leverer andrelinjeberedskap til medlemsbedriftene og fungerer som et ressurs- og kompetansesenter.

KSUs rapport [1] beskriver hvordan personell som har jobbet på olje- og gassplattformer kan omskoleres til å jobbe på et kjernekraftverk.

Mulighetsstudien «Fra ord til handling», både kapittel 3.10 om menneskelige ressurser og øvrige deler av studien, inneholder ytterligere informasjon om Norges kompetanse innen kjernekraft og hvordan denne kan videreutvikles [8].

2.11 Tilgang til arbeidskraft

For å kunne rekruttere opptil 500 mennesker til driftsorganisasjonen, bør kraftverket etableres i nærheten av et attraktivt bosted, noe regionen er. Som følger av nye E39 vil også reisetiden innad i regionen kuttes en del og det er god tilgang på arbeidskraft i regionen. Det er derfor gode muligheter for å rekruttere personell med relevant kompetanse. Her kan særlig trekkes frem Universitetet i Stavanger og Rogalands petroleums- og verftsindustri.

2.12 Tilgang til ekspertise

Å vurdere samfunnsmessige og miljømessige konsekvenser av kjernekraft er en betydelig oppgave. Tiltakshaveren vil benytte norske og internasjonale selskaper med nødvendig kompetanse som underleverandører til konsekvensutredningen og for å øke eksisterende kompetanse og arbeidskraft i selskapet. Tiltakshaveren skal ha en klar forståelse og kunnskap om tjenester som leveres og resultatene av disse, og således fungere som en kompetent kunde.

Det finnes allerede Norgesbaserte selskaper som leverer pumper [9], strukturer [10], batterier [11], kontrollsystemer [12] og utstyr [13] til kjernekraftverk.

En rekke norske ingeniør- og rådgivningsselskaper har utenlandske søsterselskaper og partnere som har deltatt i byggingen av kjernekraftverk. Flere av disse har i løpet av de siste årene bistått med å planlegge for avviklingen av forskningsreaktorene på Kjeller og i Halden. I tillegg finnes det mye kompetanse innen oljebransjen, verftsindustrien og prosessindustrien som kan benyttes i bygging og drift av kjernekraftverk [1].

Norsk Kjernekraft samarbeider med europeiske og nordamerikanske kjernekraftoperatører, reaktorleverandører og ingeniørselskaper og vil også benytte oss av deres erfaringer og kompetanse der det er formålstjenlig.

Som det forklares i kapittel 6, handler konsekvensutredningen om effektene av kjernekraftverket på samfunnet og miljøet. Den omfatter i liten grad temaene som omfattes av prosessen for å få konsesjon etter atomenergiloven, utover hva som er nødvendig for å ivareta grensesnittet mellom de to prosessene. Prosessen for konsesjon etter atomenergiloven innebærer bl.a. at anleggseieren må dokumentere samsvar med de følgende konsesjonsvilkårene som Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) har definert [7]:

1. Kontroll over atomanlegget	14. Beredskapsplanlegging
2. Dokumentasjon og oppbevaring	15. Styringsystem
3. Forsikring/garanti	16. Nye innretninger på eksisterende anlegg
4. Begrensninger som gjelder atomsustans, radioaktivt materiale og avfall	17. Sikkerhet ved drift
5. Ressurser	18. Design og sikkerhetsklassifisering
6. Sikkerhetsanalyse/sikkerhetsrapport	19. Vedlikehold
7. Hendelser ved atomanlegget	20. Program for endringskontroll
8. HMS-program	21. Nedstengning eller opphør av drift
9. Dekommisjonering.	22. Periodisk sikkerhetsgjennomgang
10. Sikkerhetskomité	23. Materialregnskap og safeguards
11. Opplæring	24. Sikring (security)
12. Strålevernprogram	25. Idriftsettelse
13. Håndtering av radioaktivt avfall og brukt atombrensel	

Mer informasjon om disse konsesjonskravene finnes i «Veileder til de generelle konsesjonsvilkårene», som ble utgitt av DSA i 2022 [7]. Mer informasjon om utredningsprosessen finnes i kapittel 7. Mulighetsstudien «Fra ord til handling» [8] inneholder ytterligere informasjon om lovverket for kjernekraft.

En stor del av dette foreslåtte utredningsprogrammet er altså ikke unik for et kjernekraftverk, men omhandler i stedet mange av de samme miljø- og samfunnstemaer som gjelder for andre energi-, industri- eller infrastrukturprosjekter. Derfor vil kjente metoder for å vurdere konsekvensene benyttes, som beskrevet i Miljødirektoratets håndbok M-1941 Konsekvensutredninger for klima og miljø, som er tilgjengelig på Miljødirektoratets nettsider [3].

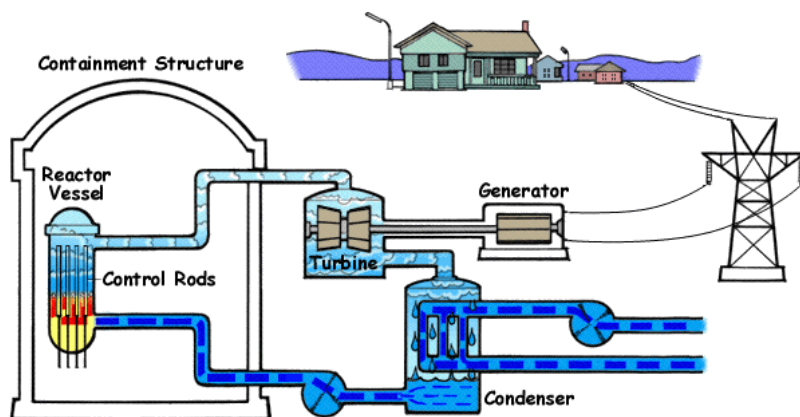
3 BESKRIVELSE AV TILTAKET

3.1 Beskrivelse av kraftverket

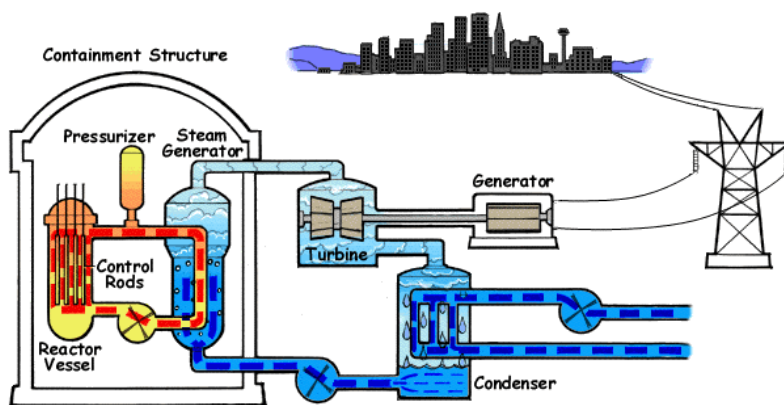
Kraftverket vil bestå av en eller flere SMR som til sammen vil produsere opptil 10 TWh årlig, dersom tiltaket gjennomføres i sin helhet. Lavere produksjon enn dette er også aktuelt, dersom det ikke etableres tilstrekkelig nytt forbruk eller nettkapasitet i regionen.

En mulig fremgangsmåte kan være å dele prosjektet inn i flere byggetrinn, der hvert byggetrinn f.eks. består av to reaktorer hvor hver reaktor har 300 MW kapasitet og 2,5 TWh årsproduksjon.

En SMR er et moderne kjernekraftverk som består av flere modulære strukturer som fungerer sammen for å produsere elektrisitet, ved hjelp av fisjon. Reaktorbygningen rommer atomreaktoren der kontrollerte kjedereaksjoner mellom atomkerner produserer varme som brukes til å lage damp. I tilknytning til reaktorbygningen ligger turbinbygningen, som inneholder turbiner og generatorer som bruker dampen til å lage elektrisitet. I en kokvannsreaktor (figur 3-1), dannes dampen som driver turbinen i selve reaktortrykketanken, mens i en trykkvannsreaktor dannes dampen i en dampgenerator, som vist i figur 3-2. Turbinbygningen har store likheter med det vi kjenner fra gass- og avfallsforbrenningsanlegg som vi har lang erfaring med i Norge.

Figur 3-1: Skisse av hvordan en kokvannsreaktor fungerer. Kilde: US NRC.

Figur 3-2: Skisse av hvordan en trykkvannsreaktor fungerer. Kilde: US NRC.

Et kjernekraftverk bestående av SMR inkluderer også kontrollbygning, som rommer kontrollrommet og andre systemer for overvåkning og styring av driften av hele anlegget. I tillegg vil kraftverket omfatte et koblingsanlegg, kraftledninger, parkeringsplasser, kontorer, verksteder og lagringsområder for ubrukt og brukt brensel, samt annet avfall.

Et kjennetegn ved SMR er at mange av komponentene som kraftverket består av kan serieproduseres på fabrikker og deretter transporteres og monteres der hvor kraftverket bygges. Dette reduserer kostnadene og byggetiden.

En SMR er mindre enn konvensjonelle kjernekraftverk og har en produksjonskapasitet på inntil 300 MW elektrisk effekt, eller ca. 2.5 TWh årlig. Noen SMR-varianter er enda mindre og produserer 10 MW eller mindre (såkalte mikroreaktorer). Til sammenligning produserer konvensjonelle kjernekraftverk vanligvis 1 000 MW eller mer. Som følge av at SMR kan oppføres raskt, samt at flere kan bygges parallelt, kan det likevel forventes hurtigere implementering av kraft fra SMR enn for konvensjonelle kjernekraftverk. Begrenset størrelse for hver SMR tillater også mer fleksibel geografisk distribusjon av kraftproduksjon, slik at mindre omfattende nettutvikling kreves. Kraftproduksjonen kan også enklere bygges ut i takt med økninger i behovet.

SMR-ene som vurderes for dette tiltaket er først og fremst moderne lettvannsreaktorer da dette er den mest modne reaktorteknologien som er tilgjengelig i dag. I fremtiden kan andre teknologier bli relevante. IAEA oppdaterer jevnlig en oversikt over fremskritt for utvikling av SMR i *Advances in Small Modular Reactor Technology Development*. Status for over 80 ulike SMR teknologier blant IAEOs medlemsstater kan finnes i 2022-utgaven av dette dokumentet [14]. I 2025 har om lag 15 av disse konkrete prosjekter for ferdigstilling i vestlige land ila. tidlig 2030-tall, enkelte i slutten av dette tiåret.

3.2 Brenselforsyning

De fleste aktuelle reaktorteknologier bruker brensel som består av keramiske pellets av materialet uranoksid, som er anrikt med isotopen uran-235. Pelletene er innkapslet i rør bestående av metallet zircaloy (zirkonium-legering), og kan trygt håndteres og transporteres. Spaltingen av urankjerner produserer varme i reaktorkjernen og skaper en selvoppretholdende kjedereaksjon. Det finnes også andre brenselsvarianter, men keramisk uranoksid er den vanligste.

Brenselssyklusen består av en side som er oppstrøms fra reaktoren og en som er nedstrøms. Oppstrømsiden består av gruvevirksomhet, omdanning, anrikning og brenselsproduksjon, som beskrevet i Tabell 3-1. Nedstrømsiden handler om hvordan brukt brensel lagres, transporteres og deponeres eller gjenvinnes, og er beskrevet i kapittel 6.12.

Tabell 3-1:Forsyningskjeden for reaktorbrensel. Kun de største leverandørlandene vises. Kilde: WNA [15].

Steg i forsyningskjeden	Beskrivelse	Land
1. Gruvevirksomhet	Uranmalm graves ut eller en løsning av uran utvinnes ved å pumpe væske gjennom malm. Malen eller løsningen prosesseres til uranoksid-konsentrat (U_3O_8).	Australia, Canada, Kazakhstan, Namibia, Niger, Russland, Sverige*, Norge**
2. Omdanning	Uranoksid-konsentrat omdannes til uran heksafluorid (UF_6). Uran heksafluorid er et fast stoff ved romtemperatur, men blir til en gass når det varmes opp til over 57 °C.	Canada, Frankrike, USA, Kina, Russland
3. Anrikning	Naturlig uran inneholder kun 0,7 % av den fissionable isotopen U-235. Anrikning innebærer at andelen U-235 økes ved at UF_6 varmes opp slik at det blir til en gass og at gassen sentrifugeres. Anrikning til i underkant av 5 % U-235 er vanlig.	Frankrike, Tyskland, Nederland, Storbritannia, USA, Kina, Russland
4. Brenselsproduksjon	UF_6 omdannes til urandioksid (UO_2). Pellets av UO_2 plasseres i rør bestående av legeringen zircaloy. Flere rør bantes sammen i brenselementer.	Frankrike, Tyskland, USA, Sverige, Storbritannia, Spania, Sør-Korea, Russland Kina, India, Japan, Brasil

*Sverige har store forekomster av uran, og den svenske regjeringen er i ferd med å oppheve et forbud mot utvinning av uran.

**Norge har påviste forekomster av uran, men disse har ikke blitt utnyttet så langt.

IAEA anbefaler at et land velger en strategi for brenselssyklus på et relativt tidlig stadium når det skal begynne med kjernekraft. Som de skriver, vil det være svært krevende for de fleste land å på egenhånd utvikle en selvstendig nasjonal forsyningskjede for brensel, og det er heller ikke nødvendig siden hele verdikjeden oppstrøms er kommersielt tilgjengelig i det internasjonale markedet. IAEA skriver at et land som har omfattende forekomster av uran kan velge å utvinne disse og å samtidig anskaffe omdanning-, anrikning- og brenselsproduksjonstjenester i utlandet [16].

Planen for tiltaket å anskaffe hele verdikjeden oppstrøms i det internasjonale markedet, eventuelt med kjøp av uran fra norske gruver dersom slike etableres. Det finnes uranforekomster i Norge, og mineralnæringen har vist fornyet interesse for disse de siste årene.

3.3 De mest aktuelle SMR-teknologiene

Det benyttes flere ulike metoder og kriterier for valget av reaktorteknologi for dette tiltaket, og endelig valg vil påvirkes av konsekvensutredningen (og vice versa). En av de mest utbredte av metodene er en såkalt reaktorteknologivurdering (*Reactor Technology Assessment*, RTA).

3.3.1 RTA – Reactor Technology Assessment

En RTA er en systematisk evaluering av ulike reaktorteknologier, med hensyn til deres tekniske, økonomiske, sikkerhetsmessige og miljømessige aspekter. Denne vurderingen brukes til å identifisere hvilken teknologi som er best egnet for et spesifikt kjernekraftprosjekt. Hovedmålet med en RTA er å sammenligne ulike reaktorteknologier basert på et sett med forhåndsbestemte kriterier, og bidra til å definere forhold eller begrensninger som gjør en reaktorteknologi teknisk og økonomisk attraktiv sammenlignet med andre aktuelle reaktorteknologier. En RTA er basert på kriterier som:

1. Lokalitetens egenskaper og omgivelser
2. Brenselssyklus
3. Sikkerhet
4. Design og ytelse
5. Balanse mellom anleggsdesign og nettintegrasjon
6. Sikrings- og sikkerhetstiltak, inkludert tiltak for å sikre kontroll over nukleært materiale
7. Teknologisk modenhet
8. Prosjektleveranse
9. Økonomi og finansiering

For gjennomføringen av RTA benyttes en metode som anbefales av IAEA [17], som innebærer systematisk og kvantitativ evaluering av ulike reaktorteknologier mot en rekke ulike kriterier. Gjennom RTA-en undersøkes tilgjengelige teknologier og tilhørende brenselssyklus ved hjelp av ressurser som IAEA Advanced Reactors Information System (ARIS) database, for å identifisere egnede reaktortyper som samsvarer med sluttbrukernes behov og prosjektmål.

3.3.2 De mest aktuelle SMR-leverandørene

Flere leverandører har SMR reaktorer under utvikling. Dette er modne teknologier, med planer for ferdigstilling og driftsstart omkring 2030. Følgende er eksempler på slike reaktordesign og leverandører som blant annet har til felles at de alle benytter seg av konvensjonelt anriket uranoksid som brensel, og vanlig vann som kjølemedium:

1. SMR-300 fra Holtec International
2. VOYGR™ fra Nuscale Power Corporation
3. Rolls-Royce SMR fra Rolls-Royce SMR Ltd.
4. BWRX-300 fra GE-Hitachi Nuclear Energy
5. AP300 fra Westinghouse.

De følgende underkapitlene gir en kort beskrivelse av disse SMR-teknologiene. I tillegg følger Norsk Kjernekraft SMR-utviklingen fortløpende og har tett dialog også med andre vestlige SMR-leverandører som kan bli aktuelle for dette tiltaket.

3.3.3 Holtec SMR-300

Holtec SMR-300 er en trykkvannsreaktor som produserer i overkant av 300 MW. Reaktorens design har robuste sikkerhetssystemer som sikrer pålitelig beskyttelse mot alle postulerte ulykker, sabotasje eller utilsiktede menneskelige handlinger. Sikkerhetssystemene er passive, hvilket betyr at de vil fungere uavhengig av tilgang på elektrisk strøm og operatørens handlinger. Anleggets design har sterkt redusert kompleksitet og et kjernefysisk dampforsyningsystem med naturlig sirkulasjon i primærkretsen, som gir klare fordeler for produksjon, konstruksjon og vedlikehold. Byggeperioden stipuleres av leverandøren til 24 måneder. Reaktoren bruker vanlig vann (ikke tungtvann) som kjølemiddel og moderator.

Figur 3-3: Holtec SMR-300. I forgrunnen ses et mellomlager for brukt brensel. Kilde: Holtec.

SMR-300 har et kompakt fotavtrykk, med en enkelt enhet som opptar mindre enn 20 dekar og to enheter som får plass på mindre enn 30 dekar. Reaktorens kjernefysiske komponenter ligger mer enn 14 meter under bakkenivå. Den har fleksibel produksjonskapasitet som i tillegg kan tilby prosessdamp til lokal industri for avsalting, produksjon av hydrogen- og hydrogenderivater og andre bruksområder. Reaktoren kan leveres med et lagringsområde for brukt brensel som for 120 års drift vil oppta et areal mindre enn ett dekar, i form av lagringsbeholdere som er gravd ned i slik at de ligger like i underkant av bakkeplan.

Holtec planlegger å bygge de to første versjonene av SMR-300 på Palisades Nuclear Power Plant i Michigan, med driftsstart i 2030. De har inngått en samarbeidsavtale med Hyundai Engineering & Construction, en av verdens fremste entreprenører innen kjernekraft, med mål om å bygge mer enn 30 slike reaktorer i Nord-Amerika i løpet av 2030-tallet.

SMR-300-prosjektet har fått sterk støtte fra ledende globale kjernekraftselskaper og industrielle partnere. Holtec International er den primære utvikleren av SMR-300. Sentrale utviklingspartnere inkluderer:

- Constellation, Amerikas største kjernekraftleverandør
- Hyundai Engineering & Construction
- Mitsubishi Electric
- AtkinsRéalis, den kanadiske eieren av CANDU reaktorteknologi.

I tillegg har Ukrainas nasjonale atomselskap, Energoatom, og dets nasjonale nukleære ekspertorganisasjon, SSTC, dannet et konsortium med Holtec for å tilpasse teknologien for bruk i Ukraina.

SMR-300 er en oppgradert variant av et tidligere design som var kjent som SMR-160.

3.3.4 Nuscale VOYGR

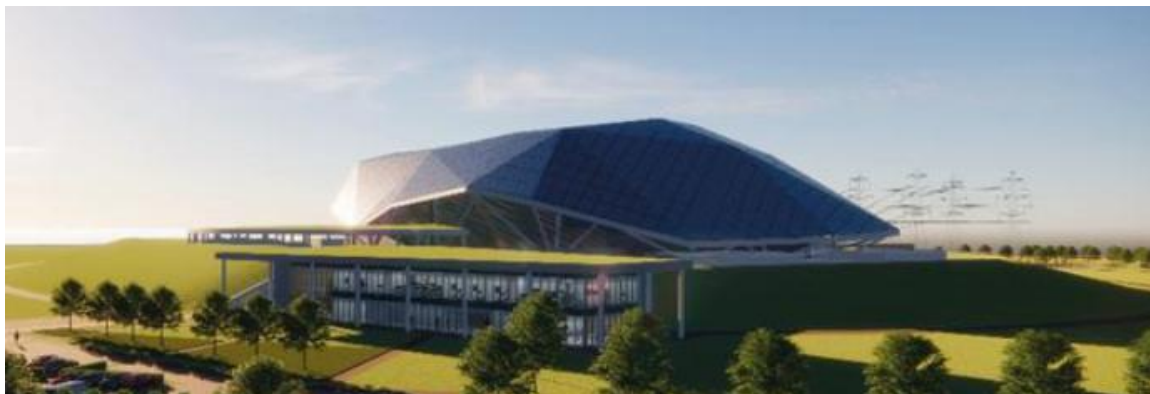
Nuscale VOYGR™ er en trykkvannsreaktor som er designet for å gi skalerbar og fleksibel energiproduksjon [14]. Reaktoren bruker vanlig vann som kjølemiddel og moderator. VOYGR-anlegg kan bygges med varierende antall reaktorer for å møte aktuelt energibehov. Standard anleggskonfigurasjoner inkluderer VOYGR-4 på 308 MW, VOYGR-6 på 462 MW og VOYGR-12 på 924 MW. Reaktorteknologien kjennetegnes av designforenkling, modulære kjernefysiske dampforsyningssystemer, fabrikklagde reaktorer og passive sikkerhetssystemer. Disse funksjonene tillater ubegrenset kjøletid etter en ulykke, uten behov for strømtilførsel, vanntilførsel eller andre tiltak. Hver reaktor er nedsenket i et felles reaktorbasseng i en egen seksjon med et betongdeksel som fungerer som et skjold mot stråling. Reaktorbasenget vil sørge for passiv varmefjerning ved eventuelt tap av kjøling (*Loss-Of-Coolant Accident, LOCA*).

Nuscale Power har inngått samarbeid med ulike industrielle samarbeidspartnere og leverandører for å støtte utviklingen og byggingen av teknologien. I september 2020 utstedte NRC en *Standard Design Approval*, noe som gjorde VOYGR til den første SMR noensinne til å motta slik godkjenning fra NRC. Nuscale søkte i 2022 om godkjenning av en effektoppgradering til 250 MW termisk kapasitet, med en forventet NRC-gjennomgang ferdigstilt i 2024.

Nuscale jobber sammen med det rumenske kjernekraftselskapet Nuclearelectrica for å bygge et kraftverk bestående av seks VOYGR-reaktorer på et tidligere kullkraftverk i Doicești, Romania. Målet er at kraftverket skal komme i drift i 2029. I desember 2024 mottok prosjektet et lån på 98 millioner dollar fra US Export-Import Bank (EXIM) for prosjekteringsfasen.

3.3.5 Rolls-Royce SMR

Rolls-Royce SMR er en trykkvannsreaktor med en elektrisk kapasitet på 470 MW. Designet kombinerer både passive og aktive sikkerhetssystemer, og er laget for 60 års levetid, før eventuelle levetidsforlengelser. Reaktoren bruker vanlig vann som kjølemiddel og moderator.

Figur 3-4: Illustrasjon av Rolls-Royce SMR-reaktor. Kilde: IAEA [14]

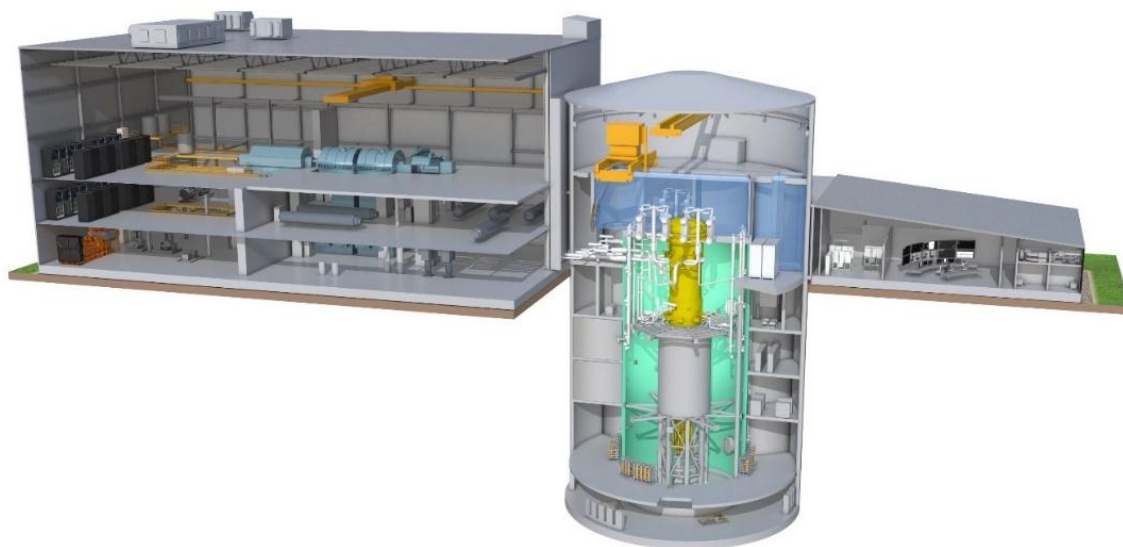
Rolls-Royce SMR har et kompakt fotavtrykk på ca. 40 dekar og er designet for å kunne etableres på et bredt spekter av ulike typer lokaliteter, i både innlands- og kystområder, og med ulike grunnforhold.

Rolls-Royce SMR søkte om formell designvurdering fra britiske Office of Nuclear Regulation i 2022, med mål om å starte byggingen av det første kraftverket i 2026. I juli 2024 gikk de videre til det tredje og siste steget i prosessen, som forventes å vare til august 2026 [18].

Designet er basert på optimalisert og forbedret bruk av velprøvde teknologier, og testing er utført ved hjelp av etablerte testfasiliteter for validering av sikkerhetskrav. Planene for avfallshåndtering for Rolls-Royce SMR består av velprøvde og de beste tilgjengelige teknikker og teknologier, og har blitt utviklet for å forenkle dekommisjonering og avfallshåndtering. Siemens Energy, som blant annet holder til i Norge, har fått ansvaret for å levere turbinene til Rolls-Royce SMR.

3.3.6 GE-Hitachi Nuclear Energy BWRX-300.

BWRX-300 er en SMR designet av GE-Hitachi Nuclear Energy [14]. Det er en kokvannsreaktor (*Boiling Water Reactor*, BWR) som bruker vanlig vann som både kjølevæske og moderator. Reaktoren har en elektrisk kapasitet på 300 MW, og benytter naturlig sirkulasjon for det primære kjølesystemet. BWRX-300 har helt passive sikkerhetssystemer og en designlevetid på 60 år, før eventuelle levetidsforlengelser. BWRX-300 er tiende generasjon av GEs BWR og er en videreutvikling av blant annet den større reaktoren *Economic Simplified Boiling Water Reactor* (ESBWR, med 1,520 MW elektrisk effekt), som NRC har godkjent.

Figur 3-5: Illustrasjon av GE-Hitachi Nuclear Energy BWRX-300. Kilde: IAEA [14]

Et kraftverk bestående av en BWRX-300 har et fotavtrykk på 260 x 332 m (inkludert støttefunksjoner). Reaktor- og turbinbygningen har et fotavtrykk på 8 400 m². Reaktorbygningen rommer en reaktortrykkbeholder og primær innkapslingsbeholder, begge plassert på eller under bakkenivå. BWRX-300 har også et vannbasseng over primærinnkapslingen og tre lukkede kjølekretser med hvert sitt kjølebasseng. Kontrollbygget inneholder kontrollrommet og tilhørende elektro- og instrumenteringsutstyr, mens turbinbygningen huser turbin, generator og tilhørende systemer.

BWRX-300 utnytter den velprøvde forsyningskjeden til eksisterende kokvannsreaktorer og de passive sikkerhetsfunksjonene fra ESBWR. Reaktoren har gjennomgått innledende vurderinger av regulatoriske myndigheter i Storbritannia, USA og Canada. I Storbritannia har den blitt evaluert av *Department for Business, Energy and Industrial Strategy's Mature Technology*-program. I april 2025 ga de Ontario Power Generation (OPG) konsesjon til å starte byggingen av den første reaktoren, med plan om driftsstart i 2029.

3.3.7 Westinghouse AP300

Det amerikanske selskapet Westinghouse har utviklet kjernekraftverk helt siden de var med på å bygge det første amerikanske kjernekraftverket i Shippingport i Pennsylvania, som ble satt i drift i 1958. Reaktoren AP300 er deres nyeste trykkvannsreaktor. AP står for «Advanced Passive», som betyr at den, i likhet med de andre reaktordesignene som har blitt nevnt, har sikkerhetsfunksjoner som fungerer av seg selv, uten menneskelig involvering. 300 symboliserer at reaktoren kan produsere 300 MW elektrisitet.

Figur 3-6: AP300. Kilde: Westinghouse.

AP300 er en nedskalert versjon av Westinghouse sin AP1000, som igjen bygger på det tidligere AP600-designet. Dette sannsynliggjør at teknologien som benyttes i AP300 overholder regulatoriske krav og at komponentene kan fremstilles på forutsigbart vis. To AP1000-reaktorer har nylig blitt ferdigstilt i USA, fire er i drift i Kina og ytterligere fire er i ferd med å bygges i Kina. Polske myndigheter planlegger å bygge tre AP1000 i Polen. I februar 2024 signerte Westinghouse en avtale med Community Nuclear Power om å bygge fire AP300 i North Teesside i England.

3.3.8 Øvrige mulige reaktorløsninger

Utover de overnevnte SMR-varianter, finnes også flere leverandører, også av mikroreaktorer, med planer om ferdigstilling av første variant i løpet av tidlig 30-tall. Et utvalg vises i underliggende tabell.

Tabell 2 Oversikt over andre aktuelle reaktorløsninger

Reaktor	Leverandør (land)	Elektrisk effekt [MW]	Type	Brensel
i-SMR	KHNP (Sør-Korea)	170, 4/blokk (680)	i-PWR ¹⁾	Standard LWR (lettvannsreaktor)
Xe-100	X-energy (USA)	80, inntil 12/blokk (960)	HTGR ²⁾	TRISO ³⁾ -Pebble ⁴⁾ , HALEU ⁵⁾
eVinci	Westinghouse (Canada)	5	Heat pipe ⁶⁾	TRISO, HALEU
Natrium	TerraPower (USA)	345	LMFR ⁷⁾ (natrium)	HALEU, metallisk
SEALER55	Blykalla (Sverige)	55	LMFR (bly)	HALEU, nitrid
KP-FHR	Kairos Power (USA)	75, 2/blokk (150)	FHR ⁸⁾	TRISO-Pebble, HALEU
Aurora	Oklo (USA)	1,5-50	LMFR (natrium)	HALEU, metallisk
CMSR	Seaborg Technologies, nå Saltfoss (Danmark)	200-800	MSR ⁹⁾	LEU ¹⁰⁾ , flytende salt

- 1) i-PWR: Integriert lettvannsreaktor
- 2) HTGR: Høytemperert gasskjølt reaktor (High Temperature Gas Reactor)
- 3) TRISO: En type kjernebrensel benyttet i avanserte reaktorer (TRI-structural-ISO-tropic)
- 4) Pebble: Et brenselsformat benyttet i avanserte reaktorer som inneholder TRISO-partikler
- 5) HALEU: Brensel med urananrikning mindre enn 20 % (High Assay Low Enriched)
- 6) Heat pipe: en kjølemekanisme brukt for enkelte reaktortyper
- 7) LMFR: Metallkjølt reaktor med raske nøytroner (Liquid Metal Fast Reactor)
- 8) FHR: Høytemperert fluoridkjølt (salt) reaktor (Fluoride-salt cooled High temperature Reactor)
- 9) MSR: Saltsmeltreaktor (Molten Salt Reactor)
- 10) LEU: Brensel med urananrikning mindre enn 5 % (Low Enriched Uranium)

3.4 Tiltakets levetid

SMR-kjernekraftverket som er planlagt forventes å være utformet for drift i 60 til 80 år. Etter dette kan levetidsforlengelser for flere nye tiår vurderes, avhengig av behov, tilstand og kostnader. Forberedende arbeider og byggeaktiviteter forventes å vare mellom tre og fem år. Avvikling- og dekommisjonering av kjernekraftverket etter endt levetid forventes å vare i ytterligere 5-15 år. Den totale levetiden for kjernekraftverket kan dermed forventes å være mellom 70 og godt over hundre år. Den totale levetiden for kraftverket er lengre hvis flere reaktorer etableres i flere byggetrinn. Konsekvensutredningen vil ta for seg hele fasen fra oppstart til avvikling av tiltaket.

4 HVORDAN TILTAKET VIL BIDRA TIL Å OPPNÅ MYNDIGHETENES MÅL

4.1 Kjernekraftverket vil bidra til å nå målene i klimaloven

Klimalovens § 4 fastslår at Norge skal bli et lavutslippssamfunn innen 2050. For å at dette skal kunne gjennomføres, trengs det store mengder ny klimavennlig kraftproduksjon for å kunne erstatte den halvparten av energiforsyningen som i dag kommer fra fossile energikilder [19]. Dessuten trengs det mer stabil kraftproduksjon, fordi den norske effektbalansen er i ferd med å svekkes [20]. Kjernekraftverket kan produsere opptil 10 TWh i året med klimavennlig og stabil kraft, og dermed bidra til klimatiltak i industrien og transportsektoren, samt legge til rette for etablering av ny næringsvirksomhet.

4.2 Tiltaket vil bidra til å oppfylle bærekraftsmål

«Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for 2023–2027» [21] ble vedtatt ved kongelig resolusjon 20. juni 2023. Forventning nr. 1 er:

«Bærekraftsmålene, nasjonale klima- og miljømål, lokalt folkestyre og løsninger som styrker verdiskaping og bosetting i hele landet legges til grunn for den overordnede samfunns- og arealplanleggingen og for statens deltakelse i planprosessene.»

Kjernekraft er anerkjent av EUs vitenskapspanel som en trygg og bærekraftig energikilde som forventes å spille en nøkkelrolle i overgangen til en ren energifremtid [22]. Kjernekraft kan bidra til å oppnå det nasjonale klimamålet om at Norge skal være et lavutslippssamfunn innen 2050. Denne meldingen med forslag til utredningsprogram, og den påfølgende konsekvensutredningsprosessen – med høringsrunder og folkemøter – vil bidra til lokalt folkestyre. Som vist under, vil kjernekraft bidra direkte til å oppnå en rekke bærekraftsmål, samt styrke lokal verdiskaping og dermed økt tilstedeværelse i distriktet.

Bærekraftsmål nr. 7: Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris.

Kjernekraft er ikke avhengig av været, og vil derfor øke påliteligheten til det norske kraftsystemet. EUs vitenskapspanel [22] og FN [5] har vist at kjernekraft er minst like bærekraftig som solenergi og vindkraft. Kjernekraft vil gi økt tilbud av energi og dermed bidra til overkommelige priser.

Bærekraftsmål nr. 8: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

I driftsfasen vil kraftverket ha 200-500 ansatte. Dette vil være allsidige, langsiktige, godt betalte og faste stillinger, i et arbeidsmiljø med høyt fokus på helse, miljø og sikkerhet [23, 24].

Bærekraftsmål nr. 9: Bygge solid infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og innovasjon

Energiproduksjon er en viktig del av samfunnets infrastruktur. Kjernekraftverk kan produsere til enhver tid, og kan tilpasse produksjonen etter behov, slik at man får mest mulig igjen for ressursene som samfunnet har brukt på kraftnettet.

Bærekraftsmål nr. 13: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

Kjernekraft har lavere livsløpsutslipp av klimagasser enn alle andre energikilder, og sikrer pålitelig kraftforsyning [5]. Kjernekraft vil redusere væravhengigheten til det norske kraftsystemet og dermed redusere konsekvensene som mer ekstremt og varierende vær vil ha på energisikkerheten.

Bærekraftsmål nr. 15: Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer

Kjernekraftverk tar lite plass. Arealkonflikter er i dag en viktig begrensende faktor for nye utbygginger av andre utslippsfrie energikilder.

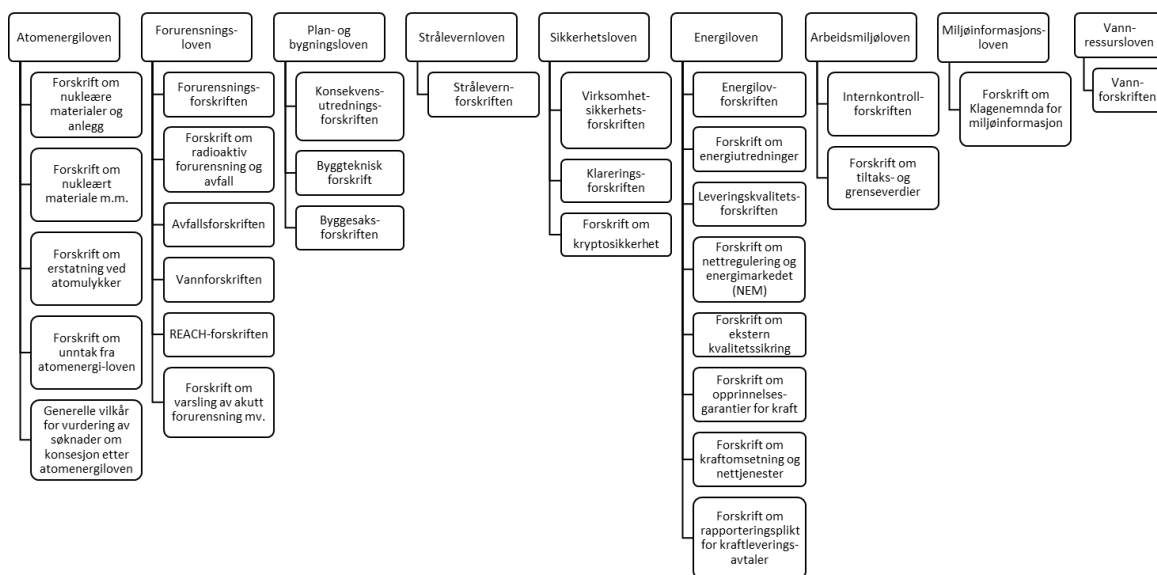
5 LOVER, FORSKRIFTER OG INTERNASJONALE KONVENSJONER

En melding med forslag til utredningsprogram er det første av flere steg i reguleringsprosessen som norsk lovgivning krever for bygging og drift av kjernekraftverk og anlegg for håndtering av radioaktivt avfall, der kravene for dette er nærmere beskrevet i KU-forskriften og i Miljødirektoratets digitale håndbok «M-1941 Håndbok om konsekvensutredning av klima og miljø» [3]. Dette kapittelet inneholder en oversikt over de lover, forskrifter og internasjonale konvensjoner som ellers vil være styrende for tiltaket. For gjennomføring av konsekvensutredning er det KU-forskriften som er førende. Norsk Kjernekraft har publisert mulighetsstudien «Fra ord til handling – en innledende mulighetsstudie om kjernekraft i Norge» [8]. Mulighetsstudien beskriver Norges rammebetingelser for kjernekraft, utover det som omfattes av denne meldingen med forslag til utredningsprogram. Tabell 5-1 viser temaene som mulighetsstudien beskriver. Dette kapittelet inneholder kun en overordnet beskrivelse av det meste relevante lovene, forskriftene og internasjonale konvensjonene som gjelder for kjernekraftverk i Norge. Norsk Kjernekrafts mulighetsstudie [8] inneholder mer informasjon.

Tabell 5-1: Temaer som er beskrevet i mulighetsstudien «Fra ord til handling» [8].

Nasjonal politikk	Involvering av interessenter
Atomsikkerhet	Lokalitet og støtteanlegg
Ledelse	Miljøvern
Finansiering	Beredskap
Juridisk rammeverk	Nukleær sikring
Sikkerhetskontroll (Safeguards)	Brenselssyklus
Regulatorisk rammeverk	Håndtering av radioaktivt avfall
Strålevern	Involvering av industrien
Strømnett	Anskaffelse
Ressurser og kompetanse	

Figur 5-1 viser lovene og forskriftene som er av særskilt relevans for kjernekraft. I tillegg til disse er det selvsagt en rekke andre lover som vil komme til anvendelse. For eksempel styres offentlig saksbehandling av offentlighetsloven, forvaltningsloven og arkivloven. Disse og flere andre lover blir imidlertid ikke eksplisitt gjennomgått her, for å unngå en altfor omfattende beskrivelse av lovverket. I tillegg avgrenses dette kapittelet til en overordnet beskrivelse av hensikten og relevansen til lovene og enkelte av forskriftene. Dette er gjort etter en subjektiv vurdering av hvilke deler av lovverket som er mest relevant for å forstå rammebetingelsene for kjernekraft. Fordelen med denne tilnærmingen er at resultatet blir mer lettfattelig. Ulempen er at det ikke blir en komplett gjennomgang av hele lovverket. Mer informasjon finnes i lovene og forskriftene, samt i Norsk Kjernekrafts mulighetsstudie [8].

Figur 5-1: Utvalgte lover og forskrifter som er relevante for kjernekraftverk.

5.1 Atomenergiloven

Lov om atomenergivirksomhet (atomenergiloven) ble vedtatt i 1972. På det tidspunktet hadde Norge som målsetning å bygge kjernekraftverk. Formålet med loven var å fastsette et regelverk som la til rette for kjernekraft, samtidig som man beskyttet allmenheten mot risiko. En av målsetningene var å beskrive ansvarsforholdene på en tydelig måte. Lovens omfang ble avgrenset til kjernekraft, ikke andre forhold knyttet til strålevern og radioaktivitet. Derfor hadde den lite overlapp med det som den gang het røntgenloven. Røntgenloven ble i år 2000 erstattet av strålevernloven. Opprinnelig ble atomenergiloven forvaltet av Energidepartementet, men ansvaret ble overført til Helse- og omsorgsdepartementet (den gang Sosial- og helsedepartementet) fra 1993 [25].

Atomenergiloven § 4 sier at det kreves konsesjon for å bygge kjernekraftverk og anlegg for håndtering avfall fra kjernekraftverk. Konsesjon tildeles av Kongen og bør ikke gis før Stortinget har gitt sitt samtykke.

Før konsesjon blir gitt må søkeren legge frem opplysninger om byggested, anleggets formål, art og omfang og en fremstilling og vurdering av anleggets sikkerhetsforhold. Før konsesjonen er endelig meddelt, kan det gis tilsagn om godkjennelse av planlagt byggested og av andre sider ved konsesjonssøknaden (§ 7).

Konsesjon og løyve gis på de vilkår som er påkrevet av hensyn til sikkerheten og andre allmenne interesser (§ 8). DSA har definert generelle vilkår for konsesjon og utgitt en veileder til disse [7].

Paragraf 9 sier at en konsesjon kan tilbakekalles når:

- a. vesentlige forutsetninger viser seg ikke å ha vært til stede,
- b. vilkår eller pålegg som er oppstilt eller gitt i eller i medhold av loven, blir vesentlig eller gjentatte ganger tilsidesatt,
- c. anlegget eller virksomheten ikke blir fullført eller utført innen rimelig tid, eller

- d. hensynet til sikkerheten krever det.

Paragraf 10 sier at

«Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet er det øverste faglige organ når det gjelder sikkerhetsspørsmål. Direktoratet er innstillende og rådgivende instans for vedkommende departement. Direktoratet skal forberede og avgis innstilling om alle søknader om konsesjon og løyve. Direktoratet skal på eget initiativ treffe de tiltak det finner påkrevd av sikkerhetsmessige grunner. Det påhviler direktoratet å føre kontroll med overholdelse og gjennomføring av alle sikkerhetsmessige forskrifter og vilkår, samt pålegg gitt med hjemmel i denne lov.»

5.2 Forurensningsloven

Formålet med lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) er å verne det ytre miljø mot forurensning, redusere eksisterende forurensning og avfall, og å fremme god avfallshåndtering. Loven skal sikre en forsvarlig miljøkvalitet, slik at forurensning og avfall ikke fører til helseskade, går ut over trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse (§ 1).

Lovens § 2 fastsetter følgende retningslinjer:

- 1. Det skal arbeides for å hindre at forurensning oppstår eller øker, og for å begrense forurensning som finner sted. Det skal likeledes arbeides for å unngå avfallsproblemer. Loven skal nyttes for å oppnå en miljøkvalitet som er tilfredsstillende ut fra en samlet vurdering av helse, velferd, naturmiljøet, kostnader forbundet med tiltakene og økonomiske forhold.*
- 2. Forurensningsmyndighetene skal samordne sin virksomhet med planmyndighetene slik at planlovgivningen sammen med denne lov brukes for å unngå og begrense forurensning og avfallsproblemer.*
- 3. For å unngå og begrense forurensning og avfallsproblemer skal det tas utgangspunkt i den teknologi som ut fra en samlet vurdering av nåværende og fremtidig bruk av miljøet og av økonomiske forhold, gir de beste resultater.*
- 4. Avfall skal tas hånd om slik at det blir minst mulig til skade og ulempe. Det skal gjenvinnes, fortrinnsvis ved at det forberedes til ombruk eller materialgjenvinnes, med mindre gjenvinning ikke er berettiget ut fra en avveining av miljøhensyn, ressurs hensyn og økonomiske forhold.*
- 5. Kostnadene ved å hindre eller begrense forurensning og avfallsproblemer skal dekkes av den ansvarlige for forurensningen eller avfallet.*
- 6. Forurensning og avfallsproblemer som skyldes virksomhet på norsk område skal motvirkes i samme utstrekning hva enten skadene eller ulempene inntre i eller utenfor Norge.*

Forurensningsloven forvaltes av Klima- og miljødepartementet. DSA er forurensningsmyndighet for virksomheter som medfører eller kan medføre radioaktiv forurensning (jf. forskrift om radioaktiv forurensning og avfall § 4).

Anlegg hvor det finnes en risiko for forurensning må ha tillatelse etter forurensningsloven § 11. Saksbehandlingen for tillatelsen kan derfor i stor grad baseres på informasjon og analyser fra konsekvensutredningen og konsesjonsbehandlingen etter atomenergiloven. § 16 i forurensningsloven

fastslår at det i tillatelsen kan settes vilkår for å motvirke forurensning og at tillatelsen kan være tidsavgrenset.

Forurensningsforskriften kapittel 36 beskriver krav til søknader om tillatelse etter forurensningsloven § 11, og kapittel 39 fastslår at virksomheter skal betale gebyr for behandling av søknader og tilsyn.

5.3 Plan- og bygningsloven og konsekvensutredningsforskriften

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) forvaltes av Kommunal- og distriktsdepartementet. Plan- og bygningslovens forord forklarer lovens virkeområde:

«Plan- og bygningsloven bestemmer hvordan landets arealer skal brukes og reguleres. [...]

Loven gjelder alle typer aktiviteter og virksomheter knyttet til fast eiendom. Den gjelder for hele landet og for alle «tiltak». Med «tiltak» mener loven «oppføring, riving, endring, herunder fasadeendringer, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrenginngrep og opprettelse og endring av eiendom». Som «tiltak» regnes også annen virksomhet og endring av arealbruk som vil være i strid med det som er bestemt om arealformål, planbestemmelser og hensynssoner.

Iverksetting av «tiltak» kan bare skje dersom de ikke er i strid med lovens bestemmelser med tilhørende forskrifter og kommuneplanens arealdel og reguleringsplan. Lovens prinsipielle utgangspunkt er at tiltak kan settes i verk dersom ingen forbud i lov, forskrifter, planer eller lignende er til hinder for det.»

Paragraf 12-1, tredje ledd, sier at anlegg som har konsesjon etter energiloven ikke trenger reguleringsplan. I 2023 ble loven endret slik at det ble innført krav om reguleringsplan for vindkraftverk på land. Formålet med endringen var å gi kommunene større innflytelse i konsesjonsbehandlingen av vindkraftverk på land. Staten har imidlertid fortsatt anledning til å tre inn i myndigheten til kommunestyret for å utarbeide og vedta arealdel til kommuneplan eller reguleringsplan (statlig arealplan), når viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs- eller vernetiltak gjør det nødvendig. Staten kan (med unntak av for vindkraftverk på land) bestemme at konsesjon etter energiloven uten videre skal ha virkning som statlig arealplan (§ 6-4).

Før et kjernekraftverk kan bygges må det ha blitt gjennomført en konsekvensutredning. Dette fremgår av plan- og bygningsloven kapittel 14. Konsekvensutredningsprosessen er beskrevet i kapittel 7 av dette dokumentet.

5.4 Strålevernloven

Lov om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven) og strålevernforskriften setter de overordnede rammene for strålevern i Norge. Loven forvaltes av Helse- og omsorgsdepartementet. Tre internasjonalt anerkjente prinsipper for strålevern (berettigelse av virksomheter som medfører strålefare, optimalisering av strålerisiko og begrensnig av stråledosen til individer) er forankret i lovens § 5:

«Enhver tilvirkning, import, eksport, transport, overdragelse, besittelse, installasjon, bruk, håndtering og avfallsdisponering av strålekilder skal være forsvarlig, slik at det ikke oppstår risiko for dem som utøver virksomheten, andre personer eller miljøet. Også menneskelig aktivitet som medfører forhøyet naturlig ioniserende stråling fra omgivelsene, skal være

forsvarlig. Ved vurdering av forsvarligheten skal det blant annet legges vekt på om fordelene ved virksomheten overstiger de risiki som strålingen kan medføre, og om virksomheten er innrettet slik at akutt helseskade unngås og risikoen for senskade holdes så lav som med rimelighet kan oppnås. Stråledoser skal ikke overstige fastsatte grenser.»

Strålevernforskriften inneholder flere detaljerte krav.

5.5 Sikkerhetsloven

Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) forvaltes av Justis- og beredskapsdepartementet. Formålet med sikkerhetsloven er å bidra til (§ 1) (sitat):

- a. *å trygge Norges suverenitet, territoriale integritet og demokratiske styreform og andre nasjonale sikkerhetsinteresser*
- b. *å forebygge, avdekke og motvirke sikkerhetstruende virksomhet*
- c. *at sikkerhetstiltak gjennomføres i samsvar med grunnleggende rettsprinsipper og verdier i et demokratisk samfunn.*

Sikkerhetsloven omfatter krav til informasjonssikkerhet, objektsikkerhet, personellsikkerhet, sikkerhetsgraderte anskaffelser og eierskapskontroll.

Sikkerhetsloven gjelder for statlige, fylkeskommunale og kommunale organer (§ 1-2) og for virksomheter som etter enkeltvedtak utpekes av et departement (§ 1-3). Enkeltvedtak kan fattes for virksomheter som:

- a. behandler sikkerhetsgradert informasjon
- b. råder over informasjon, informasjonssystemer, objekter eller infrastruktur som har avgjørende betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner
- c. driver aktivitet som har avgjørende betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner.

Det er sannsynlig at det vil fattes enkeltvedtak for kjernekraftverk og tilhørende avfallsanlegg.

5.6 Energiloven

Formålet med lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) er å sikre at produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte (§ 1-2). Anlegg som produserer elektrisk energi må ha konsesjon etter energiloven § 3-1. Dersom et kjernekraftverk benyttes til å produsere fjernvarme i tillegg til elektrisitet, må det også ha konsesjon etter § 5-1. Energiloven forvaltes av Energidepartementet.

5.7 Arbeidsmiljøloven

Formålet med lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) er å sikre et trygt og helsefremmende arbeidsmiljø som gir arbeidstakere en meningsfylt arbeidssituasjon som er tilrettelagt den enkeltes forutsetninger. Loven skal sikre et godt ytringsklima i virksomheten og bidra til et inkluderende arbeidsliv, med nødvendig veiledning og kontroll fra offentlig myndighet (§ 1).

Arbeidsmiljøloven fastslår at arbeidstakere skal medvirke til et trygt arbeidsmiljø, hvilket er i tråd med IAEAs krav til god sikkerhetskultur. Forskrift om tiltaks- og grenseverdier er underordnet arbeidsmiljøloven, og fastsetter grenseverdier for støy, vibrasjoner, stråling og kjemikalier.

Arbeidsmiljøloven forvaltes av Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

5.8 Miljøinformasjonsloven

Formålet med lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet (miljøinformasjonsloven) er

«å sikre allmennheten tilgang til miljøinformasjon og derved gjøre det lettere for den enkelte å bidra til vern av miljøet, å verne seg selv mot helse- og miljøskade og å påvirke offentlige og private beslutningstakere i miljøspørsmål. Loven skal også fremme allmennhetens mulighet til å delta i offentlige beslutningsprosesser av betydning for miljøet» (§ 1).

Bygging og drift av kjernekraftverk omfattes av miljøinformasjonsloven, jf. lovens § 2. § 20 sikrer allmenheten rett til å komme med innspill til planer og programmer som kan ha betydning for miljøet. Denne retten er også ivaretatt gjennom KU-forskriftens § 25. I tillegg stiller forurensningsloven § 15 krav om et offentlig møte for å drøfte konsekvensutredning av tiltak som medfører risiko for forurensning. Klima- og miljødepartementet forvalter miljøinformasjonsloven. Klagenemnda for miljøinformasjon er et uavhengig organ, administrativt underlagt Klima- og miljødepartementet. Klagenemnda avgjør klager i saker som omfatter innsyn i miljøinformasjon.

5.9 Vannressursloven

Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) har til formål å sikre en samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdrag og grunnvann. Loven innfører konsesjonsplikt for tiltak som kan være av nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i vassdraget eller sjøen. Forskrift om vassdragsmyndigheter fastslår at det i utgangspunktet er det Kongen i statsråd som er konsesjonsmyndighet etter vannressursloven. I enkelte sammenhenger er konsesjonsmyndigheten delegert til andre, men siden kjernekraftverk uansett får konsesjon etter atomenergiloven fra Kongen i statsråd, er det naturlig at Kongen også tildeler konsesjon etter vannressursloven dersom kjernekraftverket utformes på en måte som medfører behov for det. Ved utbygginger som omfatter oppdemming eller overføring mellom vassdrag, gjelder også vassdragsressursloven og damsikkerhetsforskriften. Vannressursloven forvaltes av Energidepartementet.

5.10 Brann- og eksplosjonsvernloven

Brann- og eksplosjonsvernloven har som formål å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker, samt uønskede tilsiktede hendelser. § 19 fastslår at virksomheter skal sørge for at sikkerheten i forhold til brann, eksplosjon, håndtering av farlig stoff og transport av farlig gods på veg og jernbane blir ivaretatt på en forsvarlig måte. Sikkerhetshensyn skal være integrert i alle virksomhetens faser, herunder planlegging, prosjektering, etablering, drift og avvikling. Ledelsen har ansvaret for å sørge for sikkerheten i virksomheten.

Virksomheter som håndterer farlig stoff, og som omfattes av særskilte kriterier fastsatt i forskrift skal etablere en tilstrekkelig egenberedskap med tilhørende varslings- og innsatsplaner (§ 21). Slike

virksomheter skal etablere et system for registrering av ulykker og hendelser som kunne ha ført til en ulykke. Slike ulykker og hendelser skal rapporteres til sentral tilsynsmyndighet (§ 22).

Virksomheter som håndterer farlig stoff og som utgjør en risiko for storulykke skal informere befolkningen i områdene rundt virksomheten om de farlige stoffene som håndteres og risikofaktorene knyttet til disse. Det skal også informeres om forholdsregler ved en eventuell ulykke med slike stoffer. Informasjonen skal gis i en lettfattelig form og jevnlig oppdateres og gjentas (§ 23). Under planlegging av slik virksomhet, skal virksomheten innhente og legge vekt på uttalelser fra befolkningen i området rundt virksomheten om lokalisering og planlagte beredskaps- og sikkerhetstiltak (§ 24).

Brann- og eksplosjonsvernloven er en av de overordnede lovene for forskrift om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer (storulykkeforskriften). Formålet med forskriften er å forebygge storulykker der farlige kjemikalier inngår og å begrense konsekvensene slike ulykker kan få for mennesker, miljø og materielle verdier. Forskriften gjelder ikke for radioaktive stoffer og andre kilder til ioniserende stråling (§ 2 bokstav b), men den setter rammebetingelser for beredskapsarbeid ved storulykkevirksomheter i Norge, og disse rammebetingelsene er relevante for kjernekraftverk.

5.11 Sivilbeskyttelsesloven

Sivilbeskyttelsesloven regulerer kommunene, Sivilforsvaret, og andre statsorganers beredskapsoppgaver. Loven innfører en rekke sivile tiltak for å beskytte liv, miljø, infrastruktur og andre verdier overfor krig, naturkatastrofer og andre uønskede hendelser. Dette omfatter både forberedende tiltak og tiltak som skal iverksettes dersom en slik hendelse inntreffer.

Lovens formål er å beskytte liv, helse, miljø, materielle verdier og kritisk infrastruktur ved bruk av ikke-militær makt når riket er i krig, når krig truer, når rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare, og ved uønskede hendelser i fredstid.

Kommunen plikter å kartlegge hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen, vurdere sannsynligheten for at disse hendelsene inntreffer og hvordan de i så fall kan påvirke kommunen. Resultatet av dette arbeidet skal vurderes og sammenstilles i en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (§ 14). Med utgangspunkt i risiko- og sårbarhetsanalysen skal kommunen utarbeide en beredskapsplan (§ 15).

§ 23 fastslår at virksomheter kan pålegges å forberede og sette i verk nødvendige egenbeskyttelsestiltak mot uønskede hendelser.

Kjernekraftverk og anlegg for radioaktivt avfall vil trolig defineres som kritisk infrastruktur iht. loven. Kritisk infrastruktur er definert som «anlegg, systemer eller deler av disse som er nødvendige for å opprettholde sentrale samfunnsfunksjoner, menneskers helse, sikkerhet, trygghet og økonomiske eller sosiale velferd og hvor driftsforstyrrelse eller ødeleggelse av disse vil kunne få betydelige konsekvenser» (§ 3 bokstav d). Europeisk kritisk infrastruktur er definert som «kritisk infrastruktur hvis driftsforstyrrelse eller ødeleggelse vil kunne få betydelige konsekvenser for to eller flere EØS-stater» (§ 3 bokstav e). Europeisk kritisk infrastruktur skal ha en operatørsikkerhetsplan. Operatørsikkerhetsplanen skal identifisere kritiske aktiva samt presisere hvilke sikkerhetsløsninger som er eller skal bli iverksatt med henblikk på å beskytte disse (§ 24).

5.12 El-tilsynsloven

Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven) omfatter alle elektriske anlegg og alt elektrisk utstyr, unntatt radiotelegraf og radiotelefon (§ 1). Elektriske anlegg skal prosjekteres,

utføres, drives, vedlikeholdes og kontrolleres slik at de ikke frembyr fare for liv, helse og materielle verdier (§ 2). Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er nasjonal elsikkerhetsmyndighet og forvalter flere forskrifter som er hjemlet i el-tilsynsloven.

5.13 Folkehelseloven

Formålet med folkehelseloven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid (§ 1).

§ 11 fastslår at kommunen kan pålegge den som planlegger eller driver virksomhet, eller den ansvarlige for forhold ved en eiendom, for egen regning å utrede mulige helsemessige konsekvenser av tiltaket eller forholdet.

5.14 Internasjonale konvensjoner

Norge har undertegnet, ratifisert og implementert følgende internasjonale konvensjoner innen atomsikkerhet, erstatningsansvar og grenseoverskridende konsekvenser:

- Konvensjon vedrørende kjernefysisk sikkerhet
- Felleskonvensjonen om sikkerhet ved håndtering av brukt kjernebrensel og sikkerhet ved håndtering av radioaktivt avfall
- Konvensjonen om tidlig varsling av en atomulykke
- Konvensjonen om assistanse ved en atomulykke
- Konvensjonen for fysisk beskyttelse av nukleært materiale og nukleære anlegg
- Traktat om ikke-spredning av kjernefysiske våpen (Ikkespredningsavtalen)
- Pariskonvensjonen om erstatningsansvar på atomenergiens område og tilleggskonvensjonen (Brusselkonvensjonen)
- Sikkerhetskontrollavtale mellom Norge og IAEA (Comprehensive safeguards agreement, INFCIRC 177 og INFCIRC 177.Add.1)

I tillegg har Norge inngått en rekke klima- og miljøavtaler, som vil vurderes etter behov i konsekvensutredningen [26].

6 DAGENS SITUASJON, TILTAKET OG FORVENTEDE VIRKNINGER

Dette kapitlet beskriver dagens tilstand i området og forventede virkninger av tiltaket. Der hvor annet ikke er oppgitt, vil hvert tema beskrives nærmere i konsekvensutredningen. Temaene er identifisert med utgangspunkt Miljødirektoratets veileder M-1941 og IAEAs publikasjoner om faktorer som bør vurderes ved valg av lokalitet for kjernekraftverk:

- IAEA Specific Safety Guide No. SSG-35 – Site Survey and Site Selection for Nuclear Installations [27]
- IAEA Specific Safety Guide No. SSG-79 – Hazards Associated with Human Induced External Events in Site Evaluation for Nuclear Installations [28]

Antatte virkninger og forslaget til utredningsprogrammet er basert på temaer som er oppgitt i Miljødirektoratets metodikk for konsekvensutredninger og temaer som er listet opp i forskrift om konsekvensutredninger § 21.

I tråd med kapittel 3.5 i M-1941, fokuserer dette dokumentet på de varige virkningene, fremfor de midlertidige virkningene under etableringsfasen.

6.1 Stråling

Naturlige kilder til stråling finnes overalt i naturen, inkludert stråling fra verdensrommet og fra naturlige radioaktive forbindelser i bakken og i mat. Måleenheten millisievert (mSv) brukes til å måle hvor mye stråling en person utsettes for. En gjennomsnittlig innbygger i Norge utsettes for en stråledose på 4 mSv hvert år. Dette er helt ufarlig, og mer enn halvparten av dette skyldes den radioaktive gassen radon som slippes ut av bergarter som inneholder små mengder uran [29].

Strålevernforskriften fastslår at en virksomhet skal sikre at ikke-yrkeseksponerte arbeidstakere og allmennhet ikke eksponeres for en effektiv dose som overstiger 0,25 mSv pr. år, altså en sekstendel av hva den gjennomsnittlige innbyggeren i Norge får fra naturlige kilder. En gjennomsnittlig nordmann får 0,52 mSv hvert år fra naturlig radioaktivitet i mat og andre næringsmidler, altså det dobbelte av den tillatte påvirkningen fra et kjernekraftverk. Figur 6-1 viser årlige stråledoser fra ulike kilder. Strålevernforskriften tillater at personer som eksponeres for stråling i yrkessammenheng, utsettes for opptil 20 mSv i året, altså 80 ganger mer enn det virksomheten kan påføre allmenheten. Utslippsgrensen på 0,25 mSv er altså langt under det som regnes som trygt for folk som utsettes for stråling i jobbsammenheng.

Figur 6-1: Stråledose fra ulike kilder og tillatt stråledose fra virksomheter. Tall fra DSA [29]

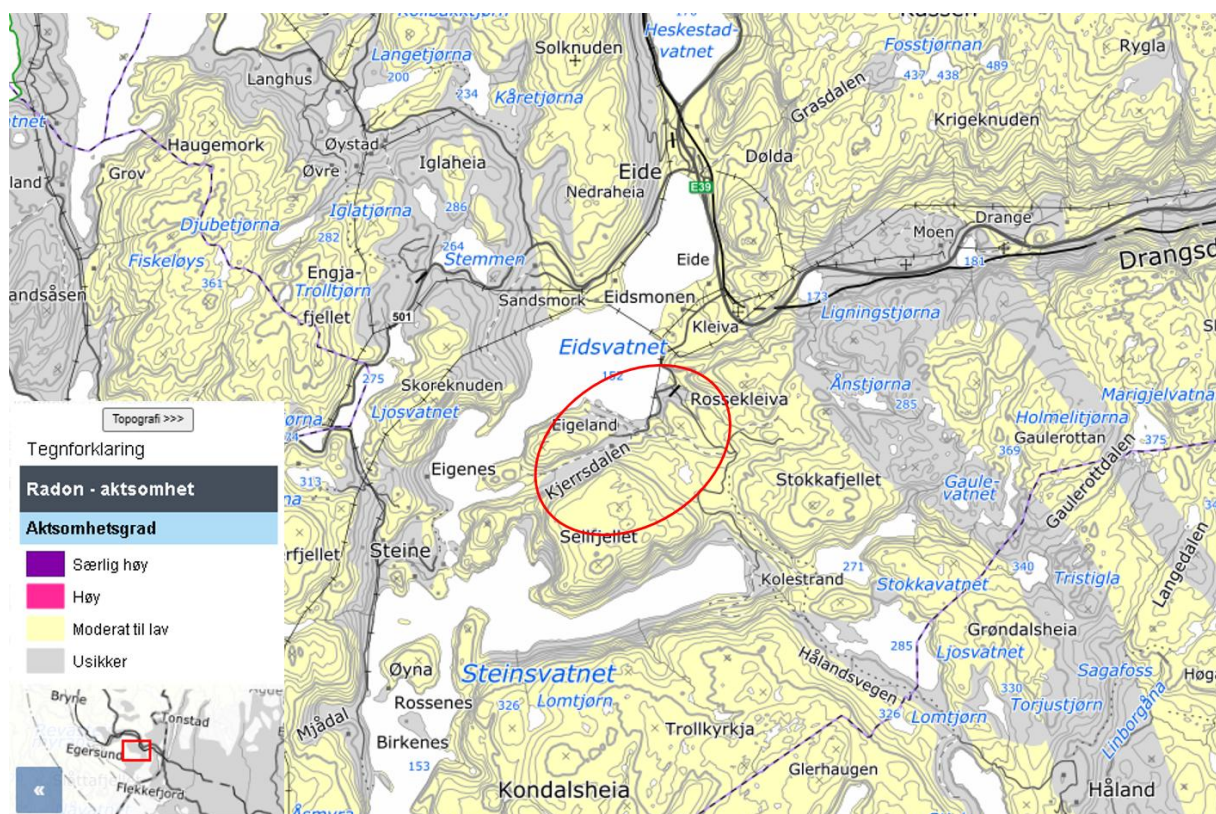
Eksisterende kjernekraftverk medfører langt mindre stråling enn den tillatte dosen. Ifølge U.S Nuclear Regulatory Commission (NRC), vil en person som oppholder seg et helt år på grensen til et kjernekraftverk eksponeres for mindre enn 1 prosent mer stråling enn en person som lever et helt normalt liv [30].

Under normal drift, vil kjernekraftverket altså ikke tilføre miljøet eller personer som bor i nærområdet stråling utover normalt bakgrunnsnivå. Radioaktiv forurensning vil likevel drøftes nærmere i konsekvensutredningen.

6.2 Naturlig radioaktivitet

Høye naturlige forekomster av radon i grunnen kan være ugunstig for et kjernekraftverk, fordi det kan gjøre det mer komplisert å etablere referanseverdier for miljø- og strålevernsovervåkingen som må gjennomføres før, under og etter at kjernekraftverket bygges. NGU har publisert et kart som viser aktsomhetsnivået for radon. Kartet har fire aktsomhetsgrader: «særlig høy», «høy», «moderat til lav» og «usikker». Aktsomhetsnivået for området omkring tiltaksområdet er «moderat til lav», som vist i Figur 6-2, med enkelte usikre områder. I Lund kommune er det stort sett disse kategoriene som finnes.

Den naturlige bakgrunnsstrålingen vil bli kartlagt og vurdert ifm. konsekvensutredningen og konsesjonssøknaden.

Figur 6-2: Utsnitt fra NGUs aktsomhetskart for radon. Rød sirkel markerer omtrentlig tiltaksområdet.

6.3 Beredskap

Selv om forskning og statistikk viser at kjernekraft er like trygt som vindkraft og solenergi, og langt tryggere enn vannkraft og fossile brensler [22], er det viktig å erkjenne at risikoen ikke er null. Beredskapsplaner utarbeides for den valgte lokalitet, og konsekvensutredningen vil omfatte en risiko- og sårbarhetsanalyse der valgt lokalitet, anbefalt teknisk løsning og demografi ses opp mot risikoene. Størrelsen på beredskapsområdene, samt hvilke beredskapstiltak som skal planlegges for, vil utredes nærmere i løpet av konsekvensutredningen.

Norge har et veletablert system for atomberedskap. Dette er beskrevet på generelt nivå i Norsk Kjernekraft sin mulighetsstudie om kjernekraft i Norge [8], og på regionalt nivå i Statsforvalterens i Rogaland sin risiko- og sårbarhetsanalyse. Disse må tilpasses dersom tiltaket gjennomføres.

Lærdommer kan hentes fra andre land med erfaring og fra andre bransjer der beredskap og HMS har høyt fokus (f.eks. oljebransjen). Konsekvensutredningen vil belyse dette.

I tillegg til beredskap under drift av kjernekraftverket, må beredskapen ivretas ved transport av brensel og avfall til og fra kraftverket. Denne typen transporter gjøres rutinemessig i andre land, og ble utført rutinemessig til og fra reaktorene på Kjeller og i Halden da disse anleggene var i drift, og vil gjennomføres som del av den kommende avviklingen av disse anleggene.

6.3.1 IAEA sine krav til beredskapsplaner

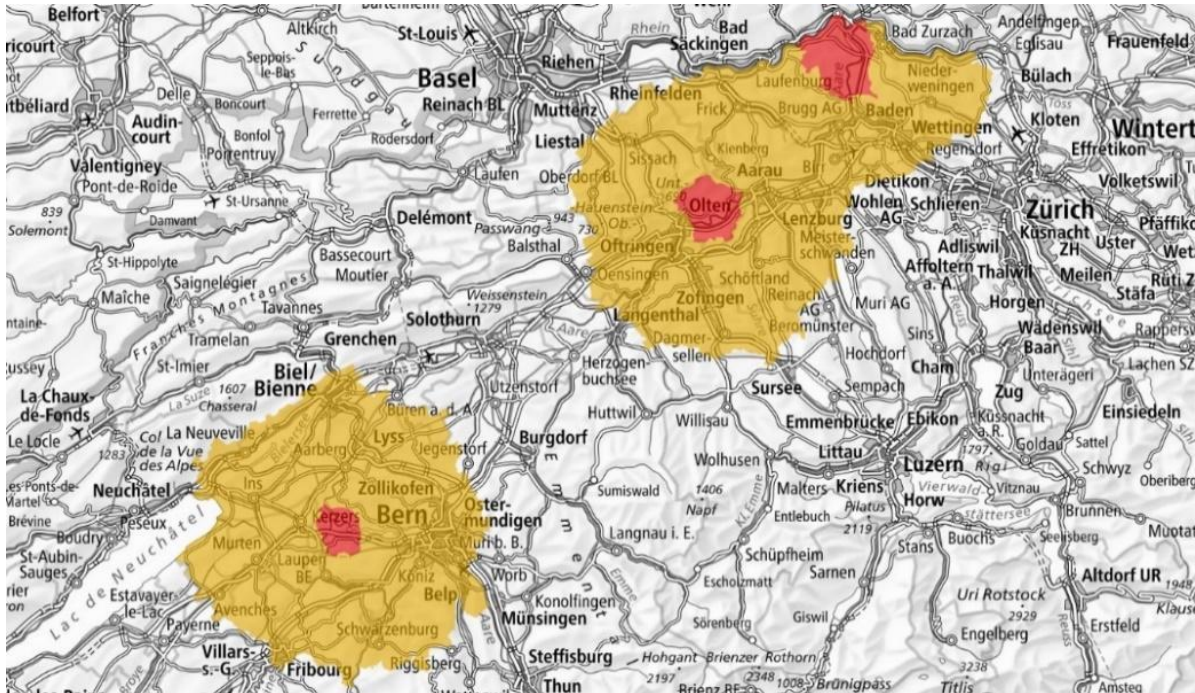
IAEA fastsetter krav til beredskapsplaner i dokumentet «IAEA General Safety Requirements No. GSR Part 7 Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency» [31]. Disse sikkerhetskravene er gjort gjeldende i Norge, gjennom vilkårene for konsesjon etter atomenergiloven [32].

En beredskapsplan skal beskrive hvordan ulykker og krisesituasjoner skal håndteres, og IAEA stiller krav til at beredskapsplanen må beskrive tiltak både inne på anlegget og i omgivelsene. Områdene som ligger nærmest kraftverket omfattes av strengest krav, som forklart i tabell 6-1.

Tabell 6-1 Soneinndelingen i en beredskapsplan for kjernekraftverk [38].

Område	Beskrivelse
Sone for føre-var-tiltak (Precautionary Action Zone, PAZ)	Denne sonen omfatter selve anlegget og de nærmeste omgivelsene. Innenfor denne sonen må tiltak kunne iverksettes raskt, før et utslipp finner sted eller umiddelbart etter, for å hindre eller minimere konsekvensene av en ulykke.
Sone for hastetiltak (Urgent Protective Action Planning Zone, UPZ)	Det er det nærmeste området utenfor sonen for føre-var-tiltak (PAZ). Tiltak må kunne iverksettes kort tid etter ulykken, vanligvis i løpet av den første timen eller det første døgnet. Tiltak kan inkludere inntak av jod-tabletter, å holde seg innendørs, å vaske av seg eventuell forurensning og å unngå inntak av forurensning gjennom kontaminerte næringsmidler eller overflater, og evakuering.
Beredskapssone (Emergency planning zone)	Det er en samlebetegnelse for sonene for føre-var-tiltak og hastetiltak.
Utvidet beredskapssone (Extended planning distance, EPD)	Det er området utenfor beredskapssonen. Her skal det finnes planer for å varsle om risikoen for forurensning, og det skal foreligge planer for måling og vurdering av forurensning, med formål om å identifisere steder hvor det kan være formålstjenlig å forlate området eller gjøre andre tiltak innen noen uker etter ulykken.
Beredskapssone for næringsmidler (Ingestion and Commodities Planning Distance, ICPD)	Det er området ligger utenfor det utvidede området for beredskapsplan (EPD). I dette området skal det finnes planer for å beskytte matproduksjon, andre varer og drikkevann fra forurensning. Norges system for atomberedskap inkluderer allerede denne typen tiltak, pga. risikoen for utslipp fra kjernekraftverk i andre land eller fra reaktordrevne skip.

Det er fullt mulig å bo og leve som normalt innenfor et beredskapsområde. For eksempel, viser figur 6-3 beredskapsområdene som gjelder omkring kjernekraftverkene og lageret for brukt reaktorbrensel i Sveits. De røde feltene er områder hvor det er krav om å kunne iverksette umiddelbare tiltak ved en ulykke. De gule er områder hvor det er krav om å ha en beredskapsplan, men hvor responstiden kan være lengre. Hovedstaden Bern, med 133 000 innbyggere, ligger innenfor beredskapsområdet til Mühleberg, sørvest i kartutsnittet [33].

Figur 6-3: Beredskapsområder i Sveits. Kilde: Federal Office for Civil Protection [33]

Tabell 6-2 viser den maksimale størrelsen som IAEA anbefaler for de ulike sonene, når det gjelder konvensjonelle reaktorer med en termisk kapasitet på opptil 1000 MW. Merk at dette er overordnede anbefalinger for **maksimal** radius, basert på konvensjonelle reaktorer, ikke SMR.

Tabell 6-2: Maksimale størrelser på beredskapssoner for reaktorer med en termisk kapasitet på opptil 1000 MW [34].

Sone for føre-var-tiltak	3 til 5 km
Sone for hastetiltak	15 til 30 km
Beredskapssone	15 til 30 km
Utvidet beredskapssone	50 km
Beredskapssone for næringsmidler	100 km

6.3.2 Spesielle forhold rundt beredskap for små modulære reaktorer

Flere SMR-design har egenskaper som gjør at beredskapssonen kan være mindre enn for konvensjonelle reaktorer [35]. Dette må gjennomgås i konsekvensutredningen i hvert enkelt tilfelle, men SMR-leverandørene som vurderes har alle som mål å oppnå en beredskapssone som kun strekker seg til SMR-kraftverkets tomtegrense («innenfor gjerdet»). Sammenlignet med konvensjonelle kjernekraftverk har SMR blant annet følgende egenskaper som gjør dette mulig:

- Det er mindre energi og radioaktivitet i reaktorkjernen
 - Mindre henfallsenergi
 - Kjernen er mer stabil
 - Hver reaktor inneholder mindre radioaktivitet
 - Passiv sikkerhet: Både SMR og store, konvensjonelle kjernekraftverk har passive sikkerhetsfunksjoner, men noen SMR-design har enda større marginer i de passive sikkerhetsfunksjonene fordi reaktoren er mindre ift. sikkerhetskomponenter som f.eks. reservevannkilder.
- Bruk av ny teknologi
 - Passive kjølemekanismer
 - Naturlig sirkulasjon
 - Tyngdekraftdrevet kjøling
 - Integrrert design av primærkretsen inn i én komponent (reduisert risiko for tap av kjølevann)
 - Flere barrierer mot utslipp
 - Nye brenseldesign
- Modulær produksjon
 - Kompakt og forenklet utforming
 - For alle praktiske formål har enkelte risikoer for alvorlige ulykker blitt eliminert
 - Iboende sikkerhetsfunksjoner, som f.eks. ivaretar sikkerheten i en lengre periode uten tiltak fra personell
 - Færre strukturer, systemer og komponenter
 - Eliminering av noen typer initierende hendelser

I noen land (f.eks. Sverige og USA) finnes det standardiserte størrelser for beredskapssonene, mens i andre (f.eks. Storbritannia og Canada) fastsettes beredskapssonen basert på sikkerhetsvurderinger for hvert anlegg [36]. Den amerikanske atomsikkerhetsmyndigheten U.S. Nuclear Regulatory Commission har godkjent en metode for vurdering av beredskapssonen som for mange lokaliteter kan brukes til å vise at den ikke trenger å være større enn kraftverkets utstrekning [37].

Den finske atomsikkerhetsmyndigheten STUK vedtok i januar 2024 å avskaffe de tidligere bestemmelsene om en 5-km føre-var-sone og en 20-km radius beredskapssone, og innførte heller en ny bestemmelse om at disse sonenes utstrekning skal utledes fra sikkerhetsvurderinger for den aktuelle teknologien og lokaliteten. Ifølge STUK betyr endringen at SMR kan plasseres nærmere befolkningen, gitt at det kan vises at sikkerheten ivaretas [38]. I Sverige pågår det en tilsvarende utredning av hvordan beredskapssonene kan tilpasses nye type reaktorer og nye lokaliteter for kjernekraftverk [39].

6.3.3 Sammenligning med storulykkeforskriften

Det er mange fellestrekk mellom IAAs sikkerhetskrav og tilsvarende krav i storulykkeforskriften, både når det gjelder beredskapsplan og andre temaer. For eksempel sier forskriftens § 11 at:

«§ 11. Beredskapsplaner

Den ansvarlige for storulykkevirksomheten skal sørge for at:

- a. det blir utarbeidet en intern beredskapsplan som beskriver de tiltakene som skal iverksettes for å begrense konsekvensene av hendelser som kan føre til en storulykke,
- b. relevante nød- og beredskapsetater og kommunen får tilstrekkelige opplysninger slik at disse kan utarbeide eksterne beredskapsplaner, og at
- c. beredskapsplanen tilpasses virksomhetens art, risiko, størrelse og kompleksitet.»

Kravene om å utarbeide interne og eksterne beredskapsplaner har fellestrekk med IAEAs oppdeling i ulike beredskapssoner. Paragraf 12 i storulykkeforskriften pålegger sikkerhetsrapportpliktige virksomheter (virksomheter som håndterer store mengder kjemikalier) å gi allmenheten nødvendig informasjon om risikoene for storulykke, hvordan dem som kan bli berørt av en storulykke vil bli varslet, hvordan de i så fall skal forholde seg og hvordan de kan få tilgang til informasjon.

Det finnes om lag 300 storulykkeforskrifter i Norge og en tredel av disse er sikkerhetsrapportpliktige [40].

6.3.4 Beredskapstiltak vil utredes nærmere i konsekvensutredningen

Detaljerte krav til beredskapssonene og beredskapsplanen for øvrig vil bli fastsatt gjennom den fremtidige konsekvensutredningen og konsesjonsbehandlingen, basert på dialog med lokalbefolkningen, kommunen, DSA og andre myndigheter.

Norske myndigheter har ikke vedtatt en bestemt størrelse for de ulike beredskapsområdene, men veilederen til vilkår for konsesjon etter atomenergiloven slår fast at de vil vurdere konsesjonssøknader opp mot IAEAs sikkerhetsstandarder.

Størrelsen på beredskapsområdene, samt hvilke beredskapstiltak som skal planlegges for, vil utredes nærmere i løpet av konsekvensutredningen.

6.4 Mulige konsekvenser som følge av behov for kjøling

Kjernekraftverk produserer overskuddsvarme som må avgis til omgivelsene. Noe av overskuddsvarmen kan også benyttes til fjernvarme eller nærliggende industri. De vanligste måtene å håndtere overskuddsvarme på er:

- **Å avgi restvarme til sjø, innsjø eller elv:** Vann tas inn fra en vannkilde, varmes opp i en varmeveksler og slippes ut igjen 4-15 grader varmere enn det var. Denne metoden krever tilgang på store mengder vann, omkring 32-77 m³/s for et kjernekraftverk med 1200 MW kapasitet, avhengig av tillatt temperaturøkning [41]. Fordelene med denne metoden er at den er kostnadseffektiv, krever lite areal og at det ikke forbrukes vann (mengden oppvarmet vann som slippes ut er like stor som mengden vann som tas inn fra vannkilden). Ulempene er at fisk og andre sjødyr kan suges inn i vanninntaket, og at utslipp av varmt vann kan endre miljøet i vannkilden (både positivt og negativt). Det finnes eksempler på at kraftverk ved elver og innsjøer har måttet stanse eller redusere produksjonen for at temperaturen i vannkilden ikke skal bli for høy om sommeren.
- **Kjøletårn:** Restvarme avgis ved å fordampe vann og varme opp luft. Det finnes flere typer kjøletårn, men i Norge er det mest aktuelt å benytte lave, mekanisk drevne kjøletårn, av den typen som er vist i Figur 6-4. Kjøletårn reduserer behovet for vanntilførsel med 95 prosent eller mer, slik at et kjernekraftverk på omkring 1200 MW vil trenge tilførsel av 1-1,5 m³/s. Dette er likevel et betydelig vannbehov, som må tas hensyn til ved vurdering av aktuelle lokasjoner. Det relativt lave vannforbruket og tilhørende redusert påvirkning på livet i vannkilden er en fordel

ved kjøletårn. Ulempene med kjøletårn er bl.a. økte kostnader sammenlignet med å avgi varmtvann til vannkilden, større arealbehov, oppkonsentrering av partikler som er oppløst i vannet og forbruk av vann på grunn av fordampning.

- **Vannbasseng:** Denne løsningen går ut på at oppvarmet kjølevann pumpes gjennom et utendørsbasseng hvor, i likhet med kjøletårn, varme avgis til omgivelsene gjennom fordampning. Varmeutvekslingen kan økes ved å spraye vannet ut i dyser over bassenget, som vist i Figur 6-5. Et kjølebasseng har lavere kostnader enn et kjøletårn og bygger ikke i høyden, men krever 25-50 ganger mer areal for å avgi den samme mengden varme som et kjøletårn [42].

Å avgi restvarme til sjø, innsjø eller elv er kun mulig dersom man ligger ved en stor nok vannkilde. Selv ved plassering ved kysten kan det være hensiktsmessig å bruke kjøletårn eller vannbassenger for å redusere mengden vann som tas inn og hvor mye det varmes opp.

Hvilken kjølemetode som vil velges, må utredes nærmere, men kjøling vil sannsynligvis behjelpes ved hjelp av lavprofilerte kjøletårn som vist i Figur 6-4. Det er også mulig at første byggetrinn vil omfatte kapasiteter i slik begrenset grad at enkeltgjennomstrømskjøling vil kunne være tilstrekkelig for dette trinnet. Bruk av kjøletårn kan fjerne behovet for å slippe ut oppvarmet vann, eller redusere mengden og temperaturen til vannet som slippes ut.

Lund har ikke kystlinje mot åpent hav, men har flere innsjøer. Årlig tilsig til Eidsvatnet er 80,7 millioner m³ og middelvassføringen er 2,5 m³/s, som er over behovet ved bruk av kjøletårn. Behov og tilsig vil vurderes mer detaljert i konsekvensutredning.

Kjernekraftverket vil trenge vann for alminnelig bruk i tillegg til for kjølevann. Dette vil hentes fra det kommunale drikkevannsnett.

Figur 6-4: Et moderne kjøletårn med som bruker både vifter og kjølevann. Foto: Cenk Endustri (Wikimedia Commons).

Figur 6-5: Et kjølebasseng med vanddyser ved kjernekraftverket Palo Verde. Kilde: U.S NRC [43].

6.5 Drikkevannsforsyning

Det er viktig at tiltaket ikke må utgjøre en risiko for drikkevannsforsyningen. Den aktuelle lokasjonen ligger ikke oppstrøms for noen drikkevannskilder i Lund eller nabokommuner. Se Figur 6-6.

Figur 6-6: Drikkevannsforsyningen i Lund og Sokndal. Tiltaksområdet er merket med rød pil, drikkevannskilder med hvite.

Kapittel 6.4 beskriver de tekniske løsningene for kjølevann. Konsekvensutredningen vil vurdere hvilken løsning som er best egnet for den aktuelle lokasjonen også mht. drikkevann.

I tillegg til konsekvensene som følger av behovet for kjølevann, vil konsekvensutredningen vurdere risikoen for radioaktiv forurensning av Eidsvatnet, og hvilke tiltak som skal gjøres for å minimere både sannsynligheten for slik forurensning og hvilke konsekvenser det kan medføre. Kraftverket vil bygges og driftes på en måte som gjør at man ikke vil forvente at Eidsvatnet eller andre innsjøer forurennes under normal drift.

Utover mulige konsekvenser som følger av forurensning, vil det kunne bli behov for oppgradering av deler av drikkevannsforsyningen som følger av kjernekraftverkets forbruk av alminnelig vann.

6.6 Naturmangfold

Konsekvensutredningsforskriften § 21 krever at en konsekvensutredning omfatter hensynet til naturmangfold, og henviser til naturmangfoldloven. I naturmangfoldlovens § 1 står det:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Naturmangfoldloven § 3, bokstav i definerer naturmangfold som:

«naturmangfold: biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning»

Miljødirektoratets veileder «M-1941 Konsekvensutredning av klima og miljø» deler temaet inn i fem kategorier:

1. Verneområder: Landskapsvernområder, naturreservater, verdensarvområder og utvalgte naturtyper som har fått juridisk beskyttelse.
2. Naturtyper. Naturmangfoldloven § 3, bokstav j, definerer naturtype som
 - *«ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der, eller spesielle typer naturforekomster som dammer, åkerholmer eller lignende, samt spesielle typer geologiske forekomster»*
3. Arter av nasjonal stor forvaltningsinteresse inkludert truede arter, prioriterte arter etter naturmangfoldloven, fredede arter, spesielle økologiske former og andre spesielt hensynskrevende arter. Omtrent 4 600 forskjellige arter er betegnet som arter av nasjonal forvaltningsinteresse. De fleste er rødlistede.
4. Landskapsøkologiske sammenhenger. Dette er arealer og landskapsselementer som har en viktig funksjon som forflytningskorridorer for arter, eller som er viktige for å opprettholde produksjonen i og mangfoldet av økosystemer.
5. Geologisk mangfold. Dette er variasjonene i berggrunn, mineraler, løsmasser, landformer og prosessene som skaper dem.

6.6.1 Landskapsvernområder og naturreservat

Tiltaksområdet ligger utenfor landskapsvernområder og naturreservat.

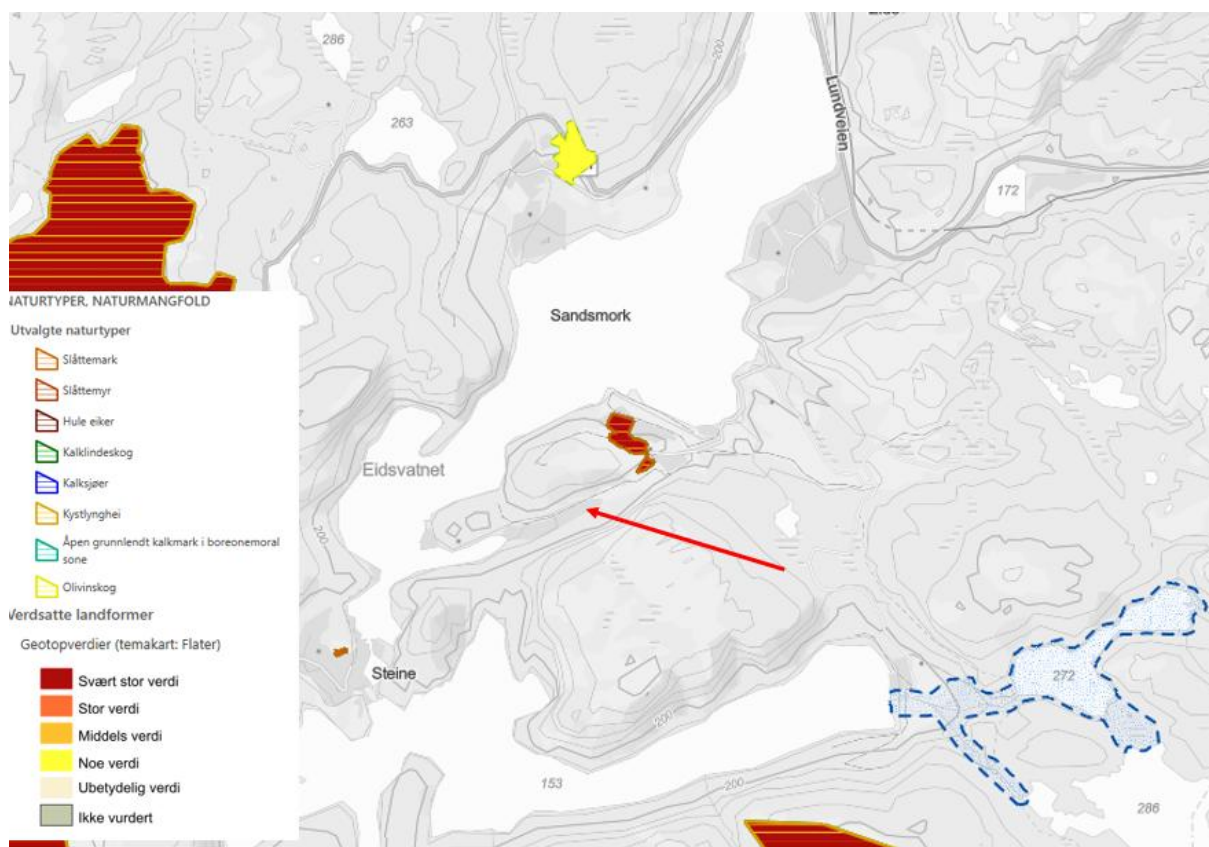
6.6.2 Utvalgte naturtyper

Naturtyper som er spesielt viktige å ta vare på, kan få status som en utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven § 52. Når en naturtype har fått status som utvalgt, skal den tas særskilt hensyn til. For at en naturtype skal få en slik status, må den oppfylle minst et av disse kriteriene:

- Den har en utvikling eller tilstand som gjør at naturtypen er truet.
- Den er viktig for en eller flere prioriterte arter.
- Den har en vesentlig andel av sin utbredelse i Norge.
- Den har internasjonale forpliktelser knyttet til seg.

I dag er åtte naturtyper vedtatt som utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven: slåttemark, slåttemyr, hule eiker, kalklindeskog, kalksjøer, kystlynghei, åpen grunnlendt kalkmark og olivinskog.

Figur 6-7 viser naturtypelokaliteter i Lund, fordelt på verdikategorier i henhold til verdsettingskriteriene i veilederen M-1941 Konsekvensutredninger for klima og miljø. Bildet er hentet fra Artsdatabanken, og viser datasettet «Naturtyper - KU-verdi». Det er registrert slåttemark med svært stor verdi like i nærhet av tiltaksområdet. Dette hensyntas i konsekvensutredningen og gjennomføringen av tiltaket. Området vil sannsynligvis kunne skånes for inngrep.

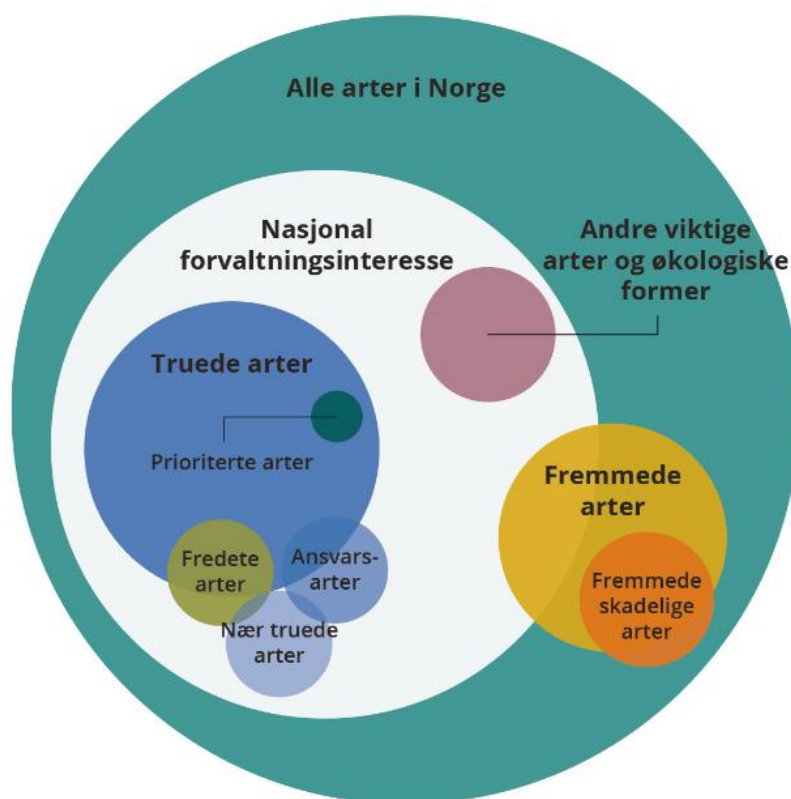

Figur 6-7: Utvalgte naturtyper jf. naturmangfoldloven § 52. Pilen indikerer tiltaksområdet. Kilde: Artsdatabanken [44].

6.6.3 Arter av nasjonal forvaltningsinteresse

Figur 6-8 viser de ulike kategoriene av arter av nasjonal forvaltningsinteresse. Prioriterte arter er kategorien med høyest grad av beskyttelse. Det er forbudt å ta livet av, skade eller ødelegge prioriterte arter. I dag er det 14 prioriterte arter i Norge:

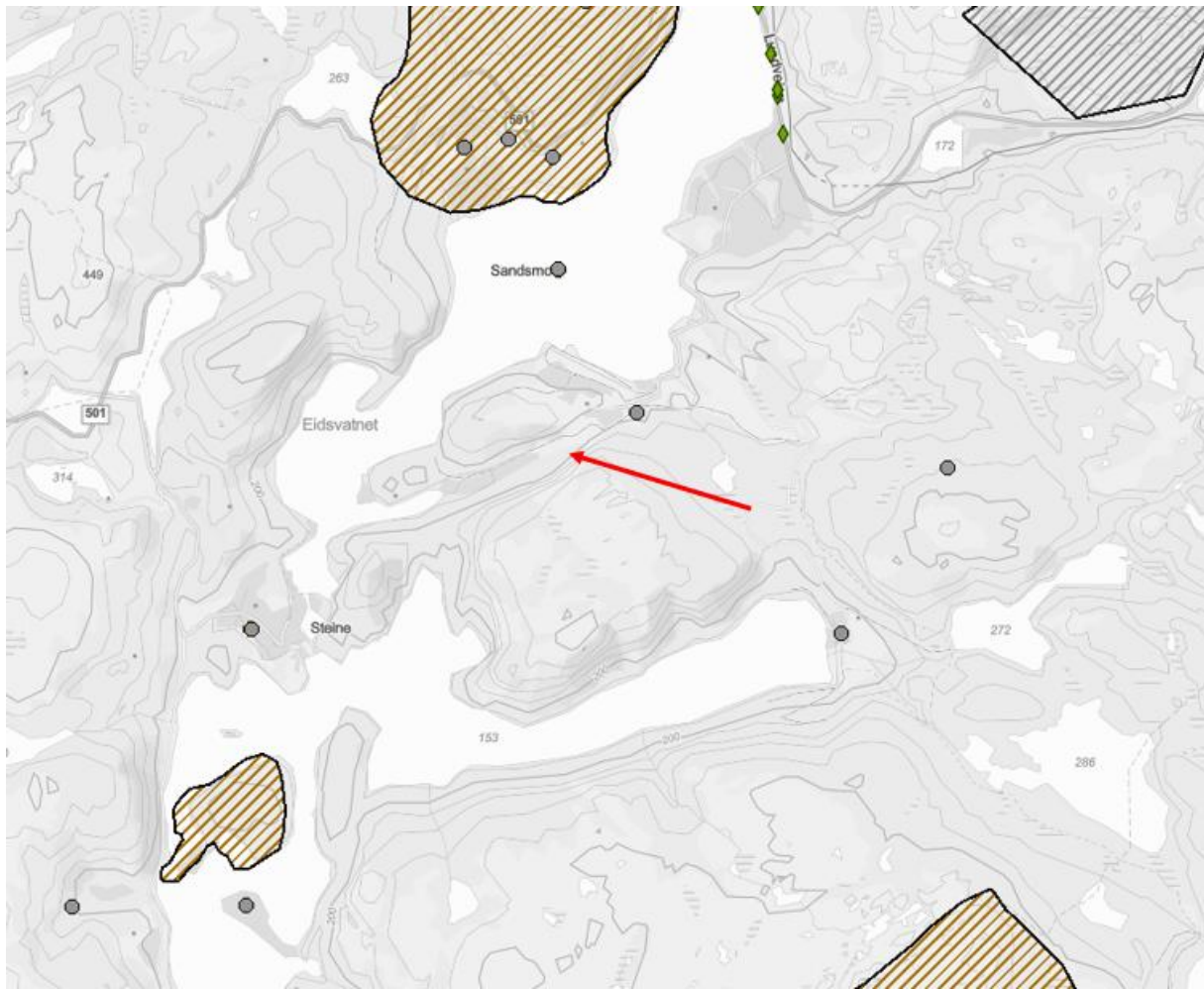
- Dyr: Dverggås, fjellrev, svarthalespove, elvesandjeger, eremitt og klippeblåvinge
- Karplanter: Dragehode, honningblom, rød skogfrue, dvergålegress, svartkurle, skredmjelt
- Moser: Trøndertorvmose
- Lav: Elfenbenslav

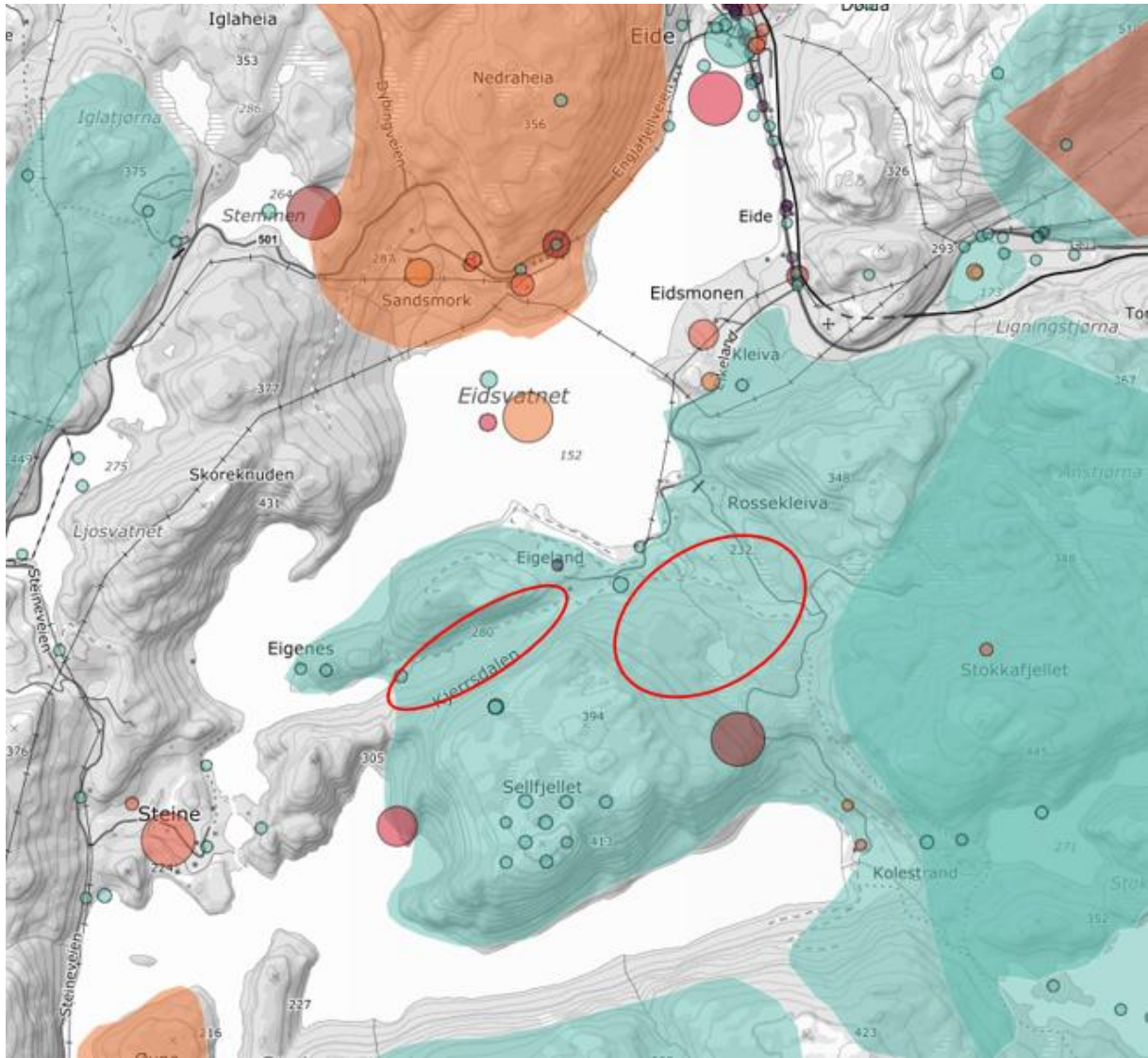
Figur 6-8: Ulike kategorier av arter med nasjonal forvaltningsinteresse. Kilde: Miljødirektoratet [45].

Fredete arter er arter som er særlig truet at høsting eller annet direkte uttak. Artene er fredet mot innsamling, skade og ødeleggelse. 58 arter av karplanter, moser og virvelløse dyr er fredet i Norge etter forskrift om fredning av truede arter. Truede arter er arter som står i fare for å dø ut. På Norsk rødliste for arter i 2021 var det ført opp 4957 arter.

Figur 6-9 inneholder datasett fra Miljødirektoratet over arter av nasjonal forvaltningsinteresse i nærheten av tiltaksområdet. Ett punkt er registrert innenfor tiltaksområdet, dvergspett, som er ansett som livskraftig. Figur 6-10 viser datasett fra Artsdatabanken [46]. Her er det registrert funn av åkerrikse (fugl) ved kanten av tiltaksområdets mulige utstrekning. Arten er kritisk truet. Det vil gjennomføres befaringer i forbindelse med konsekvensutredning for å undersøke forekomst av arter av nasjonal forvaltningsinteresse, samt tiltakets eventuelle konsekvenser for disse.

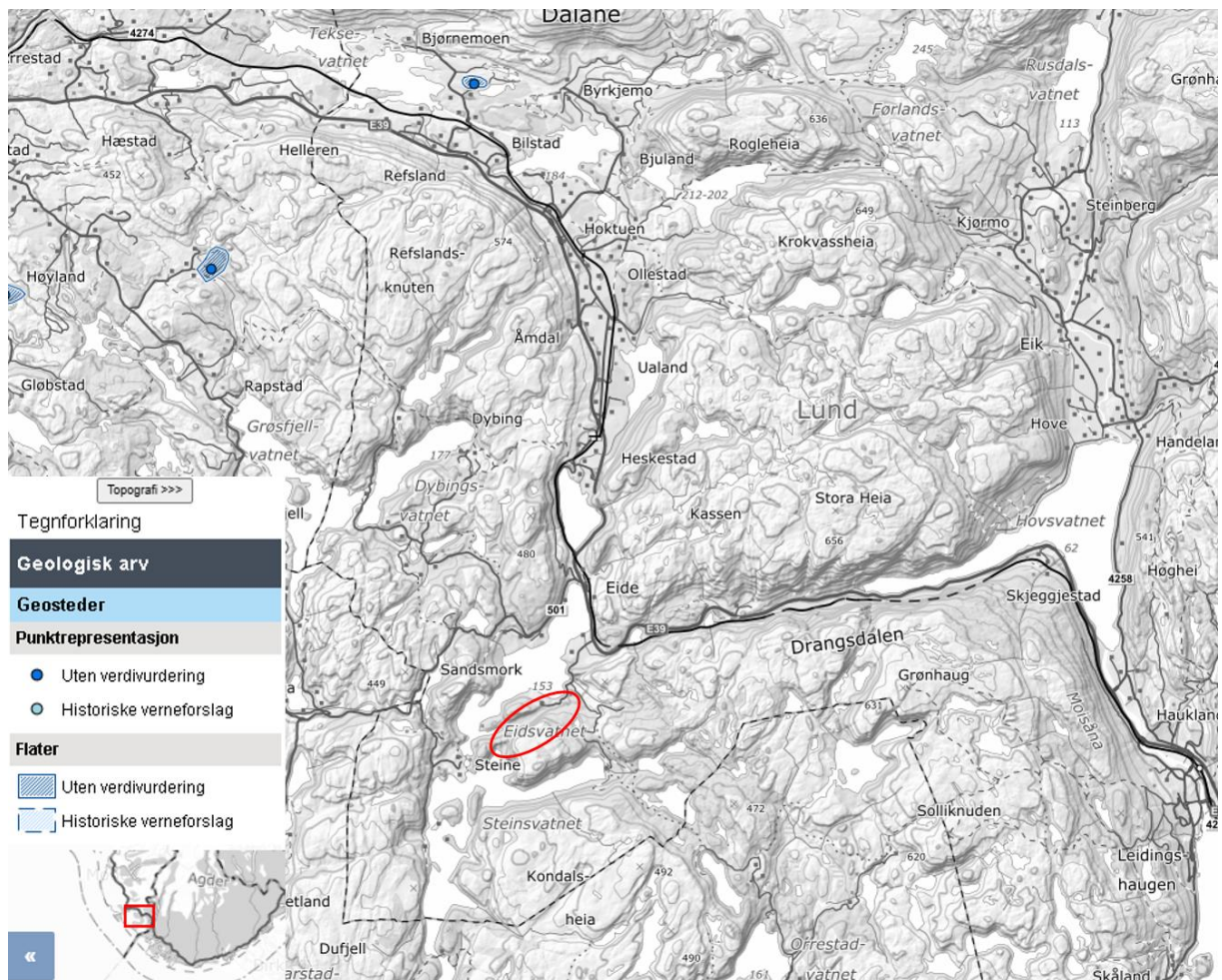

Figur 6-9 Arter av forvaltningsinteresse i nærhet av tiltaksområdet. [47]

Figur 6-10 Oversikt over rødlistede og fremmede arter i nærheten av tiltaksområdet. [46].

Figur 6-11 viser registrerte lokasjoner i Lund som har en verdi for geologisk mangfold. Illustrasjonen er et utsnitt fra NGUs kart «Geologisk arv», som viser lokasjoner som forvaltningen bør kjenne til på grunn av deres geologiske verdi. Tiltaksområdet ligger ikke i nærheten av en slik lokasjon [48].

Figur 6-11: Utsnittet fra NGUs kart «Geologisk arv». Kilde: NGU [48].

6.7 Kulturminner og kulturmiljø

Kulturminner er historiske spor etter menneskelig aktivitet i det fysiske miljøet. Dette kan være områder/lokaliteter som knytter seg til historiske hendelser, tro eller tradisjoner [49]. Kulturmiljø er områder hvor kulturminner inngår som en større helhet eller sammenheng [49]. Som en del av konsekvensutredningen, skal kulturminner og kulturmiljø kartlegges og utredes, hvor man både ser på indirekte og direkte påvirkninger.

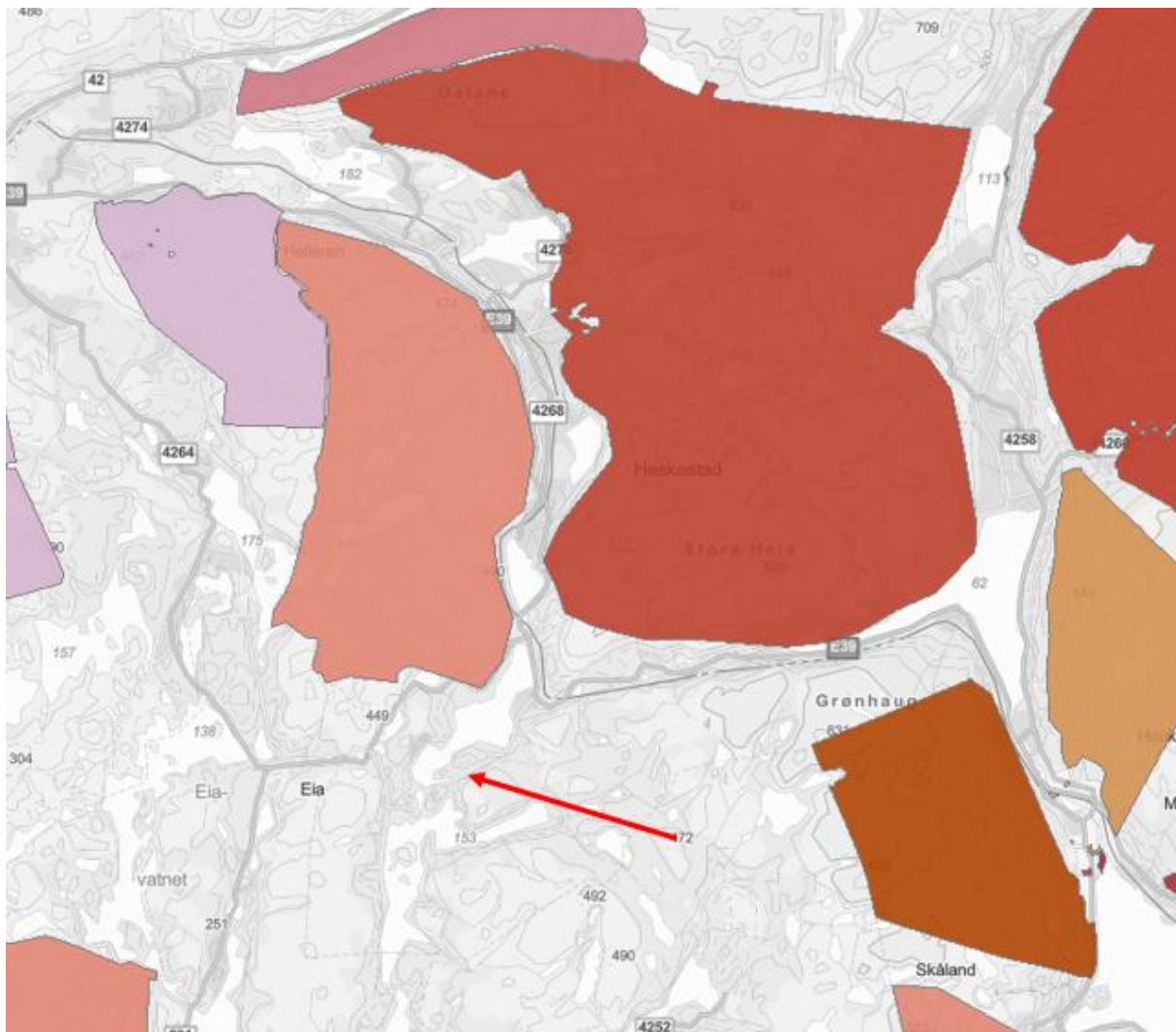
Det er registrert noen kulturminner langs kanten av på og i nærheten av tiltaksområdet, som vist i Figur 6-12. Ett arkeologisk kulturminne foreligger i område hvor det kan bli aktuelt med anleggsvei. Dette vil undersøkes nærmere i konsekvensutredningen og det vil søkes at tiltaket ikke kommer i konflikt med dette.

Figur 6-12: Registrerte kulturminner ved tiltaksområdet.

6.8 Friluftsliv og mulige konsekvenser

Konsekvensutredningsforskriften fastslår at konsekvensutredninger skal vurdere påvirkningen på friluftslivsinteresser. Hensikten med dette er å bidra til å ivareta befolkningens mulighet til å drive et variert friluftsliv. Figur 6-13 viser områder i Lund som er kartlagt og verdsatt etter metodikken i Miljødirektoratets veileder «M-98 Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder». Det at et areal er registrert som et svært viktig eller viktig friluftslivsområde trenger ikke å utelukke ethvert inngrep der, men det innebærer at det stilles strengere krav til å berettigede tiltaket og til å gjennomføre avbøtende tiltak, og det tyder på en økt risiko for arealkonflikt. Som det fremgår av kartutsnittet, er store deler av kommunen registrert som friluftslivsområder, men tiltaksområdet er ikke det.

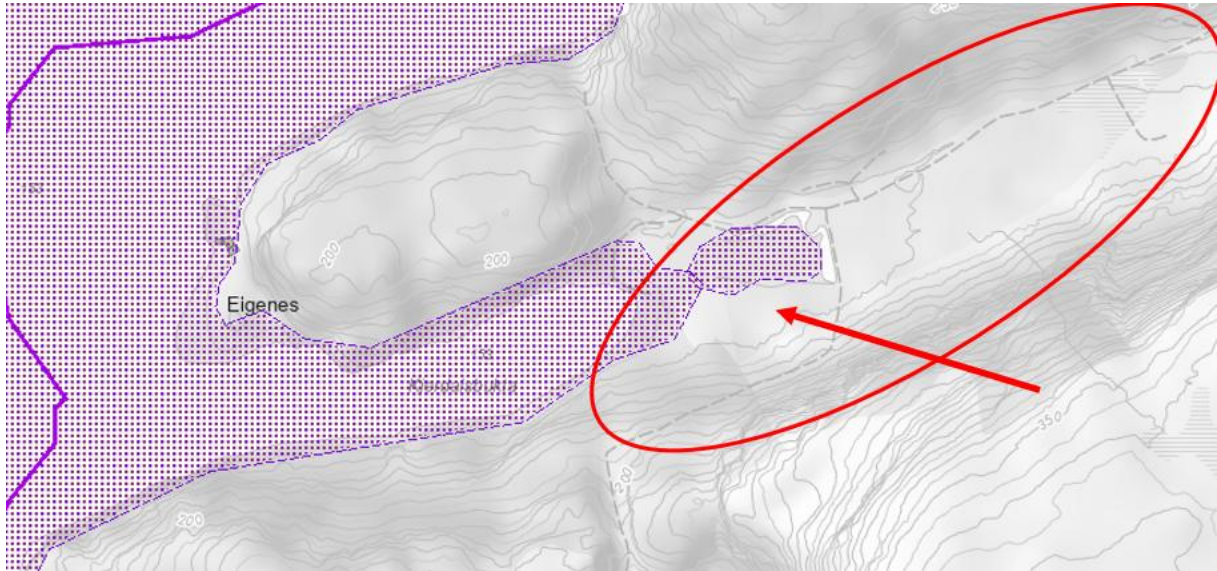

Figur 6-13: Verdsatte friluftslivsområder omkring tiltaksområdet. Kilde: Miljøstatus [47].

6.9 Naturfare

6.9.1 Risiko for flom

Figur 6-14 viser at deler av tiltaksområdet ligger innenfor aktsomhetssonen for flom, slik topografien er i dag. Flomfare vil utredes nærmere som en del av konsekvensutredningen, men her vil planering av området legge til rette for at flom unngås, med god margin.

Figur 6-14: Aktsomhetszone for flom omkring tiltaksområdet.

6.9.2 Stormflo

Tiltaksområdet ligger flere kilometer inn i landet. Stormflo er derfor ikke relevant.

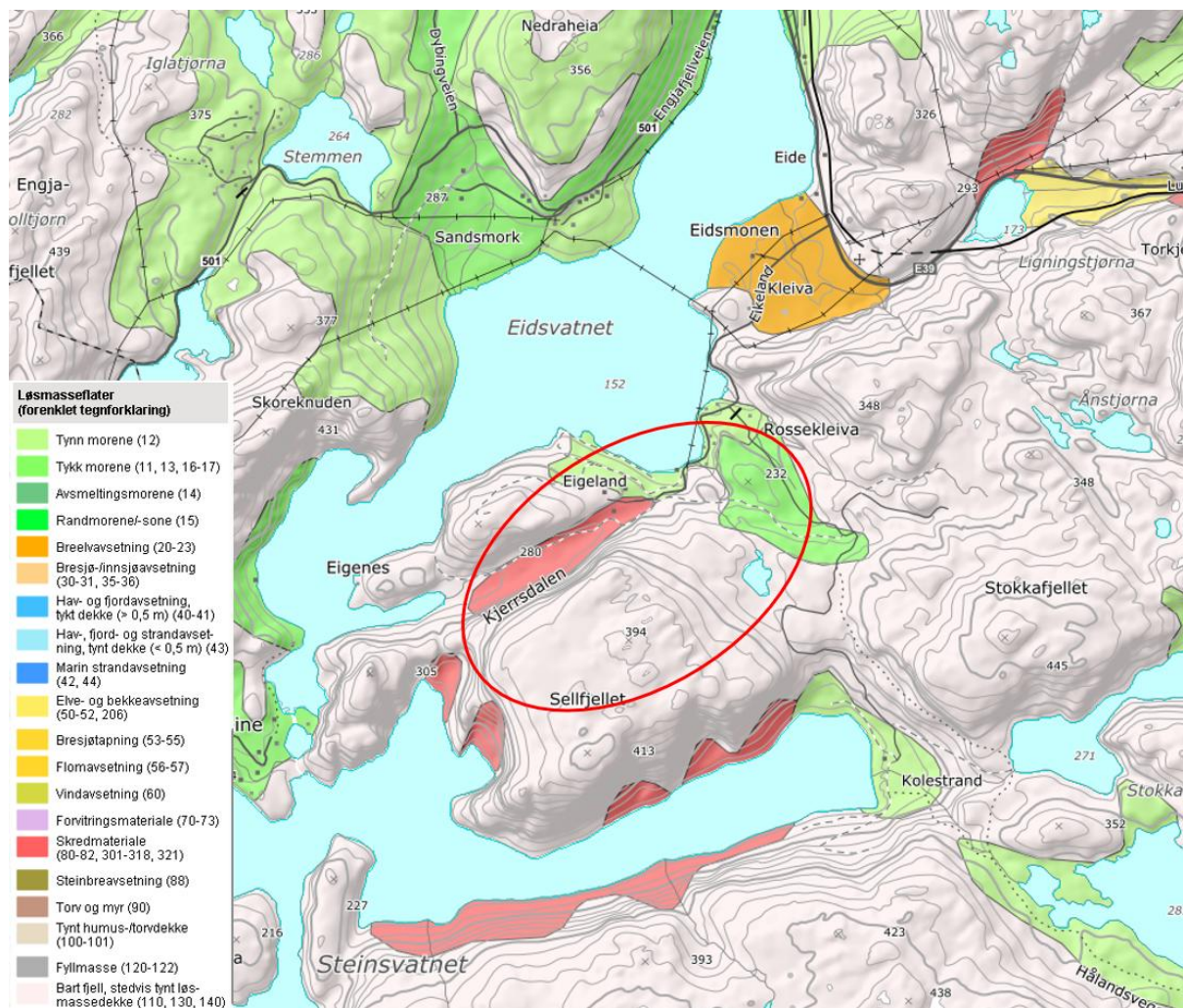
6.9.3 Ekstremvær

Vurdering av konsekvenser med hensyn på ekstremvær vil tas høyde for i konsekvensutredningen.

6.10 Grunnforhold

6.10.1 Geologi

Figur 6-15 viser geologyper og løsmassedekker i området. Rosa er skredmateriale og ligger i området tiltenkt bla. reaktorbygg. Dette vil trolig ikke være en utfordring ettersom området må masseutskiftes. Ellers er det en del morenemateriale og bart fjell. Bergarten er kvarts-mangeritt og granittisk gneis.

Figur 6-15: Løsmassedekke i Lund. Rosa: Skredmateriale. Kilde: NGU [50].

6.10.2 Risiko for jordskjelv

Risiko for jordskjelv er en av faktorene som IAEA anbefaler at det tas hensyn til ved utredning av et kjernekraftverk [27]. I internasjonal målestokk, har Norge liten til middels jordskjelvaktivitet. De fleste jordskjelv i Norge finner sted langs kysten av Vestlandet og Nordland.

En variabel som er viktig for å måle jordskjelvrisiko, er maksimal horisontal akselerasjon, som er et mål på hvor sterke krefter en konstruksjon vil bli utsatt for som følge av rystelsene til et jordskjelv. IAAs retningslinjer fastslår at anlegget må konstrueres for å tåle de sterkeste jordskjelvene som kan skje på den aktuelle lokaliteten med mellom 1 000 og 100 000 års mellomrom, og at ethvert atomanlegg må tåle en horisontal akselerasjon på minst $0,98 \text{ m/s}^2$ (0,1 g), jf. avsnitt 3.26 i Specific Safety Guide No.

SSG-67 Seismic Design for Nuclear Installations [51]. Den høyeste akselerasjonen i landet er beregnet på kysten av Sogn og Fjordane, med ca. 1 m/s^2 [52].

Alle moderne kjernekraftverk blir altså designet for å tåle de rystelsene som kan forventes som følge av et jordskjelv i Norge. Alle de aktuelle reaktordesignene er laget for å tåle en horisontal akselerasjon på $2,9 \text{ m/s}^2$ eller mer, altså tre ganger så mye som den maksimale horisontale akselerasjonen i landet.

Det er likevel viktig å velge en lokalitet som ligger i tilstrekkelig avstand fra aktive forkastninger, altså steder hvor det finnes spor etter seismisk aktivitet som har forårsaket betydelig bevegelse i grunnen, og hvor ytterligere bevegelse kan finne sted i løpet av anleggets levetid [53].

Generelt ligger Norge på en kontinentalplate et godt stykke fra platens grenser. Plategrenser representerer soner med høyere fare for kraftigere jordskjelv.

På tross av tektonisk plassering opplever Norge flere små skjelv med lav styrke jevnlig.

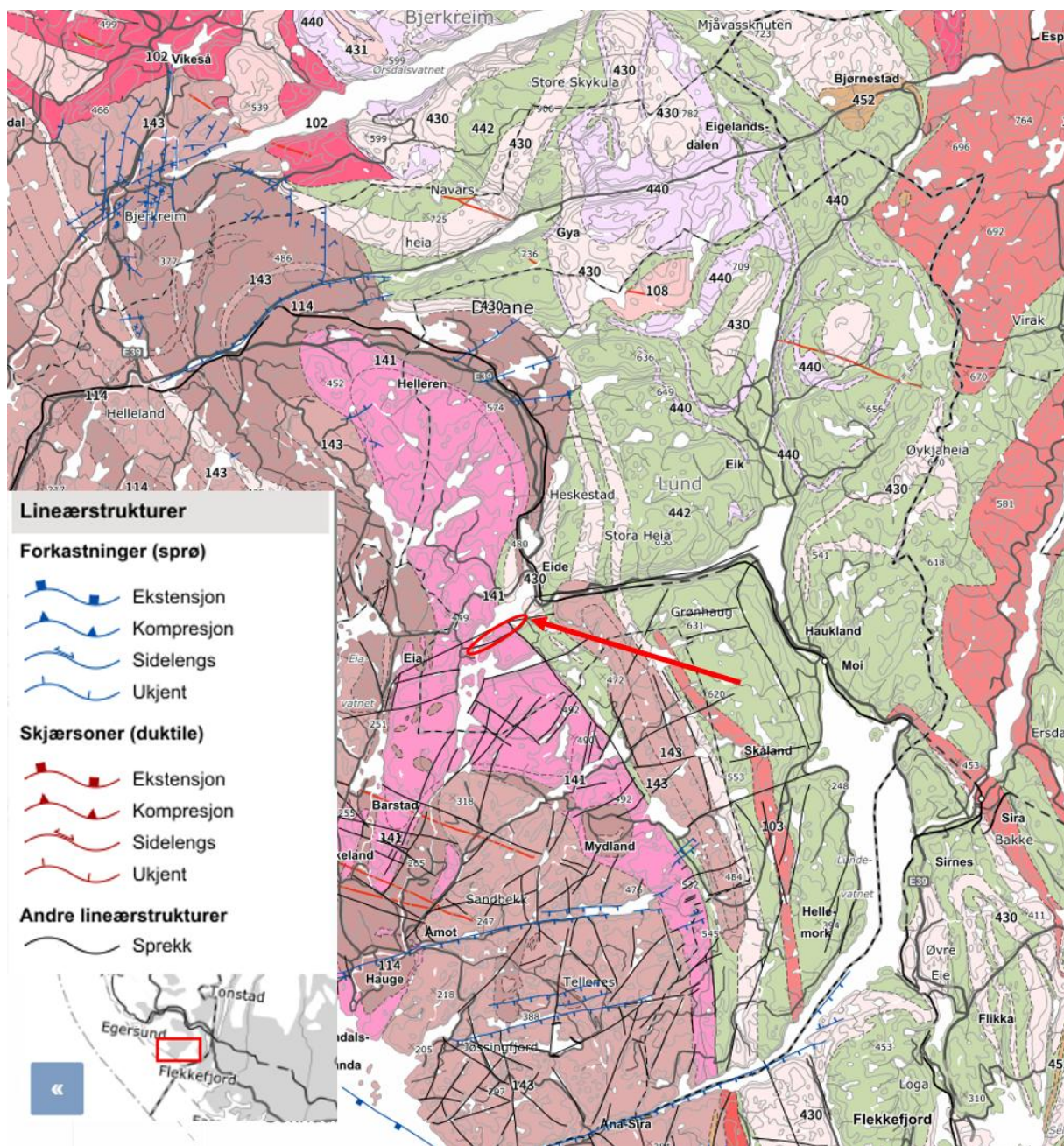
Sannsynlighet for fremtidige jordskjelv kan anslås ved bruk av statistiske modeller som tar høyde for frekvensen og størrelsen på tidligere skjelv.

IAEA anbefaler at seismisk risiko vurderes i fire ulike størrelsesordener:

- Regional skala
- Nær-regional skala: Området innenfor en radius lik 25 km eller mer fra lokaliteten
- Anleggets nærområde: 5 km radius fra lokaliteten
- Anleggets område

IAEA [27] foreslår å sette et krav om minimum 8 km avstand fra en forkastning som kan forårsake overflateforskyvning. Rundt tiltaksområdet foreligger enkelte forkastninger, den nærmeste om lag 8 km unna. Figur 6-16 viser forkastninger i området. I konsekvensutredningen vil det benyttes relevant ekspertise til å vurdere om denne forkastningen kan forårsake overflateforskyvning der hvor kraftverket planlegges.

Ifølge den informasjonen som foreligger på nåværende tidspunkt, er det ikke noen betydelig jordskjelvrisiko i Lund. Risikoen vil likevel utredes nærmere i det kommende arbeidet med konsekvensutredning og konsesjonssøknad.

Figur 6-16 Forkastninger i nærheten av området. Tiltaksområdet indikert med rød sirkel. Kilde: NGU [54].

6.10.3 Mineralressurser

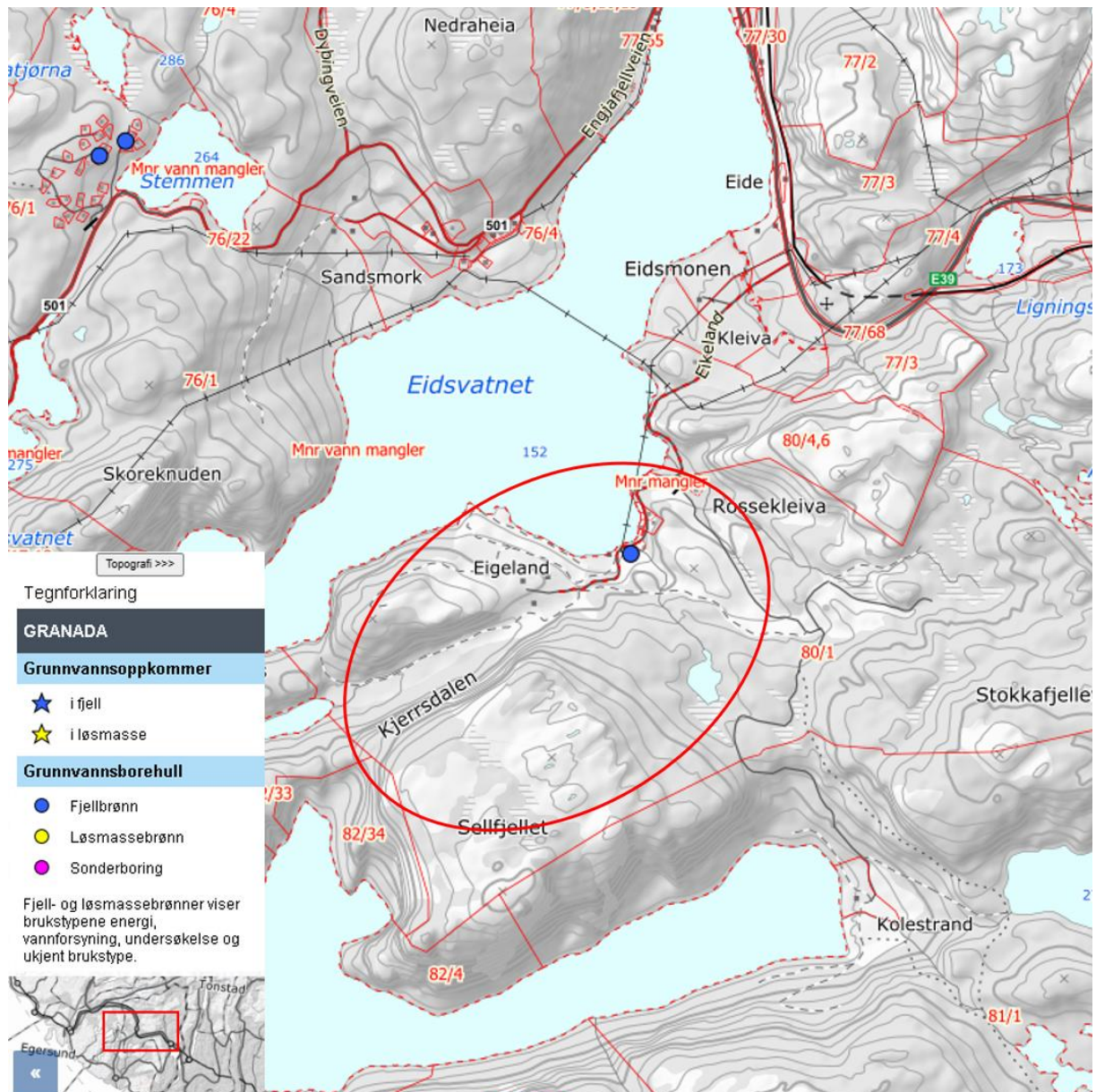
Det er flere funn av mineralressurser i regionen, men ingen registreringer i mineralressursdatabasen til NGU på tiltaksområdet.

6.10.4 Grunnvannsforhold og mulige konsekvenser

Moderne kjernekraftverk har ingen utslipp til grunnen, men utbyggingen kan, i likhet med utbygging av annen form for industri, påvirke grunnvannet ved å endre på tilsig og drenering.

Vannforskriftens § 6 fastslår at tilstanden i grunnvann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes, samt at balansen mellom uttak og nydannelse sikres med sikte på at vannforekomstene minst skal ha god kjemisk og kvantitativ tilstand. NGU har ansvar for kartlegging og overvåking av grunnvannsressurser, og registrerer data om grunnvann i den nasjonale grunnvannsdatabasen GRANADA [55].

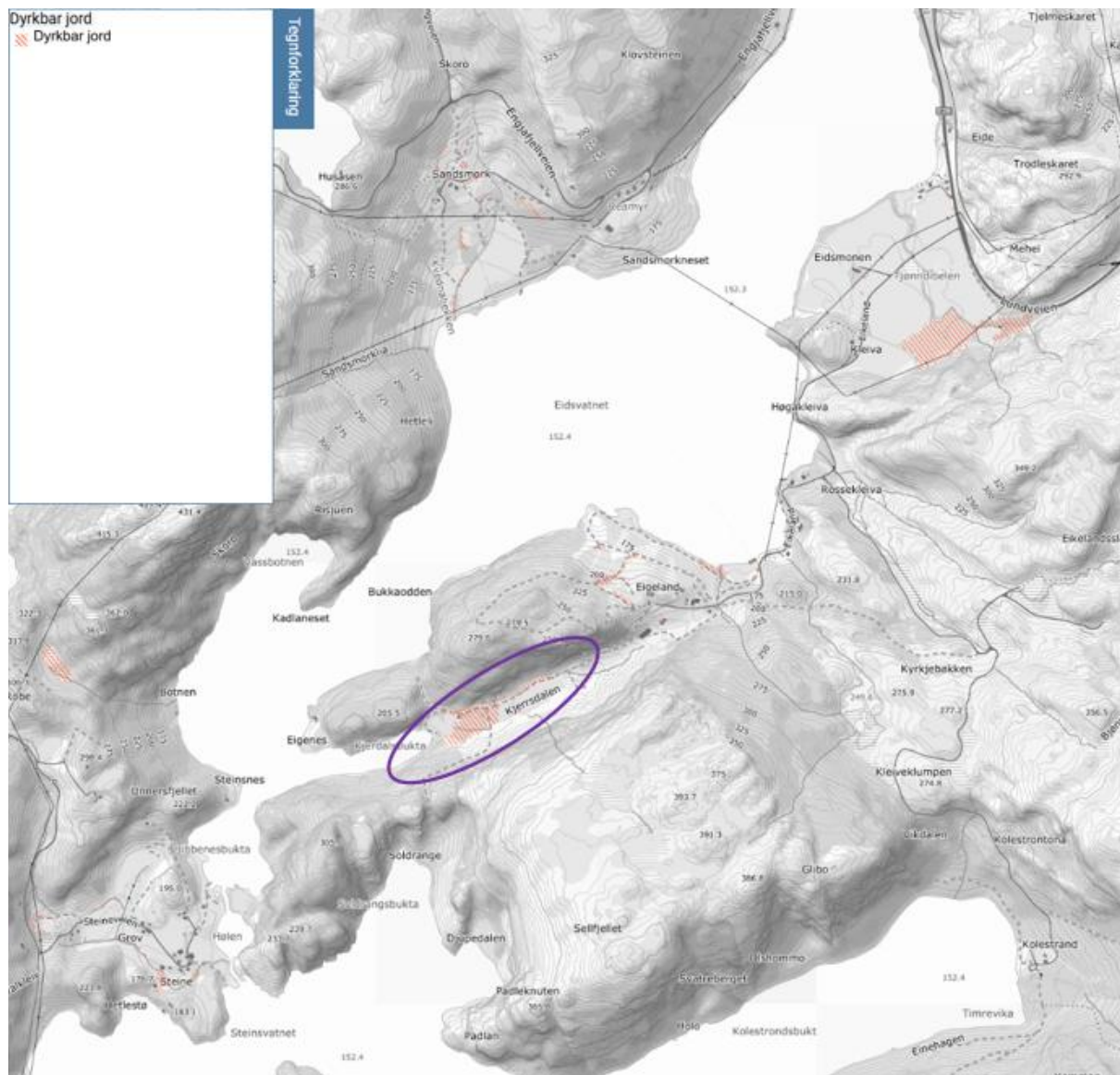
Figur 6-17 viser registrerte grunnvannsborehull og oppkommer i nærheten av tiltaksområdet. En registrering er gjort innenfor tiltaksområdet. Det vil bli gjennomført hydrogeologiske undersøkelser i forbindelse med konsekvensutredningen.

Figur 6-17: Fra grunnvannsdatabasen GRANADA. Kilde: NGU [54].

6.10.5 Dyrkbar jord og mulige konsekvenser

Det er et område innenfor tiltaksområdet som er registrert som dyrkbar jord. Dette er markert med lilla sirkel i Figur 6-18 [56]. Konsekvensutredningen vil omtale dette nærmere, men etter gjennomført befarings er det lite som tyder på at området har særlig jordbruksverdi.

Figur 6-18: Utsnitt fra kilden.nibio.no som viser registrerte forekomster av dyrkbar jord og myr i området.

6.11 Værforhold

Sterk vind og kraftig nedbør er blant faktorene som IAEA [27] anbefaler at det tas høyde for ved plassering av et atomanlegg.

Amerikanske myndigheter har fastslått at nye amerikanske kjernekraftverk skal tåle vindhastigheter som har en sannsynlighet på 1:10 000 000 for å finne sted i løpet av året. Dette betyr 103 m/s for tornadoer i sentrale deler av USA, og 72 m/s i vestlige USA og 89 m/s for resten av USA [57].

Risiko forbundet med ekstremvær vil vurderes nærmere i forbindelse med konsekvensutredning og konsesjonssøknad.

Vindstyrke og vindretning vil også tas hensyn til ved vurdering av fare for forurensning.

6.12 Løsninger for håndtering av radioaktivt avfall og annet farlig avfall

Denne meldingen med forslag til utredningsprogram gjelder for et kjernekraftverk. Melding for tiltak som inkluderer avfallsanlegg leveres av Halden Kjernekraft AS. Det vil være samarbeid mellom Dalane Kjernekraft AS og Halden Kjernekraft AS vedrørende avfallshåndtering. dette delkapittelet oppsummeres hvilke løsninger som er vanlige for lagring av radioaktivt avfall fra et kjernekraftverk.

Kjernekraft er den energikilden som bruker minst materialer og derfor produserer minst avfall [5]. Men kjernekraftverk produserer radioaktivt avfall. Radioaktivt avfall oppstår under drift, vedlikehold og rivning av kjernekraftverk. EUs vitenskapspanel og andre internasjonale byråer har vist at det finnes gode løsninger for avfallet [22, 58]. Disse løsningene og Norges lovverk for radioaktivt avfall er beskrevet i kapittel 3.17 av Norsk Kjernekräfts mulighetsstudie om kjernekraft i Norge [8].

Kraftverket vil inkludere anlegg og utstyr for forbehandling, behandling, kondisjonering og mellomlagring av radioaktivt avfall. Dette er inkludert i reaktordesignene som tilbys av SMR-leverandørene. Brenselet produserer vesentlig varme de første årene etter at det har blitt tatt ut av reaktoren, noe som skyldes at det inneholder høye mengder radioaktivitet som oppstår når brenselet brukes i reaktoren. Fordi denne radioaktiviteten er kortlivet, reduseres varmeproduksjonen vesentlig i løpet av de første årene etter at brenselet tas ut av reaktoren. For å kjøle ned det brukte brenselet lagres det midlertidig i vannbasseng som inngår i reaktordesignet.

Etter noen få år i vannbassenget har varmeproduksjonen blitt lav nok til at brenselet kan overføres til en oppbevaringsbeholder («spent fuel cask»). Brenselsbeholdere er laget for å [59]:

- Hindre at radioaktivitet frigjøres fra brenselet
- Sikre at en ukontrollert kritikalitet ikke kan oppstå
- Skjerme omgivelsene mot stråling
- Avgi restvarme til luften omkring beholderne.
- Beskytte brenselet mot ytre påvirkninger
- Gjøre det mulig å ta brenselet ut igjen ved behov

Lagringsbeholdere for brukt brensel er svært moden teknologi. Et eksempel er vist i figur 6-19.

Figur 6-19: Det sveitsiske lageret for brukt brensel. Kilde: Zwiilag Zwischenlager Würenlingen AG.

Et slikt avfallshåndteringsanlegg vil være konsekvensutredes gjennom Halden Kjernekraft og ligger utenfor temaet for denne meldingen, men kort fortalt vil det bl.a. inkludere:

- Et lager for lav- og mellomradioaktivt avfall.
- Et midlertidig lager for brukt brensel, fortrinnsvis bestående av lagringsbeholdere (casks). Anlegget vil inkludere utstyr for å inspisere brensel og lagringsbeholderne (iht. krav nr. 11 i IAEA GSR Part 5).
- Et sentralisert deponi for lav- og mellomradioaktivt avfall.
- Et sentralisert deponi for brukt brensel, eller for høyradioaktivt avfall som oppstår under gjenvinning av brukt brensel, dersom brenselet gjenvinnes. Deponiet vil inkludere et innkapslingsanlegg, med mindre innkapsling utføres et annet sted.

Mer informasjon om bl.a. avfallsmengder og tekniske løsninger finnes i Norsk Kjernekrafts mulighetsstudie om kjernekraft i Norge [8].

Kjernekraftverket vil også produsere små mengder kjemisk avfall som vil måtte håndteres i tråd med avfallsforskriftens krav til håndtering av farlig avfall. Dette vil beskrives nærmere i konsekvensutredningen.

6.13 Konsekvenser med tanke på klimagassutslipp

Kjernekraftverk produserer energi uten utslipp av klimagasser, og kjernekraftverk har også svært lave livsløpsutslipp, så det er forventet at tiltaket vil ha neglisjerbare livsløpsutslipp, men dette vil likevel bli nærmere beskrevet i konsekvensutredningen.

6.14 Reindrift og mulige påvirkninger

Det er ikke registrert reinbeiteområde i planlagt prosjektområde. Det anses derfor ikke som relevant å inkludere reindriftsnæringen i konsekvensutredningen.

6.15 Samfunnsmessige virkninger

6.15.1 Nye arbeidsplasser og næringsaktivitet

Kjernekraftverket vil skape nye arbeidsplasser og muliggjøre ny industri og leverandørnæring. I driftsfasen vil kraftverket ha opptil 500 ansatte. I tillegg vil ringvirkningene for samfunnet bli betydelige, og det forventes at et kjernekraftverk både direkte og indirekte bidra til betydelige skatteinntekter og økonomisk vekst og verdiskaping for kommunen og regionen. Konsulentselskapet Menon Economics har gjennomført en ringvirkningsanalyse for etablering av et kjernekraftverk i Halden, hvor de også vurderer hvordan ringvirkningene vil være dersom kraftverket bygges et annet sted i landet. Dette kan danne et nyttig innspill til konsekvensutredningen, som vil omfatte en nærmere beskrivelse av de økonomiske ringvirkningene av kjernekraftverket.

6.15.2 Dagens trafikksituasjon og mulige konsekvenser som følge av tiltaket

Konsekvensutredningen vil vurdere trafikkøkningen som kan forårsakes direkte av utbygging og drift av kjernekraftverket. I tillegg vil kjernekraftverket kunne føre til tilflytting og økt næringsaktivitet i kommunen, hvilket vil føre til økt trafikk. Denne indirekte virkningen anser vi å ligge utenfor dette utredningsprogrammets omfang, men den bør tas hensyn til i fremtidige kommuneplaner. Trafikkbelastning under anleggsfasen er en midlertidig virkning, som skal beskrives, men ikke inkluderes i vurdering av påvirkningen.

I driftsfasen vil trafikken til og fra anlegget i hovedsak bestå av transport av driftspersonell. Transport av brensel til anlegget vil kunne forekomme omtrent årlig, eventuelt sjeldnere, avhengig av brenselssyklus og hvor mye brensel som lagres på kjernekraftverket.

I driftsfasen vil kraftverket ha omtrent 500 fulltidsansatte dersom kjernekraftverkets kapasitet på 1200 MW realiseres i sin helhet. En betydelig andel av de ansatte vil inngå i skiftordninger, hvilket betyr at de vil reise til og fra jobb på ulike dager og på ulike tider av døgnet. Hvis vi likevel anslår at maksimalt 500 ansatte reiser til og fra jobb hver dag, i hver sin bil, så tilsvarer det 1000 passeringer i døgnet. ÅDT for eksisterende E39 som passerer området er 5400. Ved etablering av nye E39 vil ÅDT kunne falle noe, da kompensert ved økt trafikk som følger av anlegget.

I byggefasen vil det bli økt trafikk knyttet til transport av løsmasser bort fra byggeplassen (i den grad massene ikke gjenbrukes på stedet; i veifundamenter, voller, moloer, utplanering og lignende) og materialer som fraktes til byggeplassen

Kjernerkraftverk kan ha en total levetid på 60 til over 100 år. I likhet med byggefasen, medfører rivning av kjernekraftverk en høyere bemanning og trafikk enn i driftsfasen. Trafikken i avviklingsfasen blir imidlertid neppe større enn i byggefasen.

En videre vurdering av temaet trafikk vil inngå i konsekvensutredningen. Konsekvensutredningen vil beskrive og vurdere risikoene ved transport av brensel og annet materiale til og fra anlegget.

6.15.3 Tiltakets nærhet til lufthavn og risiko forbundet med flytrafikk

IAEA fastslår at en sikkerhetsvurdering av et kjernekraftverk skal omfatte en vurdering av risikoen for at et fly styrter inn i anlegget [60]. Ifølge veilederen *Hazards Associated with Human Induced External Events in Site Evaluation for Nuclear Installations* [28], bør en slik vurdering ta hensyn til:

- a. Hvilke typer fly som er aktuelle, inkludert flyenes masse, hastighet og størrelse
- b. Regler og begrensninger i luftrommet, for eksempel kommersielle flyruter, områder omkring lufthavner, flyforbudssoner
- c. Hvor ofte et fly av hver type krasjer i det aktuelle området.
- d. Sannsynligheten for at et fly som styrter inn i anlegget medfører et utslipp av radioaktivitet.

Ifølge IAEOs anbefalinger, bør risikoen for flystyrt ta hensyn til trafikken til og fra flyplasser som ligger innenfor en radius på 8 km. Denne anbefalingen gjelder for kraftverk som bygges med store, konvensjonelle reaktorer (ikke SMR). For SMR, vil konsekvensene av en ulykke generelt være mindre, blant annet fordi det er mindre energi og radioaktivitet i hver reaktor. Likevel bruker vi denne anbefalingen i her.

Amerikanske og europeiske myndigheter krever at kjernekraftverk skal designes for å kunne bli truffet av et fullstet passasjerfly av den typen og størrelse som brukes til langdistanseflyvninger, uten at det medfører utslipp av radioaktivitet til omgivelsene. Reaktordesignene som vurderes for dette prosjektet har blitt utviklet for å tåle dette. Nærmeste flyplass er Sola, som ligger om lag 60 km unna i luftlinje. Avstanden er så stor at det trolig ikke vil være noen konflikt mellom tiltaket og flyplassen, men dette vil vurderes nærmere i konsekvensutredningen.

6.15.4 Forsvarets anlegg

Det er ikke registrert noen militære skyte- og øvingsfelt i nærheten av tiltaksområdet [61]. Det er heller ikke noen andre militære anlegg i nærheten.

6.15.5 Eksisterende bebyggelse og mulig påvirkning av tiltaket

Det foreligger boliger og fritidsboliger i nærheten av tiltaket. Utforming av tiltaket, samt tilkomstveier, vil skje slik at disse skånes i størst mulig grad. Påvirkningen på omkringliggende bebyggelse vil bli vurdert i konsekvensutredningen. Denne påvirkningen vil bl.a. omfatte støy og trafikk i forbindelse med byggingen av kraftverket, og trafikk til og fra anlegget når det har kommet i drift. Kraftverket vil medføre en endring i lokalmiljøet, på godt og vondt. Fordelen er at det vil bli mange ansatte på kraftverket som ønsker å bosette seg i nærområdet. Det vil i så fall øke verdien på tomter i nærheten. Ulempen er at kraftverket vil medføre mer trafikk og endre bruken av tiltaksområdet.

6.15.6 Samlede virkninger fra næringsvirksomhet

Konsekvensutredningen vil vurdere den samlede virkningen av kjernekraftverket og annen virksomhet i nærheten.

7 UTREDNINGSPROSESS

7.1 Omfang og metoder for vurderingen

Konsekvensutredningen vil omhandle temaene som er beskrevet i kapittel 6 og 8, og beskrive tiltaket i lys av relevante overordnede planer, som er beskrevet i kapittel 4.

Metodikken for evalueringen vil bli tilpasset det spesifikke temaet som undersøkes og gjøres i tråd med gjeldende krav og retningslinjer. Kunnskapen som ønskes oppnådd gjennom dette utredningsprogrammet vil avgrensnes til det som er nødvendig, relevant og tilstrekkelig for beslutningen som skal tas, dvs. hvorvidt tiltaksområdet er egnet for å bygge det foreslåtte kjernekraftverket.

Eksisterende informasjon som er relevant for tiltaket vil bli gjennomgått og benyttet så langt det er mulig.

Supplerende datainnsamling blir gjennomført etter behov. Eksempelvis der nødvendige data ikke er tilgjengelig, er foreldet, utdaterte eller av er av utilstrekkelig kvalitet.

Konsekvensutredningen vil gjennomføres iht. følgende hovedretningslinjer:

- Miljødirektoratets veileder M-1941 som inneholder anerkjente metoder for beregning av virkninger av planer og tiltak på klima og miljø [62].
- Veiledning fra IAEA (NG-T-3.11) om styring av miljøkonsekvensutredning for bygging og drift i nye kjernekraftprogrammer [63].
- Veiledning, krav og tilbakemeldinger fra ansvarlige myndigheter og andre interessenter.

Ifølge KU-forskriften § 17 skal konsekvensutredninger utarbeides i tråd med det fastsatte utredningsprogrammet. I henhold til forskriftens kapittel 5 skal konsekvensutredningen omfatte:

1. Overordnede planer (§ 18)
2. Beskrivelse av tiltaket (§ 19)
3. Beskrivelse av miljøtilstanden (§ 20)
4. Beskrivelse av faktorer som kan bli påvirket og vurdering av vesentlige virkninger for miljø og samfunn (§ 21)
5. Metode, kilder og usikkerhet (§ 22)
6. Forebygging av virkninger (§ 23)
7. Innleggelse av data i databaser (§ 24)

I henhold til KU-forskriften § 21 skal konsekvensutredningen identifisere og beskrive de faktorer som kan bli påvirket og vurdere vesentlige virkninger for miljø og samfunn.

7.1.1 Overordnet metode

En konsekvens er et resultat av et områdes verdi og den påvirkningen tiltaket har på denne verdien. For denne konsekvensutredningen vil retningslinjer fra IAEA (NG-T-3.11) [63] og Miljødirektoratets metode for konsekvensutredning, som angitt i veilederen M-1941 benyttes. Denne angir metoder for å kartlegge klima- og miljøtema, sette verdier, vurdere påvirkning, og vurdere konsekvens.

Verdi og påvirkning angis og vurderes for naturmangfold, landskap, kulturmiljø og friluftsliv iht. M-1941. For forurensning (støy og vibrasjoner, luft, vann og grunnforurensning), klimagassutslipp og vannmiljø vurderes virkninger og konsekvensgrad ut fra en rekke ulike kriterier fra veilederen. Vurdering av virkninger for økosystemtjenester vurderes for hvert enkelt fagtema, der det er relevant.

Konsekvensen for hvert fagtema kommer frem ved sammenstilling av verdi og påvirkning. Metoden vil bli beskrevet i detalj i konsekvensutredningen, og er i hovedsak delt opp i seks steg [3]:

1. Inndeling i delområder:
Inndeling av utredningsområdet i mindre områder for å vurdere konsekvens
2. Verdisetting av delområder:
Delområdene gis en verdi, basert på kriterier (verditabell) i metodikken. Se figur 7-1.
3. Vurdering av påvirkning på delområder:
Vurdering av hvordan planene vil påvirke verdiene i delområdet som er identifisert i steg 2. Se figur 7-2.
4. Vurdere konsekvens for hvert delområde:
Konsekvensen er et resultat av områdets verdi og tiltakets påvirkning på denne verdien. Konsekvensviften (figur 7-3) benyttes for å angi konsekvensen tiltaket har på delområdet.
5. Vurdere konsekvensen for fagtemaet:
Dersom utredningsområdet er delt inn i flere delområder, sammenstilles konsekvensen for alle delområdene og det gis en samlet konsekvensvurdering for fagtemaet.
6. Sammenstille konsekvenser for alle klima og miljøtema:
Til slutt sammenstilles konsekvensene for alle klima og miljøtemaer.

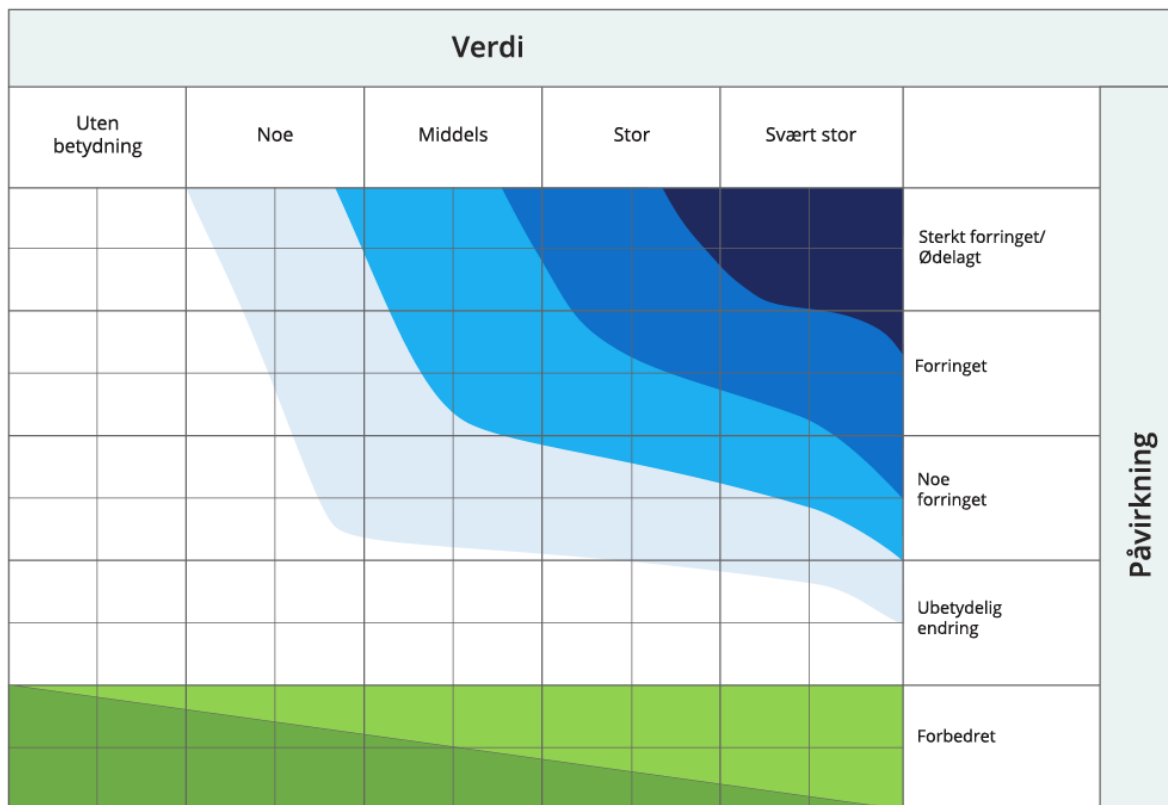

Figur 7-1: Skyvelinjal angir verdi for fagtemaet. Det angis en verdi for delområdet, ut fra verditabellens kriterier

Figur 7-2: Skyvelinjal angir påvirkningsgrad innenfor påvirkningskategoriene

Ut fra verdivurdering og vurdering av påvirkning, finner man frem til konsekvensgrad vist i figur 7-3.

Figur 7-3: Konsekvensvifte

Konsekvensen av tiltaket vil vurderes opp mot null-alternativet og et tiltak kan både ha positive og negative konsekvenser for et fagtema. Null-alternativet er dagens tilstand i området, inkludert andre kjente realistiske tiltak og planer.

Avbøtende tiltak vil vurderes for alle fagtemaer og konsekvenser skal vurderes for både anleggs- og driftsfasen.

7.2 Krav om melding med forslag til utredningsprogram

I henhold til KU-forskriften § 6 c), skal tiltak som behandles etter andre lover enn plan- og bygningsloven konsekvensutredes og ha planprogram eller melding. Ifølge forskriftens vedlegg I inkluderer dette «Kjernekraftverk og andre kjernereaktorer». Forskriftens kapittel 4 (§§ 13 til 16) presiserer videre at for tiltak etter § 6 bokstav c, skal forslagsstiller utarbeide en melding med forslag til utredningsprogram og beskrive krav til innhold og prosess for dette.

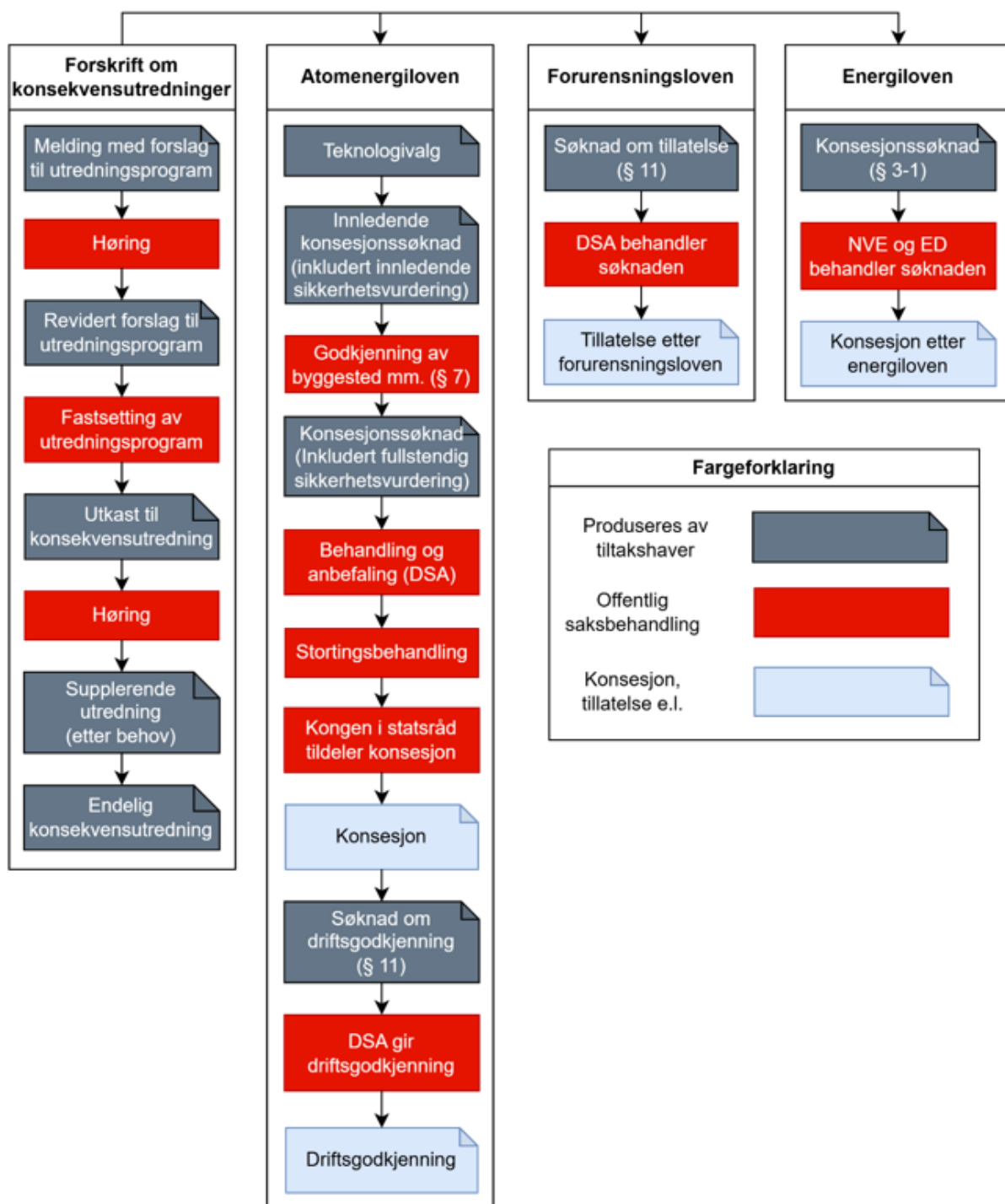
Forskriftens § 3 presiserer at «Saksbehandlingen etter forskriften skal oppfylle de krav til utredning og vurderinger som etter andre lover er nødvendig for den beslutningen som konsekvensutredningen skal ligge til grunn for.»

Formålet med konsekvensutredningen vil være å skape et beslutningsgrunnlag som skal være tilstrekkelig for at myndighetene skal kunne gi tilsagn om godkjenning av planlagt byggested iht. atomenergiloven § 7, samt å danne en del av grunnlaget for senere søknader om konsesjon etter atomenergiloven § 4 og energiloven § 3-1, samt søknad om tillatelse etter forurensningslovens § 11.

Del 2 i Håndbok M-1941 viser hvordan klima- og miljøtemaer skal ivaretas i utarbeidelse og høring av melding med forslag til utredningsprogram [62]. Håndboka omfatter kun vurderinger for klima- og miljøtemaene. For andre temaer gjelder veiledere fra andre myndigheter.

Som nevnt i kapittel 5, må kjernekraftverk ha konsesjon etter atomenergiloven § 4 og energiloven § 3-1. Det kreves også tillatelse etter forurensningsloven § 11. Disse søknadene om konsesjoner og tillatelser er ikke en del av denne meldingen med forslag til utredningsprogram. Utredningsprogrammet og de senere konsekvensvurderingene vil imidlertid være en del av grunnlaget for senere søknader om konsesjoner og tillatelser.

De ulike delene av den samlede konsesjons- og tillatelsesprosessen er skissert i figur 7-4. Prosess iht. plan- og bygningsloven må også følges.

Figur 7-4: Deler av prosessen for etablering av kjernekraft i Norge. Anlegget må også følge prosess iht. plan- og bygningsloven.

7.3 Omfanget av utredningsprogrammet

KU-forskriften § 14 angir krav til innhold i melding med forslag til utredningsprogram, og spesifiserer at denne skal inneholde en beskrivelse av:

1. Tiltaket, det berørte området og de problemstillingene som i den konkrete saken anses viktige for miljø og samfunn
2. Forholdene som etter KU-forskriftens kapittel 5 skal utredes, og hvilke metoder som er tenkt benyttet for å skaffe nødvendig kunnskap
3. Relevante og realistiske alternativer og hvordan disse skal vurderes i konsekvensutredningen
4. Søknadsprosessen, med frister i prosessen, deltakere og plan for medvirkning fra særlig berørte grupper og andre.
5. Planprogrammet eller meldingen skal også inneholde kart over det berørte området.

Ifølge Miljødirektoratets håndbok M-1941 skal utredningsprogrammet legge rammene for utredningsprosessen og gi forutsigbarhet for både tiltakshaver, ansvarlig myndighet og høringsparter. Formålet med melding med forslag til utredningsprogram er å avklare hvilke temaer som skal konsekvensutredes, redegjøre for formålet med søknadsprosessen, beskrive søknadsprosess med frister og deltakere med opplegg for medvirkning, spesielt vedrørende grupper som antas å bli særlig berørt, og avklare hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger.

Ifølge M-1941 skal temaene som er oppgitt i konsekvensutredningsforskriften § 21 gjennomgås og vurderes i forhold til relevans ved utarbeidelsen av utredningsprogrammet, hvorav veiledning og metodikk for 10 av disse temaene er nærmere beskrevet i M-1941.

Ifølge KU-forskriftens § 21 skal konsekvensutredningen: «*identifisere og beskrive de faktorer som kan bli påvirket og vurdere vesentlige virkninger for miljø og samfunn ...*». Om beskrivelsen fremgår det videre:

«Beskrivelsen skal omfatte positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, varige, kortsiktige og langsiktige virkninger. Samlede virkninger av planen eller tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer eller tiltak i influensområdet skal også vurderes. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede virkningene av planer og tiltak innenfor det aktuelle reinbeitedistriktet vurderes. Virkninger over landegrensene skal også beskrives.»

Faktorene som gis av § 21, samt en vurdering av relevans for konsekvensutredningen, er vist i tabell 7-1.

Tabell 7-1: Faktorer i KU-forskriftens § 21 og deres relevans for tiltaket.

Tema	Vurdering av relevans
Naturmangfold	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Økosystemtjenester	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Nasjonalt og internasjonalt fastsatte miljømål	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Kulturminner og kulturmiljø	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Friluftsliv	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Landskap	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Forurensning	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Vannmiljø	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Jordressurser og viktige mineralressurser	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Samisk natur- og grunnlag	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Transportbehov, energiforbruk og energiløsninger	Trafikk inkluderes i konsekvensutredningen. Tiltaket produserer lavutslippsenergi. Energiforbruk vurderes som del av konsesjonssøknad. Energiløsninger, herunder kjølesystem, ses i sammenheng med vannmiljø.
Beredskap og ulykkesrisiko	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Virkninger som følge av klimaendringer	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Befolkningens helse og helsens fordeling i befolkningen	Inkluderes i konsekvensutredningen.
Tilgjengelighet for alle til uteområder og gang- og sykkelveinett	Relevans vurderes i konsekvensutredningen ifm. vurdering av trafikkpåvirkning, samt friluftsliv.
Barn og unges oppvekstvilkår	Inkluderes som del av friluftsliv
Kriminalitetsforebygging	Ikke relevant.
Arkitektonisk og estetisk utforming, uttrykk og kvalitet	Vurderes som del av landskapspåvirkning.

7.4 Interessenter

Interessenter	Beskrivelse
Ansvarlige myndigheter	Se kapittel 7.9
Andre myndigheter og offentlige organisasjoner	Se kapittel 7.9
Forslagsstiller eller søker	Dalane Kjernekraft AS
Kommune	Lund
Fylke	Rogaland
Lokalt næringsliv	Se kapittel 8.6.
Lokalbefolkningen	Naboer og befolkningen i kommunen og regionen generelt
Ikke-statlige organisasjoner	Politiske organisasjoner, miljøorganisasjoner og andre interesseorganisasjoner.

7.5 Medvirkning

Forslagsstiller vil legge til rette for allmennhetens deltakelse og sørge for at denne meldingen er lett tilgjengelig for alle interessenter.

Espoo-konvensjonen¹ forplikter Norge til å varsle og konsultere andre land om alle større prosjekter som vurderes, og som kan ha betydelige miljøkonsekvenser på tvers av landegrensene. Konvensjonen gir fremmede stater anledning til å medvirke i konsekvensutredningsprosessen for bygging av kjernekraftverk, inkludert SMR, i Norge. Etter KU-forskriften § 33 er Miljødirektoratet nasjonalt kontaktpunkt for saker med grenseoverskridende virkninger på miljø eller samfunn, og etter § 34 skal forslagsstiller, dersom mottakerlandet ber om det, delta i et offentlig møte om saken i den berørte staten.

¹ Konvensjon om konsekvensutredninger for tiltak som kan ha grenseoverskridende miljøvirkninger

7.6 Planprosess

1	Melding	Varsel om oppstart av planarbeid. Forslagsstiller utarbeider melding med forslag til utredningsprogram og varsler ansvarlige myndigheter om oppstart av planlegging av tiltaket. Dialog med ansvarlige myndigheter for å avklare rammer for arbeidet og krav og forventninger til utredningsprogrammet.
2a	Høring	Melding med forslag til utredningsprogram sendes på høring til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner. Høringsfrist er minimum 6 uker jf. KU-forskriften § 15.
2b	Revidert utredningsprogram	På bakgrunn av tilbakemeldinger fra høringsrunden (2a) revideres utredningsprogrammet.
2c	Fastsetting av utredningsprogram	Ansvarlig myndighet fastsetter forslaget til konsekvensutredning på bakgrunn av det foreslåtte programmet og innkomne høringsmerknader. Utredningsprogrammet skal normalt fastsettes innen ti uker etter fristen for å avgi høringsuttalelser.
3	Konsekvensutredning	Konsekvensutredningen gjennomføres iht. fastsatt utredningsprogram.
4	Utkast til konsekvensutredning	Tiltakshaver leverer konsekvensutredningen til Energidepartementet.
5a	Offentlig ettersyn	Energidepartementet sender konsekvensutredningen på høring. Fristen må være minst seks uker (jf. KU-forskriften § 25)
5b	Supplerende utredninger etter behov	Dersom høringsrunden i trinn 5a viser behov for supplerende vurderinger, vil disse gjennomføres og drøftes med interessentene etter behov.
6	Endelig konsekvensutredning	Publisering av endelig konsekvensutredning. Innsamlede opplysninger skal sammenstilles og gjøres tilgjengelig for offentlige myndigheter og allmennheten i henhold til miljøinformasjonsloven. Dette vil inkludere innføring i relevante databaser.
7	Beslutningsprosessen	Konsekvensutredningen skal brukes til å avgjøre om virkningene av prosjektet på omgivelsene er akseptable, og til å identifisere forutsetninger for videre utvikling av prosjektet.

7.7 Fremdrift

Tabell 7-2 viser en anslått fremdriftsplan. Fremdrift er betinget bla. politiske beslutningsprosesser som ligger utenfor tiltakshavers direkte påvirkning. Tabellen angir fremdrift under forutsetning om at politiske beslutninger skjer innenfor rimelig tid. Ettersom SMR tillater for fleksibel skalering, vil også tiltaket kunne bli gjennomført over flere byggetrinn, avhengig av etterspørsel.

Tabell 7-2: Anslått fremdriftsplan.

2025	Melding med forslag til utredningsprogram
2026	Arealet settes av i arealplanen, med forbehold om at det skal gjennomføres en konsekvensutredning før endelig reguleringsplan
2026	Utredningsprogram fastsettes
2026-2027	Konsekvensutredning, utarbeidelse av finansieringsplan mm.
2027	Vedtak om reguleringsplan
2027	Prinsippvedtak i Stortinget, jf. atomenergiloven § 7
2027	Valg av reaktorteknologi
2028	Konsesjonssøknad leveres
2028-2030	Behandling av konsesjonssøknad
2030	Tildelt konsesjon
2030-2034	Bygging, oppbemanning
2035	Kraftverket settes i drift

7.8 Konsekvensutredningsprosessens varighet

Varigheten av konsekvensutredningen fra start til slutt er usikker, men anslås til ca. 2 år, avhengig av en rekke faktorer, inkludert lokale forhold, gjennomføring av høringsrunder og oppfølging av supplerende utredningsbehov, samt hensyn knyttet til markedsforhold og prosjektrisikostyring.

7.9 Ansvarlige myndigheter

Energidepartementet (ED):

Energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge en samordnet og helhetlig energipolitikk, herunder forvaltningen av landets olje-, gass- og fornybare energiresurser. ED forvalter energiloven, er ansvarlig myndighet for vurderinger av kjernekraftverk iht. KU-forskriften, og er overordnet departement for Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Klima- og miljødepartementet (KLD)

Klima- og miljødepartementet ivaretar helheten i regjeringens klima- og miljøpolitikk. KLD forvalter forurensingsloven og er overordnet departement for Miljødirektoratet og for DSA knyttet til radioaktiv forurensing og radioaktivt avfall.

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)

Helse- og omsorgsdepartementet har det overordnede ansvaret for at befolkningen får gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester. HOD forvalter atomenergiloven og strålevernloven og er overordnet departement for DSA

Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA)

DSA er fag- og forvaltningsmyndighet etter atomenergiloven, strålevernloven, og for radioaktiv forurensing og radioaktivt avfall etter forurensingsloven. Dette inkluderer regulering av nukleære anlegg, radioaktivt materiale og stråleavgivende utstyr, atomsikkerhet og ikke-spredning. DSA leder Kriseutvalget for atomberedskap, er nasjonalt og internasjonalt kontaktpunkt og varslingspunkt for atomhendelser og representerer Norge i internasjonale konvensjoner og avtaler innen fagområdene sine. DSA utfører oppgaver på vegne av HOD, KLD og Utenriksdepartementet, samt bistår andre departementer.

Miljødirektoratet

Miljødirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt KLD. Miljødirektoratets hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensing. Miljødirektoratets håndbok M-1941 viser hvordan klima- og miljøtema skal ivaretas i utarbeidelse og høring av melding med forslag til utredningsprogram jf. KU-forskriften. Miljødirektoratet er nasjonalt kontaktpunkt iht. Espoo-konvensjonen for saker som kan ha grenseoverskridende virkninger på miljø eller samfunn.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

NVE er underlagt ED og har ansvar for å forvalte landets vann- og energiresurser og sørge for sikker strømforsyning. NVE er ansvarlig myndighet for konsekvensutredning av kraftledninger og jord- og sjøkabler med spenning på 132 kV eller høyere og lengde over 15 km (jf. KU-forskriften vedlegg I rad 20). NVE er også ansvarlig myndighet for melding og konsekvensutredning for varmekraftverk, jf. KU-forskriftens vedlegg I.

7.10 Andre relevante myndigheter

Utenriksdepartementet (UD)

UD arbeider for internasjonal atomsikkerhet, ikke-spredning, nedrustning og eksportkontroll. UD ivaretar kontakten med IAEA og Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD), inkludert OECD Nuclear Energy Agency (OECD-NEA), som legger til rette for samarbeid mellom land innen nukleær virksomhet. UD tildeler deler av DSAs budsjett og setter mål og prioriteringer for DSAs internasjonale arbeid.

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD)

KDD har ansvar for bl.a. plan- og bygningsloven, arbeid med bærekraftsmålene, kart- og geodatapolitikk, kommuneøkonomi og lokalforvaltning, regional- og distriktspolitikk og det administrative ansvaret for statsforvalterne. KDD har, sammen med KLD, ansvar for KU-forskriften. Når gjennomføringen av viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs- eller vernetiltak gjør det nødvendig, eller når andre samfunnsmessige hensyn tilsier det, kan KDD tre inn i kommunens rolle som planmyndighet og utarbeide en statlig arealplan iht. plan- og bygningslovens § 6-4. Departementet kan i den enkelte sak bestemme at endelig konsesjon til kraftproduksjonsanlegg etter energiloven skal ha virkning som statlig arealplan.

Justisdepartementet (JD)

Justisdepartementet har ansvar for blant annet rettsvesenet, politi- og påtalemyndigheten, redningstjenesten og samfunnssikkerhet. Justisdepartementet er overordnet Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), Politiets sikkerhetstjeneste (PST), Politidirektoratet (POD), Sivil klareringsmyndighet (SKM) og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM)

NSM er underlagt Justisdepartementet og er Norges direktorat for forebyggende nasjonal sikkerhet. Direktoratet gir råd om og fører tilsyn med sikring av informasjon, systemer, objekter og infrastruktur av nasjonal betydning. NSM tilbyr veiledning og opplæring innen sikkerhet. NSM er nasjonalt fagmiljø for digital sikkerhet.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

PST er direkte underlagt Justisdepartementet. PST forebygger og etterforsker straffbare handlinger mot rikets sikkerhet. PST utarbeider trusselvurderinger og gir råd om tiltak av betydning for norske interesser, virksomheter og enkeltpersoners sikkerhet. PST bistår ved gjennomføring av sikkerhetstiltak i statsadministrasjonen, infrastruktur og annen virksomhet av betydning for viktige samfunnsinteresser

Politidirektoratet (POD)

Politidirektoratet er den øverste ledelsen i politiet. Det er et forvaltningsorgan som er underlagt Justisdepartementet. Direktoratets rolle er å:

- gjennomføre regjeringens politikk gjennom tildelinger og oppdrag
- forvalte regelverk og tilskudd, være faglig rådgiver overfor Justisdepartementet, politietaten, lensmannsetaten, andre offentlige organ og publikum
- lede, styre og organisere politietaten og lensmannsetaten.

POD leder utviklingsarbeidet i politiet, og skal utvikle metoder, ledelse og kompetanse.

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB)

DSB har ansvar for nasjonal, regional og lokal sikkerhet og beredskap. DSB gjennomfører tilsyn innen områdene kjemikalie- og eksplosivsikkerhet, elsikkerhet, produktsikkerhet, brann og redning. DSB koordinerer storulykketilsyn som utføres av Arbeidstilsynet, Miljødirektoratet, Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (NSO) og Havindustritilsynet (Havtil). Disse myndighetene forvalter storulykkeforskriften sammen og samarbeider gjennom koordineringsgruppen som ledes av DSB. Storulykkeforskriften gjelder ikke for radioaktive og andre kilder til ioniserende stråling (jf. forskriftens § 2). DSA vil ha det overordnede ansvaret for beredskap ved kjernekraftverk (jf. atomenergiloven § 16 og strålevernloven § 15). Likefullt vil det være naturlig med koordinering og erfaringsutveksling mellom DSA, DSB og øvrige myndigheter.

Statsforvalteren

Statsforvalteren er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Statsforvalteren er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter. Statsforvalteren skal ivareta rettssikkerheten ved å se til at grunnleggende prinsipper som likebehandling, likeverd, forutsigbarhet, uavhengighet, habilitet og rettferdighet blir ivaretatt i forvaltningen. Statsforvalteren er sektormyndighet innen forsyningsikkerhet og miljøvern.

Fylkeskommunen

Fylkeskommunen er regional planmyndighet, og har ansvaret for å vedta regional planstrategi og regionale planer. Interkommunale planer kan utarbeides og vedtas av flere kommuner i fellesskap, som et alternativ til regional plan. Regionale og interkommunale planavklaringer kan for eksempel

gjelde samferdselstiltak og infrastruktur, bolig- og næringsutvikling, undervisning og kompetanse, folkehelse, jordvern, naturvern og vassdragsforvaltning. Fylkeskommunene er vannregionmyndigheter iht. vannforskriften og dermed ansvarlig for å utarbeide og oppdatere vannforvaltningsplaner (jf. vannforskriften § 21). Fylkeskommunen gjennomfører regional planlegging iht. plan- og bygningsloven kapittel 7 og 8. Tiltaket for å bygge kjernekraft er relevant for fylkeskommunens arbeid innen blant annet næringsutvikling, regional planlegging, videregående opplæring, kulturminneforvaltning og transport. Kapittel 4 beskriver utvalgte regionale planer som tiltaket kan bidra til å oppfylle.

8 UTREDNINGSPROGRAM

8.1 Utredningsalternativer

I KU-forskriften § 19 står det:

«Konsekvensutredningen skal også redegjøre for de alternativene til utforming, teknologi, lokalitet, omfang og målestokk som forslagsstilleren har vurdert, og en utredning av relevante og realistiske alternativer. Valget skal begrunnes mot de ulike alternativene, og sammenligninger av virkningene for miljø og samfunn av de ulike alternativene skal fremgå.»

I kapittel 8.1.1 til 8.2 er relevante og realistiske alternativer beskrevet. Relevans og realisme er vurdert med hensyn til at formålet med konsekvensutredningen er å vurdere virkningene av kjernekraftverket på omgivelsene. Det definerte nullalternativet representerer en videreføring av dagens situasjon. Deretter er det identifisert alternative løsninger for ulike deler av tiltaket som kan ha betydning for virkningene for miljø og samfunn, og som derfor planlegges utredet.

8.1.1 Alternativ 0

I null-alternativ-scenariet ('gjør-ingenting') vil det foreslåtte SMR-tiltaket ikke finne sted, slik at tiltaksområdet forblir som det er i dag.

Dersom tiltaket ikke gjennomføres, må det enten iverksettes andre tiltak for å sikre kraftforsyningen i regionen eller ambisjoner vedrørende økt kraftproduksjon og tilhørende kraftkonsum vil måtte reduseres. Det vil bli langt mer krevende å gjennomføre de kommunale, regionale og statlige målene for bærekraftig utvikling og energiforsyning, som er beskrevet i kapittel 4.

Det vil også uansett måtte etableres lager for radioaktivt avfall, for å håndtere eksisterende avfall fra forskningsreaktorene på Kjeller og i Halden, samt fra andre avfallsprodusenter.

Nullalternativet vil dermed også kunne ha negative konsekvenser, og potensielt betydelig større samlede negative konsekvenser enn det foreslåtte tiltaket. Dette ettersom alternative lavutslippsenergikilder blant annet vil kreve større areal, være mindre stabile, kreve mer nettutbygging, øke materialbehovet og avfallsvolumet, samt vil klimagassutslipp i et livsløpsperspektiv øke.

Konsekvensutredningen vil:

- Sammenfatte eksisterende rapporter om kraftsituasjonen i regionen, og vurdere mulighetene for å dekke kraftbehovet uten kjernekraft.

- Inneholde en vurdering av alternative tiltak for å finansiere håndteringen Norges radioaktive avfall.
- Beskrive status for næringsutvikling i Lund og hvilke konsekvenser det vil ha for næringslivet om tiltaket ikke gjennomføres.

8.1.2 Alternative steder

Konsekvensutredningen vil vurdere om det finnes mer hensiktsmessige steder for anlegget i regionen. I kapittel 1.8 er det gitt en beskrivelse av noen andre aktuelle lokasjoner. Etablering av ny E39 og en rekke industriformål vil kunne være utslagsgivende her.

8.1.3 Alternative reaktortyper

Kapittel 3.3 beskriver reaktorteknologien som anses som aktuell for tiltaket. Det anslås at det ikke er noen vesentlig forskjell i hvordan disse ulike SMR- utformingene, bygge- eller driftsmetodene kan påvirke samfunn og miljø. Dette som følger av at de vil ha lignende fotavtrykk og kjølebehov per energienhet, men dette vil bli undersøkt som en del av konsekvensutredningen.

8.1.4 Alternativt omfang

Konsekvensutredningen vil inkludere en vurdering av alternative løsninger for å tilpasse tiltaket til eksisterende eller mulig ny industri i området. Dette kan være integrasjon og tilpasning av teknologiske løsninger til spesifikke lokale behov og utviklingsplaner og samarbeid om infrastrukturutvikling, så som utvikling av kaier, veier og nett. Kjernekraftverk kan kombineres med ny industri som for eksempel produksjon av syntetiske drivstoff, hvor overskuddsvarmen utnyttes som en ressurs for mer effektiv og klimavennlig produksjon.

8.1.5 Alternativ skalering

Konsekvensutredningen vil vurdere hvor stor kraftproduksjon anlegget skal dimensjoneres for. Total energiproduksjon i området vil avhenge av etterspørsel, der det antas at en kapasitet på opptil 1200 MW er gjennomførbart. SMR-teknologien legger svært godt til rette for alternativ opp- eller nedskalering av produksjonskapasiteten utfra nærmere vurderinger av nåværende og fremtidige behov og hvordan dette påvirker samfunn og miljø. Utbyggingsplanen for tiltaket kan blant annet deles inn i flere byggetrinn med en eller flere SMR per byggetrinn.

8.1.6 Alternative energikilder

Konsekvensutredningen vil inkludere en overordnet vurdering av alternative energikilder, og sammenligne disse med det foreslåtte kjernekraftverket.

8.2 Tidslinjer

Konsekvensutredningen vil inkludere oppdaterte tidslinjer for prosjektets videreutvikling.

8.3 Involvering av interessenter

Konsekvensutredningen vil beskrive en plan for involvering av interessenter gjennom hele livsløpet til anlegget, inkludert perioden frem til det settes i drift, mens det er i drift og etter at det har blitt stengt.

8.4 Nettilknytning

Konsekvensutredningen vil beskrive og vurdere ulike løsninger for nettilknytning. Anleggets størrelse i ulike byggetrinn, endelig størrelse, avstand til konsumenter og avstand til transmisjonsnett og eventuelt vurdering av andre lokasjoner sett opp mot øvrige planlagte industrielle tiltak, vil være viktige faktorer.

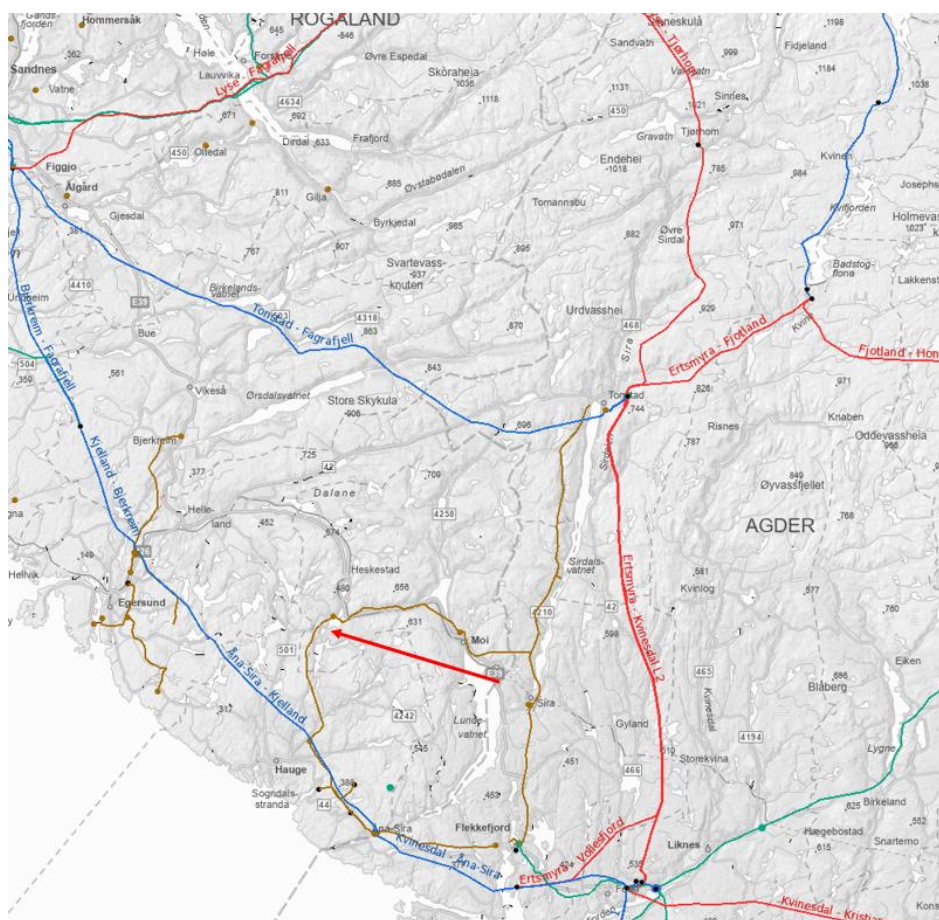
Figur 8-1 viser transmisjonsnett og regionalnett i regionen. Avstand fra tiltaksområdet til nærmeste transformatorstasjoner Kjelland, Ertsmyran og Åna-Sira er om lag hhv. 19, 34 og 19 km i luftlinje.

Kjelland har en noe usikker fremdrift, som avhenger av fremtidig nytt forbruk. Her er det begrensede utvidelsesmuligheter og det er mulig Bjerkreim overtar for Kjelland. Linjen har i dag middels forbruk og høy produksjon.

Ertsmyran er en ny stasjon der det planlegges utvidelse av kapasitet. Her er det lavt forbrukt og svært høy produksjon, men stasjonen ligger lengst unna tiltaket.

Åna-Sira har en usikker fremtid, men noe mer avklart enn Kjelland. Her er ingen utvidelsesmuligheter og forbruket er lavt, men produksjonen høy.

Tilknytning må her ses særlig i sammenheng med de utviklingsplaner for transmisjonsnett som forekommer i regionen. Etter hvert som tiltaket og øvrige tiltak modnes, vil beste tiltak vurderes.

Figur 8-1: Transmisjonsnett (rødt) og regionalnett (blått) i regionen, med tiltaksområdet indikert med rød pil. Kilde: NVE [64].

8.5 Utnyttelse av overskuddsvarme

Konsekvensutredningen vil beskrive mulige anvendelser av overskuddsvarmen fra kjernekraftverket.

På verdensbasis, er det om lag 70 reaktorer som til sammen leverer mer enn 2 TWh varme til andre formål enn elektrisitetsproduksjon. Bruksområdene er fjernvarme, prosessvarme til industri og avsalting av sjøvann. Dette gjøres per i dag ved kjernekraftverk bl.a. i Bulgaria, India, Japan, Kina, Romania, Russland, Slovakia, Sveits, Tsjekkia, Ukraina og Ungarn. Det pågår flere prosjekter for å produsere hydrogen ved bruk av varme og elektrisitet fra kjernekraftverk [65, 66].

Varmt vann til bruk i fjernvarme kan transporteres over flere titalls kilometer. Det sveitsiske kjernekraftverket Beznau har siden 1983 forsynt 20 000 forbrukere (boliger, drivhus og industrianlegg) med opptil 160 MW fjernvarme. Kraftverket forsyner fjernvarmenettet med vann som holder en temperatur på 125 °C på vinterstid, og 85 °C på sommertid. Fjernvarmenettet består av 35 km med sentralnett og 85 km distribusjonsnett. Varmetapet er 1 grad pr. km i sentralnettet og 15 prosent i distribusjonsnettet [67].

Når et kjernekraftverk produserer fjernvarme eller prosessvarme, utnyttes både overskuddsvarmen som ellers ville ha blitt avgitt til omgivelsene gjennom kjølesystemene og en liten andel av dampen som ellers brukes til å lage strøm. Siden energiomdanningen fra termisk energi til elektrisk energi innebærer energitap, kan utnyttelse av damp eller prosessvarme øke den totale energiproduksjonen fra anlegget og dermed redusere anleggets fotavtrykk per energienhet levert. Eksempelvis kan en reduksjon av elektrisitetsproduksjonen med 1 MW gi 8 MW fjernvarme (varmt vann) eller 3 MW prosessvarme (dampen utnyttes direkte i industrien i stedet for å drive en turbin som lager strøm med ca. en tredel virkningsgrad) [68]. En utfordring med bruk av damp fra et kjernekraftverk, er at damp ikke kan transporteres like langt og like effektivt som varmt vann.

Det finnes flere eksempler på fabrikker som forsynes med varme fra et kjernekraftverk, eller konsepter for dette:

- Gösgen kjernekraftverk i Sveits har siden 1979 forsynt en pappfabrikk med damp via en 1,8 km lang rørledning. Rørledningen har en kapasitet på 70 tonn damp i timen, med trykk på 12 bar og temperaturer på over 200 °C, og kan overføre 45 MW varme [68].
- Fra 1983 til 2003, forsynte kjernekraftverket Stade i Tyskland et nærliggende saltraffineri med 60 tonn damp i timen, med et trykk på 0.8 MPa og 270 °C [67].
- I 2007 ble det gjennomført en mulighetsstudie for leveranse av damp fra kjernekraftverket Krsko i Slovenia til papirfabrikken Vipap, som ligger 3,5 km unna kraftverket. 60 tonn damp i timen skulle leveres med 4,6 bar trykk og 190 °C temperatur. En kostnadsanalyse viste at denne løsningen var billigere enn andre energikilder, inkludert olje, naturgass, fast brensel, ved, treflis og trepellets.
- Bruce Power sitt kjernekraftverk i Canada forsynte tidligere en tungtvannsfabrikk med damp gjennom en 5 km lang og 0,91 m bred rørledning.

Ifølge IAEA kan damp transporteres minst 20 km, og varmtvann 150 km [67]. Det mest kostnadseffektive er å ha kjernekraftverket så nært forbrukeren som mulig, for å minimere varmetap og investeringskostnad for distribusjonsanlegget.

Hvor mye varme som produseres og hvilke industriformål varmen kan benyttes til avhenger av reaktortype, samt avstand mellom industri og kjernekraftverk.

8.6 Lokalt og regionalt næringsliv

Konsekvensutredningen vil:

- Beskrive antatt behov for varer og tjenester lokalt og regionalt i anleggs- og driftsfasen
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke lokalt og regionalt næringsliv, herunder sysselsetting og verdiskaping

En ringvirkningsanalyse [2] som Menon Economics har gjennomført på oppdrag fra Halden Kjernekraft vil legges til grunn for vurderingen. Denne har også stor relevans for innværende tiltak. I tillegg skal lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv kontaktes for å samle inn informasjon om dagens situasjon og planlagte aktiviteter/utbygginger.

8.7 Påvirkning på kraftmarkedet

Konsekvensutredningen vil inkludere en overordnet vurdering av hvordan tiltaket vil påvirke tilgang på kraft og kraftpriser.

8.8 Tidligere konsekvensutredning og eksisterende reguleringsplan

Konsekvensutredningen vil beskrive de eksisterende reguleringsbestemmelsene for tiltaksområdet.

8.9 Naturmangfold på land

Konsekvensutredningen skal inkludere:

- En feltkartlegging av naturmangfold (naturtyper, arter og deres økologiske funksjonsområder, landskapsøkologiske sammenhenger og geologisk mangfold) for å sikre et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Miljødirektoratets kartleggingsinstruks og NiN-app skal benyttes for kartlegging av naturtyper på land.
- En overordnet naturfaglig beskrivelse av berørte naturområder, med vekt på naturgrunnet, hovedtyper av natur, tidligere inngrep og andre karakteristiske trekk ved området.
- En beskrivelse av eventuelle eksisterende og foreslåtte verneområder som kan påvirkes av tiltaket, i tillegg til verdensarvområder og utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 52.
- En oversikt over eventuelle verdifulle naturtyper og arter, prioriterte arter og utvalgte naturtyper som kan bli vesentlig berørt av anleggene, jf. gjeldende norsk rødliste.
- En oversikt over rødlistede arter innenfor influensområdet jf. gjeldende norsk rødliste for arter, arter som er prioritert etter naturmangfoldloven § 23, fredede arter, samt spesielle økologiske former av arter og andre spesielt hensynskrevende arter jf. arter med nasjonal forvaltningsinteresse i Naturbase.
- En beskrivelse av eventuelt geologisk mangfold som er av forvaltningsmessig interesse. Geologisk mangfold er variasjonen i berggrunn, mineraler, løsmasser, landformer og prosessene som skaper dem. Landformer skal kartlegges etter DN-håndbok 13, der resultater fra fjernmåling ikke er tilgjengelig.
- En oversikt over eventuelle forekomster av fremmede arter som kan ha risiko for å spre seg og påvirke biologisk mangfold negativt som følge av tiltaket. Det skal framgå om artene kan spres som en følge av anleggsarbeid eller drift av anlegget, og om de i det tilfelle kan skade naturmangfoldet.

- En vurdering av usikkerhet og potensial for ytterligere naturverdier enn det som er påvist. Basert på dette skal behovet for for- og etterundersøkelser vurderes. Dersom det vurderes som aktuelt med for- og etterundersøkelser, skal det beskrives hvordan de gjennomførte utredningene kan inngå i et forskningsdesign for slike undersøkelser.
- En beskrivelse av avbøtende tiltak. Blant avbøtende tiltak som skal vurderes er plassering av kjernekraftverket, og tilpasning av anleggsarbeid, f.eks. ved å unngå at det foregår i sårbare perioder for ulike arter.

Metode

Utredningen skal følge metodikken for utredning av tema naturmangfold i KU-håndbok M-1941, og kriteriene for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens skal legges til grunn.

8.10 Vannmiljø og naturmangfold i vann

Dette fagtemaet er todelt. Det omfatter naturmangfold i vann med registreringskategoriene naturtyper i vann, vannlevende arter og deres økologiske funksjonsområder. I tillegg omfatter temaet vannmiljø, som omhandler den økologiske og kjemiske tilstanden til berørte vannforekomster.

Konsekvensutredningen skal inkludere:

- En kartlegging av naturtyper i vann iht. metoden som er beskrevet i DN-håndbok 19. Det skal gjennomføres supplerende vannprøvetaking som grunnlag for klassifisering av miljøtilstand.
- En overordnet naturfaglig beskrivelse av berørte vannforekomster.
- En oversikt over eventuelle verdifulle naturtyper og arter, prioriterte arter og utvalgte naturtyper som kan bli vesentlig berørt av anleggene, jf. gjeldende norsk rødliste.
- En vurdering av termisk påvirkning på vannmiljø fra kjølevann, inkludert påvirkning på arter og økologiske funksjonsområder i vann.
- En beskrivelse av hvilke konsekvenser inntak og utslipp av kjølevann vil ha med tanke på kravene om vannmiljø i vannforskriften.
- En beskrivelse av nåværende tilstand for vannforekomster der tiltaket kan gi en varig påvirkning på økologisk og/eller kjemisk tilstand, forringe noen av kvalitetselementene eller medføre at miljømålene ikke nås.
- En beskrivelse av tiltakets virkninger på kvalitetselementer, og en vurdering av om tiltaket kan forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse. Dersom det er sannsynlig at vannforekomster kan bli utpekt som sterkt modifisert (jf. SMVF-veileder 2014), anses dette som en forringelse
- En resipientvurdering som redegjør for:
 - Kjemisk og økologisk tilstand i de berørte vannforekomstene og hvilken effekt tiltaket vil ha på tilstand
 - Eventuell relevans av vannforskriften § 12
- En vurdering av avbøtende tiltak

- En beskrivelse av eventuelle utslipp av stoffer som er prioritert iht. vannforskriften og vannregionspesifikke stoffer, samt en sammenligning av konsentrasjonen i utslippet med veilederen «Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota» (M-608).
- En beskrivelse av tiltakets eventuelle påvirkning på registrerte kritisk truede, sterkt truede og sårbare arter jf. gjeldende versjon av Norsk rødliste for arter.
- En beskrivelse av viktige gyte- og oppvekstområder for fisk og vannlevende organismer, inkludert vurdering av tiltakets påvirkning av disse.

8.11 Forurensning til luft, vann og grunn

Konsekvensutredningen vil beskrive:

- Påvirkning på drikkevann. Utredningen skal beskrive drikkevannsressursene i influensområdet. Dette inkluderer eksisterende og planlagte drikkevannsuttak fra overflatekilder og grunnvann, uttak til gårdsdrift og industriprosessvann. Utredningen skal også vurdere behovet for avbøtende tiltak, og eventuelt gi forslag til disse.
- Hvorvidt det i utgangspunktet finnes forurenset grunn i tiltaksområdet og eventuelle konsekvenser av dette.
- Utslipp og konsekvenser av disse under bygging, normal drift og rivning av anlegget
- Mulige kilder til forurensning fra anleggene og vurdere risiko for forurensning av luft, vann og/eller grunn. Eksempler er spredning av forurenset grunn/sediment, støv fra anleggsarbeidet og avrenning fra transformatorstasjon (mengden av olje skal angis).
- Strålingsnivåer til omgivelsene
- Om tiltaket vil medføre økt risiko for grunnforurensning, eventuelt hvilke stoffer, mengder og hvor, og eventuelle utslipp av stoffer på prioriteringslista.
- Eventuell påvirkning på sårbare resipienter i nærheten.
- Eventuelle regulerte eller diffuse utslipp som forurenser grunnen.
- Avbøtende tiltak for å unngå og begrense utslipp.
- Hvordan dokumentasjon og hvordan forureningsregelverket skal overholdes med hensyn på forurenset grunn, eksempelvis behovet for miljøtekniske grunnundersøkelser, utarbeidelse av tiltaksplan mv.

Forurensning av vann skal vurderes i sammenheng med utredningen av naturmangfold i vann og vannmiljø. Ved diffus forurensning fra forurenset grunn til vann, skal dette omtales både under grunnforurensning og vannmiljø. Påvirkning på vanntemperatur og virkninger av endring i vanntemperatur skal vurderes under vannmiljø.

Temaet forurensning skal vurderes i sammenheng med temaet folkehelse (kapittel 8.12).

Konsekvensutredningen skal svare på sammenheng mellom påvirkning og forventet tilstandsklasse etter vannforskriften, for å svare på hvorvidt utslippet forventes å forringe tilstanden i berørte vannforekomster. Planlagt utslipp og grad av forurensning/påvirkning av vannforekomstene vil vurderes basert på eksisterende dokumentasjon og offentlig tilgjengelig data om nåværende kjemisk og økologisk tilstand og eksisterende påvirkninger samt utslippsdata fra reaktorleverandører. Om

nødvendig vil kunnskap om dagens tilstand suppleres med feltprøver for å oppdater kunnskapsgrunnlaget om tilstand i vannforekomstene. Veileder 02:2018 revidert 2020 utgitt av Direktoratgruppen for gjennomføringen av vannforskriften vil benyttes for klassegrenser og eventuell metodikk. For prioriterte stoffer i vannforskriften og vannregionspesifikke stoffer, skal konsentrasjonen i utslippet sammenlignes med veilederen Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota (M-608).

8.12 Folkehelse

Konsekvensutredningen vil inkludere en helsekonsekvensutredning iht. folkehelseloven § 11 og Helsedirektoratets veileder om helsekonsekvensutredninger. Direktoratet definerer en helsekonsekvensutredning som et verktøy som kan synliggjøre hvordan beslutninger og tiltak i ulike sektorer kan påvirke befolkningens helse. I veilederen skriver direktoratet at [69]:

«Arbeidet med å utrede helsekonsekvenser tar utgangspunkt i en forståelse om at svært mange av de faktorene som påvirker folkehelsen ligger utenfor ansvarsområdet til helsesektoren. Dette kan for eksempel være bakenforliggende og strukturelle påvirkningsfaktorer som økonomi, arbeid og utdanning, eller mer tradisjonelle risikofaktorer som livstils- og miljøfaktorer.

Utredning av helsekonsekvenser handler om å synliggjøre hvorvidt et tiltak vil påvirke de bakenforliggende faktorene i den grad at det medfører positive eller negative endringer i den forventede levealderen i befolkningen, i dødelighet, i forekomst av ulike sykdommer i befolkningen, når det gjelder befolkningens selvopplevde helse eller når det gjelder levevaner og livskvalitet i befolkningen.»

En helsekonsekvensutredning skal altså vurdere både de positive og negative folkehelseeffektene av et tiltak. Dette tiltaket vil innebære en rekke fordeler for folkehelsen, som f.eks. næringsutvikling, økt inntekt, forbedret kommuneøkonomi og dermed forbedrede velferdsordninger, etablering av arbeidsplasser og forbedret energisikkerhet. Ulempene vil bl.a. være naturinngrep, miljøpåvirkning og risikoer. Etablering av nye avfallslagre vil redusere risikoen sammenlignet med dagens situasjon, og dermed være en fordel med dette tiltaket.

Muligheter for rekreasjon og friluftsliv er blant faktorene som skal vurderes som en del av en helsekonsekvensutredning, og konsekvensutredningen vil beskrive hvilke tiltak som kan gjennomføres for å legge til rette for nye rekreasjonsområder i kommunen ifm. tiltaket.

8.13 Naturfare, inkludert flomfare, skredfare og jordskjelvrisiko

Skader på kjernekraftverk fra naturfarer som flom, skred og overvann må unngås. Det er tiltakshavers ansvar å sørge for at både anlegget og tredjepart sikres mot naturfare, jf. TEK17.

Konsekvensutredningen vil:

- Vurdere om flom, skred og overvann kan medføre fare for anlegget
- Vurdere om anlegget kan medføre forhøyet risiko for folk og samfunn, som følge av naturfarer som flom, skred og overvann
- Utarbeide et faresonekart som viser utbredelse av flomhendelser med årlig sannsynlighet på 1/200 (sikkerhetsklasse F2). Dersom et lavere sikkerhetsnivå legges til grunn, skal dette begrunnes

- Utarbeide et faresonekart som viser utbredelse av skredhendelser med årlig sannsynlighet på 1/1000 (sikkerhetsklasse S2). Dersom et lavere sikkerhetsnivå legges til grunn, skal dette begrunnes
- Avklare faren for kvikkleireskred (tiltakskategori K3), herunder om stabiliteten i området er akseptabel og om anlegget kan påvirke eller bli negativt påvirket av stabiliteten i området. Dersom en annen tiltakskategori legges til grunn, skal dette begrunnes
- Avklare faren for jordskjelv, beskrive risikoreduserende tiltak
- Vurdere om tiltaket kan bygges med tilfredsstillende sikkerhet mot skade fra overvann uten å øke faren for tredjepart. Det skal tas utgangspunkt i terrengets naturgitte forutsetninger for å infiltrere, fordrøye og lede vekk store mengder nedbør. Trygg bortledning av overvannet (flomveier) må planlegges med tilstrekkelig kapasitet, helt til resipient
- Vurdere behovet for risikoreduserende tiltak. Dette omfatter tiltak for å sikre anlegget, som å dimensjonere og konstruere det slik at det tåler belastningene, og/eller vurdere alternative plasseringer av anlegget. Eventuelle ekstraordinære sikrings- og beredskapstiltak for å kompensere for høy risiko skal beskrives og eventuelt omsøkes som en del av tiltaket
- Vurdere om skogbrann kan medføre fare for anlegget

Metode

Kartleggingen skal utføres av kvalifiserte personer. Kartlegging av fare for flom, skred og overvann skal utføres med bakgrunn i NVEs veiledningsmateriell, se NVEs nettsider om utredning av naturfare.

8.14 Samfunnssikkerhet, beredskap og ulykkesrisiko

Det er viktig at kjernekraftverk bygges på en måte som ikke innebærer uakseptabel sikkerhetsrisiko. Temaet samfunnssikkerhet og risiko for omgivelsene må derfor utredes, og konsekvenser av radioaktiv påvirkning og utslipp fra ulykker/uønskede hendelser skal utredes.

Konsekvensutredningen vil:

- Vurdere påvirkning på drikkevann. Utredningen skal beskrive drikkevannsressursene i influensområdet. Dette inkluderer eksisterende og planlagte drikkevannsuttak fra overflatekilder og grunnvann, uttak til gårdsdrift og industriprosessvann. Utredningen skal også vurdere behovet for avbøtende tiltak, og eventuelt gi forslag til disse
- Vurdere risikoen ved tiltaket (sannsynlighet og konsekvens), samt tiltak for å redusere og håndtere risikoen.
- Identifisere mulige uønskede hendelser ved selve anlegget, samt risiko knyttet til transport av radioaktivt materiale
- Vurdere radiologisk påvirkning på omgivelsene ved ulykker, inkl. spredningsberegninger
- Vurdere radiologisk risiko og virkning på tvers av landegrensene ved ulykker
- Identifisere tiltak for å håndtere eventuell risiko og sårbarhet
- Kartlegge brannrisiko, og beskrive hvilke konsekvensreduserende tiltak som planlegges (for eksempel seksjonering og deteksjon av brann, lynavledere, tilgang til vann, slukkesystemer mm.)

- Beskrive utstrekningen til de ulike beredskapsområdene omkring anlegget, og hvilke tiltak som skal gjelde innenfor hvert beredskapsområde, som beskrevet på generisk nivå i kapittel 6.3.
- Beskrive hvilke ressurser som må finnes hos nødetatene og andre beredskapsorganisasjoner, og jamføre disse med ressursene som tiltakshaver etablerer eller som er tilgjengelige i dag.
- Beskrive adkomstveier for nødetatene og rømningsveier bort fra anlegget.
- Gjennomføre en overordnet vurdering av risikoen for terror og sabotasje, og hvordan dette påvirker den samlede risikoen, beredskapstiltakene og anleggets påvirkning på omgivelsene.

Metode

Konsekvensutredningen vil legge til grunn «Veileder om sikkerheten rundt storulykkevirksomheter» (DSB 2016) og IAEA-standarden «Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency, General Safety Requirements, GSR Part 7» [31].

8.15 Fysisk sikring

Konsekvensutredningen vil beskrive:

- Internasjonal beste praksis for å ivareta fysisk sikring.
- Hvordan trusselvurderinger utarbeides og brukes til å gjennomføre risikoreducerende tiltak, inkludert vurdering av relevante trusselaktører.
- Prinsipper for hvordan anleggets utforming vil tilpasses med hensyn til å ivareta fysisk sikring («security by design»). Eksempler på dette er adkomstveier, frisktsoner, sensorer, byggningskonstruksjoner og materialbruk.
- Overordnede prosedyrer for å utarbeide trusselvurderinger basert på nasjonale trusselvurderinger og den lokale sikkerhetssituasjonen
- Overordnede prinsipper for hvordan Politiet og Forsvaret vil involveres for å lage sikringsplaner for fred, krise og krig iht. objektsikringsinstruksen. Dette vil inkludere ekstratiltak ved en forhøyet trusselsituasjon.
- Overordnede krav og tilsynsordninger iht. sikkerhetsloven (forebyggende sikkerhetsarbeid, informasjonssikkerhet, informasjonssystemssikkerhet, fysisk sikring, personellsikkerhet, sikkerhetsgraderte anskaffelser og eierskapskontroll), samt atomenergilovent med forskrifter og veiledere.

Anlegget vil utformes, bemannes og driftes iht. norsk lovverk og IAEA Nuclear Security Series. Det vil utformes og driftes for å ivareta sikkerhetskontroll med nukleært materiale (safeguards) og cybersikkerhet. Disse temaene vil omtales i konsekvensutredningen i den grad de påvirker mennesker, miljø og samfunn.

Beskrivelsen vil være på et tilstrekkelig overordnet nivå til at den vil være ugradert. Dersom det viser seg å være hensiktsmessig å unndra den fra offentligheten, vil det lages en offentlig tilgjengelig oppsummering.

8.16 Kompetansebehov

Konsekvensutredningen vil inkludere en beskrivelse av kompetansebehovet igjennom hele anleggets livsløp, samt en plan for å sikre tilstrekkelig tilgang på kompetanse. Denne vurderingen vil baseres på erfaringer fra utbygging og drift av kjernekraftverk i andre land.

8.17 Landskap

Tiltakets påvirkning på landskapsverdiene skal vurderes. Vurderingen skal ta hensyn til eksisterende inngrep i landskapet. Nær- og fjernvirkninger for landskap som følge av arealomdisponering og ny bygningsmasse skal redegjøres for. Overordnede trekk i landskapet skal beskrives i henhold til Nasjonal referansesystem for landskap (www.nibio.no). Fortrinnsmessig skal detaljeringsgrad tilsvare minimum underregionnivå. I tillegg skal verdier i landskapet og påvirkning på disse beskrives og vurderes. Visualiseringer kan benyttes for å vurdere de visuelle virkningene av anlegget. Visualiseringene kan utføres som fotomontasje eller ved bruk av 3D-modellering av tiltaket.

Konsekvensutredningen skal:

- Beskrive landskap og landskapsverdier i tiltaks- og influensområdet, og vise dette på kart og billedillustrasjoner (fotoillustrasjoner)
- Vurdere tiltakets virkninger for landskap og landskapsverdier, herunder virkninger knyttet til planering og andre terrenginngrep
- Tiltakene skal visualiseres. Visualiseringene skal gi et representativt inntrykk av tiltakets visuelle virkninger nært selve tiltaket og sett fra avstand.

Utredningen skal følge metodikken i KU-håndbok for klima og miljø (M-1941).

8.18 Infrastruktur, trafikk, tekniske installasjoner og forsvarshensyn

Det er viktig at kjernekraftverket bygges på en måte som gjør at det ikke får negative virkninger for eksempel luftfart, veitrafikk eller annen viktig infrastruktur.

Konsekvensutredningen vil:

- Vurdere om tiltaket kan medføre virkninger for flyplasser, herunder inn- og utflyvningsprosedyrer.
- Beskrive bygninger og andre konstruksjoner på anlegget som oppfyller definisjonen for luftfartshindre (konstruksjoner som er høyere enn 15 meter), og vurdere konsekvensen for luftfart.
- Vurdere om tiltaket kan medføre virkninger for kommunikasjons-, navigasjons-, radar- og overvåkingssystemer knyttet til luftfart.
- Vurdere virkninger for Forsvarets anlegg, herunder for kommunikasjons-, navigasjons-, radar- og overvåkingssystemer.
- Vurdere om tiltaket kan medføre virkninger for veitrafikk.

Metode

Avinor, Forsvarsbygg og Luftfartstilsynet skal kontaktes for en vurdering av tiltakets mulige virkninger for luftfart. Statens Vegvesen og fylkeskommunen skal kontaktes for en vurdering av tiltakets mulige virkninger for veitrafikk.

8.19 Fiskeri og skipstrafikk

Konsekvensutredningen skal beskrive hvordan tiltaket kan påvirke fiskeri- og skipstrafikk.

8.20 Kulturminner og kulturmiljø

Konsekvensutredningen vil:

- Beskrive kjente automatisk fredete, vedtaksfredete, nyere tids kulturminner og kulturmiljø i plan- og influensområdet og vise disse på kart
- Vurdere kulturminnenes og kulturmiljøenes verdi, og utarbeide et verdikart
- Vurdere potensial for funn av automatisk fredete kulturminner og vise dette på kart
- Vurdere direkte, indirekte og visuelle virkninger av tiltaket for kulturminner og kulturmiljø
- Beskrive tiltak som kan redusere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen
- Avklare med kulturminnemyndighetene om det må gjennomføres § 9-undersøkelser, jf. kulturminneloven
- Kort redegjøre for datagrunnlag og metoder som er benyttet for å vurdere virkningene av tiltaket. Usikkerheten i vurderingene skal drøftes. Basert på dette skal behovet for for- og etterundersøkelser vurderes. Dersom det vurderes som aktuelt med for- og etterundersøkelser, skal det beskrives hvordan de gjennomførte utredningene kan inngå i et forskningsdesign for slike undersøkelser.

Utredningen skal følge metodikken i KU-håndbok for klima og miljø (M-1941).

Data som samles inn i forbindelse med utredningsarbeidet skal legges inn i relevante offentlige databaser/registre. Omfang av feltarbeid og faglig kvalifikasjonskrav for utreder skal beskrives. Kulturmiljøforvaltningen skal kontaktes for vurdering av potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner i tiltaks- og influensområdet, informasjon om behov for befaringer og vurdering av om det mangler informasjon om viktige forhold.

Dersom det eksisterer relevante LIDAR-data for tiltaksområdet, skal disse benyttes i utredningen.

8.21 Nærmiljø og friluftsliv

Konsekvensutredningen vil beskrive dagens bruk av friluftsområder på og omkring tiltaksområdet. Nær- og fjernvirkninger for friluftsliv som følge av arealomdisponering, ny bygningsmasse og økt industriaktivitet i området skal utredes. Avbøtende tiltak skal beskrives.

Utredningen skal bygge på eksisterende kunnskap om bruk av området, og eventuelt suppleres med informasjon fra kilder, som lokale myndigheter, aktuelle interesseorganisasjoner og andre lokalkjente. Direktoratet for naturforvaltnings håndbok nr. 18 «Friluftsliv i konsekvensutredninger etter Plan- og bygningsloven» (2001) og nr. 25 «Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder» (2004) kan benyttes i utredningen.

8.22 Jordressurser, skogressurser og mineralressurser

Utredningen skal beskrive landbruksaktiviteten i jordbruks-, skogbruks- og utmarksområder som kan påvirkes av tiltaket. På bakgrunn av arealressurskart (AR5) skal det gis en samlet oversikt over berørt areal fordelt på type jordbruksareal og skogbonitet. Registrerte forekomster av naturressursene skal vises på kart sammen med tiltaket.

Utredningen skal beskrive og kartfeste mineralske forekomster i tiltaks- og influensområdet, herunder sand, grus og pukk. Dersom det er verneverdige eller drivverdige forekomster, skal disse beskrives.

Med unntak av skogbruk, skal utredningen følge metodikken i Statens vegvesens håndbok V712, og kriteriene for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens skal legges til grunn. For skogbruk gis en oversikt over berørt areal og en skjønnsmessig vurdering av konsekvens.

8.23 Støy

Anlegget for kjernekraft kan gi støyvirkninger for naboer. I tillegg kan det være vesentlige støyvirkninger i anleggsperioden.

Konsekvensutredningen vil:

- Vurdere om støy fra anlegget kan påvirke støyfølsom bebyggelse i anleggs- og driftsfasen
- Utarbeide støysonekart for kjernekraftverket i henhold til retningslinjene og grenseverdiene for industristøy. Bygninger med beregnet støynivå over L_{den} 40 dB skal angis på kartet. Det skal oppgis støynivå og avstand til den aktuelle støykilden for alle bygninger med et støynivå på over L_{den} 40 dB
- Beregne eventuell vesentlig sumstøy fra flere støykilder
- Vurdere behovet for avbøtende tiltak og beskrive aktuelle tiltak.

Utredningen skal følge metodikken i KU-håndbok for klima og miljø (M-1941). Utredningen skal følge krav og veiledning i "Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging" (T-1442) og "Veileder om behandling av støy i arealplanlegging" (M-2061). Det skal redegjøres for metodebruk. Støysonekart skal utarbeides i henhold til beregningsmetoder i Miljødirektoratets veileder M-2061.

8.24 Elektromagnetiske felt

Temaet elektromagnetiske felt er relevant dersom tiltaket inkluderer anlegg kan medføre at boliger, barnehager eller skoler får magnetfelt over utredningsnivået, 0,4 mikrottesla (μT). For transformatorstasjoner er temaet relevant dersom det omsøkte anlegget vil komme nærmere enn 20 meter fra boliger, barnehager og skoler. Det skal gis en oppsummering av oppdatert kunnskap om mulige helseeffekter av elektromagnetiske felt.

Problemstillingen er trolig ikke relevant for selve tiltaksområdet, men vil vurderes ifm. vurdering av alternativer for nettilknytning.

Det vil gjøres en beregning av utbredelsen av magnetfeltet basert på forventet gjennomsnittlig strømstyrke i ledningen over året. Beregningen skal baseres på den tekniske spesifikasjonen for det omsøkte anlegget (faseavstand og -konfigurasjon, antall kurser/kabelsett, mastehøyde). Konsekvensutredningen vil, om relevant, inneholde resultater fra og forutsetninger for beregningen, herunder prognoser for fremtidig strømstyrke, beregningshøyde over bakkeplan og hvilket beregningsverktøy som er benyttet.

Beregningsresultatene vil presenteres grafisk, og det skal angis innenfor hvilken avstand til ledningens senterlinje magnetfeltet vil overstige 0,4 mikrottesla.

Det skal gis en oversikt over eventuelle boliger, barnehager og skoler som kan bli eksponert for magnetfelt over utredningsnivået på 0,4 mikrotesla. Beregnet magnetfeltnivå skal angis for hver enkelt bygning. De aktuelle bygningene skal vises på kart.

Det skal vurderes tiltak for å redusere magnetfelt i de tilfeller der boliger, barnehager og skoler får magnetfelt som overstiger 0,4 mikrotesla i årsgjennomsnitt.

8.25 Avfall

Konsekvensutredningen vil beskrive mengden og typen avfall fra anlegget vil produsere i løpet av hele livsløpet, samt hvordan dette vil håndteres. Konsekvensutredningen vil beskrive og vurdere ulike løsninger for å finansiere avfallshåndtering. Se kapittel 6.12 i dette dokumentet og kapittel 3.17 i mulighetsstudien «Fra ord til handling».

8.26 Klimagassutslipp

Kjernekraftverk kan gi positive klimavirkninger gjennom å erstatte fossil energi, men vil bidra med noe klimagassutslipp gjennom produksjon av kjernekraftverkets byggematerialer, og eventuelle utslipp fra karbonholdige masser og nye terrenginngrep.

Utredningen vil inkludere både totale klimagassutslipp fra anlegget (tonn CO₂-ekv.) og utslipp per kWh produsert (g CO₂-ekv/kWh).

Ved beregning av hvilken virkning den økte energiproduksjonen vil ha for å redusere klimagassutslipp, skal det tas utgangspunkt i utslippsfaktorene for henholdsvis den norske og europeiske strømmiksen. Metode i NS 3720 kan benyttes.

Beregningen skal inkludere utslipp fra både permanente og midlertidige arealbeslag, som riggområder og veier. Utredningen av klimagassutslipp fra arealbruksendringer skal følge metodikken i M-1941, med tilpasning for arealer i skog der det skal fjernes biomasse, men ikke graves eller fjernes jord. For disse arealene skal arealspesifikk standard utslippsfaktor som er oppgitt multipliseres med 0,5. Dette vil stort sett gjelde for ryddebeltet langs en eventuell rørgate, kraftledning o.l. (med unntak for direkte arealinngrep i form av mastepunkter).

Utredningen skal følge metodikken i KU-håndbok for klima og miljø (M-1941). Beregningene av forventede utslipp fra arealbruksendringer skal gjennomføres med bruk av standard utslippsfaktorer og basert på en generell forståelse av planområdet.

8.27 Sårbarhet for klimaendringer

Konsekvensutredningen skal inkludere en risikovurdering av hvordan klimaendringer kan påvirke anlegget. Eventuelle påvirkninger kan være endret omfang av flom, stormflo, ekstremvær, skogbrann mm.

8.28 Økosystemtjenester

Konsekvensutredningen vil vurdere hvordan tiltaket vil kunne påvirke økosystemtjenester og om tiltaket vil påvirke dette gjennom forurensning til luft, jord og eller vann. Økosystemtjenester vurderes også under andre temaer som eksempelvis naturmangfold, friluftsliv og vannmiljø. NOU 2013:10 benyttes som grunnlag for å gi en oversikt over økosystemtjenester.

8.29 Livsløpsanalyse

Konsekvensutredningen vil beskrive og vurdere de forventede miljø- og klimamessige virkningene av tiltakets verdikjeder. Dette vil gjøres ved å sammenstille funnene i livsløpsanalysene som EUs vitenskapspanel og FN-organet UNECE har gjennomført [22, 5].

8.30 Samlede virkninger

Konsekvensutredningen vil vurdere den samlede virkningen som alle de nevnte enkelttemaene kan ha på lokalmiljøet.

9 REFERANSER

- [1] Kärnkraftsäkerhet och Utbildning (KSU), «Staffing Investigation, New Nuclear in Norway,» Halden Kjernekraft, 2024.
- [2] J. Erraia, F. Aulie, O. Dager Moe, S. Aslesen og E. Winje, «Ringvirkninger av kjernekraftanlegg i Halden kommune,» Menon Economics, 2024.
- [3] Miljødirektoratet, «Veileder M-1941 Konsekvensutredninger for klima og miljø,» <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/>, 2024.
- [4] Convention on biological diversity (CBD), Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework, Montreal: UN Environment Programme, 2022.
- [5] UNECE, «Carbon Neutrality in the UNECE Region: Integrated Life-cycle Assessment of Electricity Sources,» Geneva, 2021.
- [6] IAEA, «Safety of Nuclear Power Plants: Commissioning and Operation, IAEA Safety Standards Series No. SSR-2/2 (Rev. 1),» 2016.
- [7] «DSA, Veileder til de generelle konsesjonsvilkårene, 2022».
- [8] Norsk Kjernekraft AS, «Fra ord til handling – en innledende mulighetsstudie om kjernekraft i Norge,» <https://www.norskkjernekraft.com/fra-ord-til-handling-en-innledende-mulighetsstudie-om-kjernekraft-i-norge/>, 2023.
- [9] KSB, «Nuclear Power Plants,» [Internett]. Available: <https://www.ksb.com/en-pa/applications/energy-technology/nuclear-power-plants>. [Funnet 06 08 2024].
- [10] Peikko, «Peikko and Nuclear Power Plants, NPP,» [Internett]. Available: <https://www.peikko.com/campaign/peikko-npp/>. [Funnet 06 08 2024].
- [11] Hitachi Energy, «Hitachi ABB Power Grids to supply one of Europe's largest battery energy storage systems for TVO in Finland,» [Internett]. Available: <https://www.hitachienergy.com/news-and-events/press-releases/2021/06/hitachi-abb-power-grids-to-supply-one-of-europe-s-largest-battery-energy-storage-systems-for-tvo-in-finland>. [Funnet 06 08 2024].
- [12] Nuclear Engineering International, «Westinghouse acquires ABB safety system platform,» [Internett]. Available: <https://www.neimagazine.com/news/westinghouse-acquires-abb-safety-system-platform-8735690/>. [Funnet 06 08 2024].

- [13 ABB, [Internett]. Available: <https://new.abb.com/power-generation>. [Funnet 06 08 2024].
]
- [14 IAEA, «Advances in Small Modular Reactor Technology Developments, A Supplement to: IAEA
] Advanced Reactors Information System (ARIS) 2022 Edition,» 2022.
- [15 World Nuclear Association, «Nuclear Fuel Cycle,» [Internett]. Available: <https://world-nuclear.org/information-library/nuclear-fuel-cycle.aspx>. [Funnet 22 09 2023].
- [16 IAEA, «Milestones in the Development of a National Infrastructure for Nuclear Power,» 2024.
]
- [17 IAEA, «Nuclear Reactor Technology Assessment for Near Term Deployment,» *IAEA Nuclear Energy
] Series No. NR-T-1.10 (Rev. 1)*, 2022.
- [18 World Nuclear News, «Rolls-Royce SMR progresses to final step of UK assessment,» 30 06 2024.
] [Internett]. Available: <https://www.world-nuclear-news.org/articles/rolls-royce-smr-progresses-to-final-step-of-uk-ass>. [Funnet 23 04 2025].
- [19 NVE, «Samlet energibruk,» [Internett]. Available:
] <https://www.nve.no/energi/energisystem/energibruk/samlet-energibruk/>. [Funnet 13 03 2025].
- [20 NVE, «Norsk og nordisk effektbalanse mot 2035,» 2024.
]
- [21 Kommunal- og distriktsdepartementet, «Nasjonale forventninger til regional og kommunal
] planlegging 2023-2027,» 2023.
- [22 EUs vitenskapspanel, «Technical assessment of nuclear energy with respect to the ‘do no
] significant harm’ criteria of Regulation (EU) 2020/852 (‘Taxonomy Regulation’),» EUR 30777 EN,
Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, ISBN 978-92-76-40538-2,
doi:10.2760/207251, JRC125953..
- [23 International Monetary Fund, « Building Back Better: How Big are Green Spending Multipliers?,»
] 2021.
- [24 WNA, «Employment in the Nuclear and Wind Electricity Generating Sectors,» World Nuclear
] Association, Report No. 2020/006, 2020.
- [25 Helse- og omsorgsdepartementet, «Ot.prp. nr. 88 (1998-1999),» 1999.
]
- [26 DSA, «Konvensjoner,» [Internett]. Available:
] <https://www.miljodirektoratet.no/regelverk/konvensjoner/>. [Funnet 01 09 2023].
- [27 IAEA, «IAEA Specific Safety Guide No. SSG-35 – Site Survey and Site Selection for Nuclear
] Installations,» IAEA, Wien, 2015.

- [28 IAEA, «Hazards Associated with Human Induced External Events in Site Evaluation for Nuclear Installations, SSG-79,» 2023.
- [29 K. Rudjord, Skuterud og Dyve, «Stråledoser fra miljøet. Beregninger av befolkningens eksponering for stråling fra omgivelsene i Norge. StrålevernRapport 2015:11,» DSA, 2015.
- [30 «Frequently Asked Questions (FAQ) About Radiation Protection,» 12 06 2024. [Internett]. Available: <https://www.nrc.gov/about-nrc/radiation/related-info/faq.html>.
- [31 IAEA, «IAEA General Safety Requirements No. GSR Part 7: Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency,» 2015.
- [32 DSA, Veileder til de generelle konsesjonsvilkårene. DSA-hefte nr. 5, 2022.
]
- [33 Federal Office for Civil Protection (FOCP), «Nuclear Power Plants: Zones,» [Internett]. Available: https://map.geo.admin.ch/?selectedNode=ch.ensi.zonenplan-notfallschutz-kernanlagen1&Y=660000.00&X=190000.00&zoom=1&bgLayer=ch.swisstopo.pixelkarte-farbe&layers_opacity=0.6&lang=de&topic=ech&layers=ch.ensi.zonenplan-notfallschutz-kernanlagen. [Funnet 07 02 2024].
- [34 IAEA, «Actions to Protect the Public in an Emergency due to Severe Conditions at a Light Water Reactor,» 2013.
- [35 SMR Regulators' Forum, «Pilot Project Report: Considering the Application of a Graded Approach, Defence-in-Depth and Emergency Planning Zone Size for Small Modular Reactors,» IAEA, 2018.
- [36 R. Kelk, A. Murad, R. de Oliveira og M. Jeltsov, «Emergency planning zones for small modular reactors,» National Institute of Chemical Physics and Biophysics Nuclear Science and Engineering, 2020, 2020.
- [37 Word Nuclear News, «US regulator approves methodology for SMR emergency planning,» 28 10 2022. [Internett]. Available: <https://www.world-nuclear-news.org/Articles/US-regulator-approves-methodology-for-SMR-emergenc>. [Funnet 2024 02 06].
- [38 STUK, «According to STUK's new regulation, nuclear power plant's precautionary action zone and emergency planning zone are defined on a case-by-case basis,» 26 01 2024. [Internett]. Available: <https://stuk.fi/en/-/according-to-stuk-s-new-regulation-nuclear-power-plant-s-precautionary-action-zone-and-emergency-planning-zone-are-defined-on-a-case-by-case-basis>. [Funnet 02 06 2024].
- [39 SSM, «Utveckling av regelverk och andra åtgärder för befintlig och framtida kärnkraft (delredovisning),» 2023.
- [40 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, «Dette har du rett til å vite om industrinaboen,» [Internett]. Available: <https://www.sikkerhverdag.no/din-beredskap/varslings-og-informasjon/dette-har-du-rett-til-a-vite-om-industrinaboen/>. [Funnet 06 02 2024].

- [41 IAEA, «Efficient Water Management in Water Cooled Reactors,» 2012.
]
- [42 UK Environment Agency, «Cooling Water Options for the New Generation of Nuclear Power
] Stations in the UK,» 2010.
- [43 U.S NRC, «Flickr,» [Internett]. Available: <https://www.flickr.com/photos/nrcgov/41994771000>.
] [Funnet 22 04 2024].
- [44 «Artsdatabanken,» [Internett]. Available: <https://okologiskegrunnkart.artsdatabanken.no/>.
] [Funnet 26 01 2024].
- [45 Miljødirektoratet, «Forvaltning av truede arter og naturtyper,» [Internett]. Available:
] <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/truede-arter-og-naturtyper/forvaltning-av-den-mest-trua-naturen/>. [Funnet 26 01 2024].
- [46 K. Artsdatabanken, «Artsdatabanken, Kart,» [Internett]. Available:
] <https://artsdatabanken.no/kart>.
- [47 Miljødirektoratet, «Miljøstatus,» [Internett]. Available:
] <https://miljoatlas.miljodirektoratet.no/KlientFull.htm>. [Funnet 23 01 2024].
- [48 NGU, «Geologisk Arv,» [Internett]. Available: https://geo.ngu.no/kart/geologiskarv_mobil/.
] [Funnet 26 01 2024].
- [49 Miljødirektoratet, «miljødirektoratet.no,» [Internett]. Available:
] <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/metode-for-utredning/kulturmiljo/10.1-beskriv-planforslaget-tiltaket>.
- [50 NGU, «Geologiske kart,» [Internett]. Available: <https://www.ngu.no/geologiske-kart>. [Funnet 07
] 04 2025].
- [51 IAEA, «SSG-67 Seismic Design for Nuclear Installations,» 2021.
]
- [52 M. Brønner, Ø. Nordgulen, M. Böhme, M. van Boeckel, A. Dagestad, E. Erichsen, J. Gellein, I.
] Gunleiksrud, F. Høgaas, F. Noël, O. Olesen og A. Raaness, «Nasjonale oversiktskart for geologiske grunnundersøkelser for deponering av radioaktivt avfall,» NGU, 2022.
- [53 IAEA, «SSG-9 Seismic Hazards in Site Evaluation for Nuclear Installations,» 2022.
]
- [54 NGU, «GRANADA – Nasjonal grunnvannsdatabase,» [Internett]. Available:
] https://geo.ngu.no/kart/granada_mobil/. [Funnet 23 01 2024].

[55 NGU, «GRANADA - Nasjonal grunnvannsdatabase,» [Internett]. Available:
] https://geo.ngu.no/kart/granada_mobil/. [Funnet 21 05 2024].

[56 NIBIO, «nibio.no,» [Internett]. Available:
] https://kilden.nibio.no/?topic=arealinformasjon&zoom=10.6&x=6754713.28&y=-54583.32&bgLayer=gratone&layers=dmk_dyrkbar_jord&layers_opacity=0.75&layers_visibility=true.

[57 U.S. NRC, «Technical Basis for Regulatory Guidance on Design-Basis Hurricane Wind Speeds for
] Nuclear Power Plants,» 2009.

[58 IAEA, Selection of Technical Solutions for the Management of Radioactive Waste, 2017.
]

[59 IAEA, Storage of Spent Nuclear Fuel – Specific Safety Guide No. SSG-15 (Rev. 1), Wien: IAEA, 2020.
]

[60 IAEA, «Site Evaluation for Nuclear Installations, SSR-1,» 2019.
]

[61 Kartverket, «Forsvarets skyte- og øvingsfelt land WMS,» [Internett]. Available:
] <https://geodataonline.maps.arcgis.com/apps/mapviewer/index.html?layers=7d05c671abdc46db87a785f518bc7577>. [Funnet 07 04 2025].

[62 Miljødirektoratet, «Veileder M-1941 Konsekvensutredninger for klima og miljø,»
] <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/>, 2023.

[63 IAEA, «Managing Environmental Impact Assessment for Construction and Operation in New
] Nuclear Power Programmes, IAEA Nuclear Energy Series No. NG-T-3.11,» 2014.

[64 NVE, «NVE Kraftsystem Nettanlegg,» [Internett]. Available:
] <https://temakart.nve.no/tema/nettanlegg>. [Funnet 24 03 2025].

[65 IAEA, «Nuclear Technology Review 2023,» IAEA, 2023.
]

[66 IAEA, «Operating Experience with Nuclear Power Stations in Member States 2023 edition,» 2023.
]

[67 IAEA, «Opportunities for Cogeneration with Nuclear Energy,» 2017.
]

[68 IAEA, «Industrial Applications of Nuclear Energy,» 2017.
]

[69 Helsedirektoratet, «Helsekonsekvensutredning,» [Internett]. Available:
] <https://www.helsedirektoratet.no/forebygging-diagnose-og-behandling/forebygging-og-levevaner/folkehelsearbeid-i-kommunen/helsekonsekvensutredning>. [Funnet 24 03 2025].